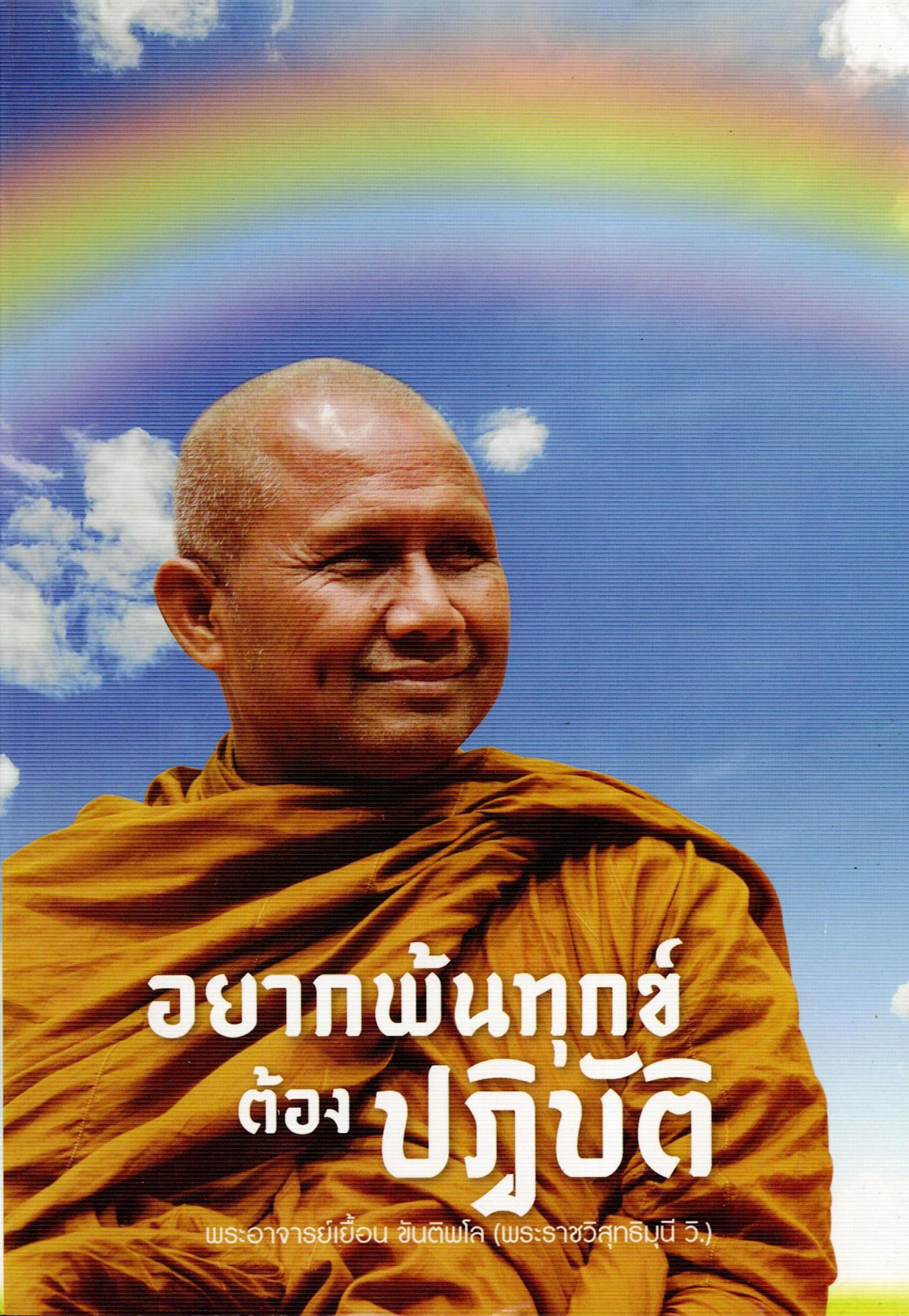

อยากพ้นทุกข์ ต้องปฏิบัติ

พระอาจารย์เยื้อน ขันติพโล (พระราชวิสุทธิมุนี วิ.)

อยากพ้นทุกข์ต้องปฏิบัติ พระอาจารย์เยื้อน ขันติพโล (พระราชวิสุทธิมุนี วิ.)

น้อมกราบบูชาอาจริยคุณ
แด่ พระราชวิสุทธิมุนี วิ.
(พระอาจารย์เยื้อน ขันติพโล)

ชมรมกัลยาณธรรม
หนังสือดีลำดับที่ ๓๑๑

อยากพ้นทุกข์ต้องปฏิบัติ

พระอาจารย์เยื้อน ขันติพโล (พระราชวิสุทธิมุนี วิ.)

ธรรมทานในงานแสดงธรรม-ปฏิบัติธรรม ครั้งที่ ๓๐
จัดโดย มทร.กรุงเทพ ร่วมกับ ชมรมกัลยาณธรรม
วันอาทิตย์ที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ หอประชุม มทร.กรุงเทพ บพิตรพิมุข มหาเมฆ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : มกราคม ๒๕๕๘
จำนวนพิมพ์ : ๔,๐๐๐ เล่ม
จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย : ชมรมกัลยาณธรรม
๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓
ถอดความพระธรรมเทศนา : ภรณี โสรัจจกุล และจิระพร โรจนขจร
เรียบเรียงเนื้อหา : กรวรรณ กิจสมมารถ
รูปเล่ม : ศิรัส วัชระสุขจิตร
แยกสีและจัดพิมพ์ : แคนนา กราฟฟิค โทร ๐๘๖-๓๑๔-๓๖๕๑

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

www.kanlayanatam.com และ Facebook : Kanlayanatam
Facebook : ลูกศิษย์พระอาจารย์เยื้อน ขันติพโล วัดเขาศาลาอตุลฐานะจาโร จ.สุรินทร์

คำนำ

ชมรมกัลยาณธรรม

ข้าพเจ้ามีวาสนาได้รู้จักพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบรูปหนึ่งคือ **พระเดชพระคุณพระราชวิสุทธิมุนี วิ.** หรือ **หลวงพ่อเยื้อน ขันติพโล** พระมหาเถระ เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์จากการแนะนำของกัลยาณมิตร คือ **ท่านอาจารย์มนตรี จตุรภัทร** แกนนำท่านหนึ่งของชมรมกัลยาณธรรม จึงมีโอกาสได้กราบอาราธนานิมนต์ท่านมาเป็นองค์บรรยายในงานแสดงธรรม-ปฏิบัติธรรมเป็นธรรมทาน ครั้งที่ ๒๗ ซึ่งจัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ บพิตรพิมุข มหาเมฆ ตัวข้าพเจ้าเองมิได้มีภูมิธรรมความรู้มากพอที่จะทราบว่าพระสงฆ์องค์ใดเป็นพระอริยสงฆ์ แม้จะได้พบครูบาอาจารย์พระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบมากมาย ได้เห็นศีลาจริยวัตรที่งดงาม เป็นที่เคารพศรัทธาเลื่อมใส แต่ละท่านแต่ละองค์ล้วนมีหลายอย่างที่เป็นแม่แบบแห่งพุทธชิโนรสผู้ประเสริฐด้วยธรรมที่ควรน้อมนำปฏิปทาของแต่ละองค์ท่านมาประพฤติปฏิบัติตามและเป็นกำลังใจในการภาวนาอย่างยิ่ง

เมื่อมีโอกาสได้ศึกษางานธรรมของหลวงพ่อเยื้อนแล้ว ก็รู้สึกประทับใจใน**การรู้ธรรมแบบเฉียบพลัน**ทันทีตามที่ท่านได้บรรยายเล่าประสบการณ์ภาวนาไว้ว่าท่านได้ไปอุปสมบทกับ**หลวงปู่ดูลย์ อตุโล** (พระราชวุฒาจารย์ : เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์) แบบไม่ตั้งใจบวชนานเลย เพราะวางแผนว่าจะได้ลาสิกขาเพื่อไปแต่งงานมีครอบครัว ซึ่งตามประเพณีต้องบวชก่อน แค่เพียงวันแรกของการบวช ท่านก็ได้เห็นแจ้งในธรรมจนหลวงปู่ดูลย์ อตุโล พระอุปัชฌาย์ของท่าน เรียกพระใหม่รูปนี้ไปฉันข้าวด้วยตามลำพังจนเป็นที่อิจฉาของพระเก่าๆ ที่ไม่ทราบข้อมูลความเปลี่ยนแปลงอะไร และเมื่อบวชครบ ๗ วัน ท่านก็ไม่สามารถสละผ้าเหลืองได้ตามที่ตั้งใจไว้แต่แรกเพราะจิตของท่านถึงโลกุตตรธรรมเสียแล้ว พระธรรมเทศนาชุดนี้มีค่ามาก ชมรมฯ จึงได้นำมาเรียบเรียงเป็นหนังสือนี้ด้วยความเคารพศรัทธาหลวงพ่อและได้จัดพิมพ์เพื่อน้อมถวายเป็นอาจริยบูชาและแจกเป็นธรรมทานในการจัดงานแสดงธรรมครั้งที่ ๓๐ ที่จะถึงนี้ หวังว่าท่านผู้ใฝ่ในธรรมจะได้รับประโยชน์จากธรรมแห่งจิตบริสุทธิ์ที่รู้แจ้งในแผนที่เดินทาง แด่ผู้ปรารถนาความพ้นทุกข์ที่จะพบทางอันเอกโดยไม่ต้องวนเวียนอยู่นานในสังสารวัฏ และจะเป็นกำลังใจให้ผู้เดินในมรรคปฏิปทาตามกำลังสติปัญญาบารมีธรรมของแต่ละท่าน

เมื่อได้พบองค์จริงของหลวงพ่อแล้ว ข้าพเจ้าก็รู้สึกประทับใจในความเมตตาอันไม่มีประมาณของท่าน หลวงพ่อเป็นพระธรรมดา เรียบง่าย ไร้พิธีรีตอง เสียงดัง หัวร่อ แจ่มใส มีความอดทน พากเพียรเป็นแบบอย่างอันเลิศ สัมผัสได้ถึงจิตอันบริสุทธิ์ด้วยวิมุตติธรรม ข้าพเจ้าประทับใจว่าหลวงพ่อเป็นเจ้าคณะจังหวัดและพระราชาคณะหรือท่าน

เจ้าคุณชั้นราชฯ ที่ติดดินมากๆ ลุยงานก่อสร้างงานปูนสารพัดแบบไม่กลัวสบงจีวรจะเปื้อน รองเท้าท่านก็ไม่เคยสวม หลวงพ่อเป็นประจักษ์พยานว่าการรู้ธรรมนี้ไม่เกี่ยวกับการรู้หนังสือ และข้าพเจ้าเห็นว่าคนเราหลายคนที่ยิ่งมีความรู้ทางโลกมาก ความรู้มากกลับบดบังดวงตาปัญญาเห็นแจ้งได้มากด้วยซ้ำไป

หลายๆ อย่างที่ได้สัมผัสองค์ท่านเปรียบเหมือน **"การทำให้ดูเป็นอยู่ให้เห็น และเย็นให้รู้สึก"** โดยแท้จริง จึงกล่าวได้ว่า ท่านเป็นพระธรรมดาที่ไม่ธรรมดา จึงชวนเพื่อนๆ ช่วยกัน จัดทำธรรมทานเล่มนี้น้อมถวายเป็นอาจริยบูชาแด่หลวงพ่อด้วยความเคารพเหนือเศียรเกล้า และหากมีสิ่งใดที่ข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ชาวชมรมกัลยาณธรรม ได้เคยประมาทพลาดพลั้งล่วงเกินหลวงพ่อ จะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ด้วยกาย วาจา ใจ ขอหลวงพ่อได้โปรดงดโทษอโหสิกรรมให้แก่พวกข้าพเจ้าด้วย เพื่อความไม่มีโทษ ไม่มีเวรภัยและความเจริญรุ่งเรืองในธรรมะของพระพุทธเจ้า ยิ่งๆ ขึ้นสืบไป

กราบนมัสการด้วยความเคารพศรัทธาเหนือเศียรเกล้า

ทพญ. อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ์

ประธานชมรมกัลยาณธรรม

"ความเพียร" คือ "น้อมเข้ามา" ดูที่จิตใจของเรา
ดูในอารมณ์ใจของเรา ว่าวันเวลานี้มันไปไหน
หรืออยู่กับตัวเราหรือเปล่า ถ้าอยู่กับตัวเรา
เราก็ต้องหล่อเลี้ยงเขาเรื่อยๆ ให้เขาอยู่กับเรานานๆ
ไม่ต้องไปคิดอะไร คิดอยู่ตรงนี้ ในความรู้สึก
ให้จ้องดูไปเรื่อยๆ ถ้าจิตใจอยู่กับเนื้อกับตัวแล้ว
ถ้าเป็นคน เขาเรียกคนดี
ถ้าหากจิตใจของเราไม่อยู่กับเนื้อกับตัว
ถ้าเป็นคน เขาเรียกคนจิตใจเลื่อนลอย

สารบัญ

๑

อยากพ้นทุกข์ ต้องปฏิบัติ

เขาเรียนเชิญเทพอาราธนาธรรมพระพุทธเจ้า พวกเราก็เลยเป็นเทพเป็นพรหม คือการฟังเทศน์แต่ละครั้งก็ต้องอาราธนาเหมือนพุทธกาล ธรรมะของพระพุทธเจ้าแสดงไว้ที่ไหน ไม่ว่าเทพหรือเทวดาก็ต้องเคารพ ถึงต้องเปล่งวาจาด้วยความนอบน้อม

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธัสสะ (๓ จบ)

วันนี้จะอบรม เอาหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาชี้แนะให้ญาติโยม เขาเรียกมาปวารณาคุณงามความดี ความประพฤติของพระองค์ท่าน เป็นแนวทาง เพื่อให้เราเอามาประพฤติปฏิบัติ ต่อไปจะได้เป็นคนดีหรือเป็นคนศักดิ์สิทธิ์ หรือเป็นผู้ที่รู้แจ้งในสัจธรรม หรือรู้แจ้งไปในทั้ง ๓ โลกธาตุ หรือรู้แจ้งไปในจิตใจของเรา เพราะธรรมะของพระพุทธเจ้าที่ท่านตรัสไม่ว่าบทไหนตอนไหน ท่านตรัสถึงแต่ความดี ท่านสอนให้น้อมเข้ามาให้เรามองเห็นโทษของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย หรือให้เรามองเห็นโทษของความโลภ ความโกรธ ความหลง และท่านชี้ให้เราเห็นโทษของการยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ไม่ใช่ธรรม นี่คือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

พวกเราที่มาในขณะนี้ ก็ต้องการตัดในสิ่งที่กล่าวมานี้ทั้งหมด ก็น้อมเอาหลักความสว่างของพระพุทธเจ้าเข้ามาสู่ใจเรา ความสว่างของพระพุทธเจ้าท่านให้เปล่งในความคิดของเราว่า "พุทโธ" น้อมเข้ามา

"พุทโธ" น้อมเข้ามา สูดลมเข้าไปในท้องของเราให้เกิดความสบาย เกิดความเย็นขึ้นมา เราต้องนึกพุทโธ พุทโธ ไปเรื่อยๆ เพราะพุทโธนี้เป็นแสงสว่าง เราจะนึกพุทโธแบบไม่สว่างไม่ได้ พุทโธเป็นดวงสว่าง เหมือนไฟฉายส่องไปภายในใจของเรา ส่องไปเรื่อยๆ เราจะรู้ความไม่พอดีหรือความมืด หรือความไม่สว่างภายในจิตใจของเรา เราก็ส่องไป เอาพุทโธ พุทโธ ส่องเข้าไป แล้วกำหนดลงไปเรื่อยๆ ไป พุทโธ พุทโธ

คราวนี้มาดูความไม่พอดีภายในของเรา ถ้าหากจิตใจของเราดี การที่เรานึกพุทโธมันจะเกิดความสว่าง มันจะเกิดความรู้ จะเกิดความเบาและจะเกิดความขยันในตัวนั้นทั้งหมด แต่ถ้าหากเรากำหนดไปไม่มีความสว่างเลย มีแต่ความอึดอัด ต่างๆ นานา เรียกว่า เราทำความสะอาดหรือซักฟอกไม่ดี ถ้าเราซักฟอกไม่ดี จะมองอะไรก็ไม่ทะลุปรุโปร่ง เพราะปัญญาของเรามัวแต่ไปใช้อย่างอื่น ลืมใช้ในสิ่งที่ถูกที่สมควรจะใช้ เช่น ใช้ปัญญาพินิจพิจารณาดูภายในของเรา

เรามาดูภายในของเราก็พยายามส่องดู เพราะเรานึกได้เลยว่าจิตใจของเรานี้ จะมีความก้าวหน้า หรือจะไม่มีความก้าวหน้า ลองนึกดูภายในร่างกายของเรา ถ้ามีความก้าวหน้าแล้ว นึกดูอะไรก็คล่อง แม้แต่ดูในกรรมฐานของเราก็คล่อง มองด้วยปัญญาก็เห็น ถ้าหากจิตใจของเราไม่มีความก้าวหน้า เรามองกรรมฐานในตัวของเราก็ไม่เห็น นึกอะไรก็ไม่ออก อันนี้ให้รู้ว่า เราจะทำอย่างไรเราถึงจะนึกออก หรือปัญญาของเราจะสว่าง เราจะได้เห็นของจริงอยู่ภายในเรานี้ตามหลักพุทธบัญญัติ แล้วก็ให้เร่ง ให้รักษา เช่น รักษาศีลของเราให้เกิดความบริสุทธิ์ เร่งความเพียร ให้เร่งความเพียรไม่ใช่เร่งเดินจงกรม พยายามน้อมนึกเข้ามา นึกเข้ามาๆ พยายามน้อมมาดูในตัวเรา นี่คือการ "เร่ง" ไม่ใช่เดินจงกรม ถ้าเดินจงกรมไม่ได้นึกถึงตัวเราก็ไม่มีคำว่า "เพียร"

คำว่า "ความเพียร" คือ "น้อมเข้ามา" ดูที่จิตใจของเรา ดูในอารมณ์ใจของเรา ว่าวันเวลานี้มันไปไหน หรืออยู่กับตัวเราหรือเปล่า ถ้าอยู่กับตัวเรา เราก็ต้องหล่อเลี้ยงเขาเรื่อยๆ ให้เขาอยู่กับเรานานๆ ไม่ต้องไปคิดอะไร คิดอยู่ตรงนี้ ในความรู้สึกให้จ้องดูไปเรื่อยๆ ถ้าจิตใจอยู่กับเนื้อกับตัวแล้ว ถ้าเป็นคน เขาเรียกคนดี ถ้าหากจิตใจของเราไม่อยู่กับเนื้อกับตัว ถ้าเป็นคน เขาเรียกคนจิตใจเลื่อนลอย อีกอย่างหนึ่งให้ชื่อเพราะๆ ก็คือคนบ้า มีแต่ตัวไม่มีหัวใจ มีแต่ตัวไม่มีความคิด มีแต่ตัวมีตาก็มองอะไรไม่เห็น นี่เป็นเพราะจิตออกนอกตัว ดังนั้น พระพุทธเจ้าท่านสอนเน้นบอกท่านทั้งหลายให้ "น้อมเข้ามาดู" ถ้าเราอยากตรัสรู้เหมือนท่าน ให้เราพยายามน้อมเข้ามาดูที่ตัวเรา มาทำความรู้สึกในตัวของเราให้มาก ให้ความรู้สึกในตัวของเรา ให้อยู่ ให้ชัดเจนว่าอยู่หรือไม่อยู่ เรามาดูในธาตุในขันธ์ที่พระพุทธองค์ท่านบอกให้น้อมมาดู ดูในธาตุขันธ์ของเรา เราเห็นไหม ถ้าเราต้องการเหมือนท่านเราก็ต้องน้อมเข้ามาดูที่นี่ เพราะพระพุทธเจ้าท่านสำเร็จธรรมนั้นท่านก็สำเร็จที่ใจของท่าน ท่านน้อมเข้ามา ท่านเห็นความจริงแล้วเกิดความสว่าง เกิดความรู้สึก เกิดความรักขึ้นมา เราต้องพยายามดูตรงนี้ให้มาก พยายามดูไปเรื่อยๆ ดูว่าจิตของเราตอนนี้มันอยู่ในท่าอะไร อยู่ในการดิ่งดีหรือไม่ดิ่งเลย หรืออยู่ในอาการฟุ้งซ่าน ถ้าฟุ้งซ่านเราก็เร่งบริกรรม พุทโธ พุทโธ ถี่เข้าๆ ถี่เข้าไปเรื่อยๆ บางครั้งพวกเรานักปฏิบัติบางคนก็ปฏิบัติมานานว่าทำอย่างไรจิตใจมันจะเจริญก้าวหน้าไป นักปฏิบัติบางคนก็อยู่เฉยๆ นั่งไปก็นั่งไปอย่างนั้น รู้ว่างเปล่าๆ เฉยๆ สบายไป

ที่สบายนี่ทุกคนก็ปรารถนาอยู่แล้ว คำว่าสมาธิทุกคนก็ต้องการ เพราะสมาธิมันเกิดความสงบเยือกเย็นมาก แต่ว่าการทำสมาธินั้นเรามีสมาธิแท้จริงแค่ไหน แล้วผลของการที่เรามีสมาธินั้น ปรากฏชัดเจน

ขนาดไหน เราต้องมาดูตรงนี้ เพราะการนั่ง เราต้องพยายามกำหนดในความรู้สึกให้ได้ คนเราถ้าตัดความรู้สึกไปแล้ว เขาก็เรียกว่านั่งหลับนั่นเอง บางครั้งก็นั่งดิ่งไป หยุดเฉยๆ ไม่มีความรู้สึกอะไรเลย ถ้าเราต้องการให้จิตใจของเราก้าวหน้า ต้องใช้ปัญญาพินิจพิจารณาไปเรื่อยๆ ซักฟอกไปเรื่อยๆ

เราพิจารณาดูการเห็นในกายนี้ ถ้าเราเห็นชัด เราดูแล้วเห็นชัดนั่นหมายความว่าจิตใจของเราก้าวหน้าดี ถ้าเรามองไม่เห็นชัด มองไปแล้วมัว มองแล้วไม่เห็นเลย พยายามมองเท่าไหร่ก็ไม่เห็น พยายามดูเท่าไหร่ก็ไม่เห็น ก็หมายความว่าจิตใจของเรากำลังเสื่อม กำลังปิดบังเหมือนกระจกที่เราไม่เคยเช็ดถูเลย มันก็ไม่ใส ฝุ่นละอองเกาะ เราจะมองอะไรก็มองไม่ชัด การดูกระจกก็มาดูที่ใจเรา เปรียบเทียบกันได้เหมือนกัน ถ้ากระจกเราใสพร้อมที่จะมองหน้าเราได้ชัดเจน ไม่ว่าฝุ่นละอองอะไรติดก็มองเห็น ถ้ากระจกไม่ใส ก็มองอะไรในตัวของเราไม่เห็น ถ้าจิตใจของเราใสสะอาดขึ้นมา จะมองอะไรก็เห็น เรานึกดูกระดูกท่อนไดก็เห็น เราดูหนังของเราก็เห็น ดูขนของเราก็เห็น ตรงนี้แหละที่ต้องเปรียบเทียบ เราพยายามระลึกรู้ตลอดเวลาว่าวันหนึ่ง คืนหนึ่ง ที่เราน้อมเข้ามาดูที่กายเรานี่ วันละกี่ครั้ง วันละกี่นาที วันละกี่ชั่วโมง และการดูเราทำหน้าที่ในการดูของเราชัดเจนขนาดไหน หรือดูแบบเผินๆ ถ้าดูแบบเผิน ๆ เราก็ได้ของเผินๆ ไปเท่านั้น สักแต่ดูเฉยๆ ก็ไม่ได้ ต้องดูด้วยความตั้งใจเหมือนการเพ่ง เพ่งเทียน เพ่งอะไรก็แล้วแต่ เราต้องตั้งใจเพ่ง การเพ่งดูตัวเราก็ต้องตั้งใจเพ่งดู ถึงจะรู้ เราจะเห็น

ถ้าเราอยู่กับร่างกาย แต่ไม่เห็นร่างกายเรานี่ เขาจะเรียกว่าคนอย่างไร เป็นคนมีตาเหมือนไม่มีตา เพราะมองอะไรในตัวในสิ่งที่มีอยู่ไม่เห็นเลย ถ้าอย่างนั้นเราต้องสร้าง ดวงพุทโธ ขึ้นมา ดวงพุทโธ ผู้รู้

ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนี่แหละ มันจะจี้ไปจุดไหนก็แล้วแต่มันจะสว่าง มันอยู่ไม่ได้ถ้าเราถึงพุทโธ ครูอาจารย์ท่านก็บรรลุถึงพุทโธ ตอนนี้มันจี้ลงไป ถ้าเรามีตัวพุทโธ มันเกิดความขยันหมุนติ้วไปเรื่อยๆ ตรงไหนขัดข้องมันก็จี้เข้าไป จนมองเห็น แล้วก็ปลงไป ตรงไหนขัดข้องอีก มันก็จี้ลงไป มันหมุนโดยอัตโนมัติ ถ้าพวกเราถึงตัวพุทโธแล้ว มันเกิดความขยัน นั่งรถก็อยากหลับตา พินิจพิจารณา เดินไปก็พิจารณา นั่งในห้องน้ำก็พิจารณา บางครั้งทานข้าวก็พิจารณาดูตลอดเวลา ตรงนี้แหละที่เรียกว่า "จิตตื่น"

ฉะนั้น **เราต้องพยายามตื่นตัวเองให้ได้ ถ้าเรายังไม่ยอมตื่นเราก็เป็นคนหลับตลอด ถ้าเราถึงพุทโธอันแท้จริง มันถึงความตื่นขึ้นมาขยันมาก ไม่ต้องมีใครบอก** บางครั้งถึงเวลามันบังคับให้เรานั่งภาวนาทันทีเลย มันไม่ปล่อยให้เวลาว่างเปล่าเลย นั่งปุ๊บมันจะพิจารณาดูกาย บางครั้งตาของเรามองไปข้างนอกมองเห็น เราก็พิจารณาว่า อ๋อ! นี่สิ่งที่เสื่อมไป เช่น เรามองเห็นตึกรามบ้านช่อง มันเกิดความผุพัง มันจะมองเห็น อ๋อ! อันนี้เป็นของไม่เที่ยง เห็นถนนหนทางผุพัง มันก็ อ๋อ! นั้นคือของไม่เที่ยง อันนั้นเขาเรียกตานอกที่เราเห็น ถ้าจิตของเรามันมองอะไรไม่เที่ยงแล้ว ในร่างกายเรามันไม่เที่ยง จะมองอะไรภายนอกก็ไม่เที่ยงเหมือนกัน

ในจุดตรงนี้ที่อยากให้ญาติโยมทั้งหลาย ให้รู้ ให้เห็น ให้เป็นทุกๆ คน ถ้าเราเป็นตรงนี้เราก็สบาย ไม่ว่าอะไรจะมากระทบอย่างไร มันก็ไม่เที่ยงทั้งนั้น มันผ่านไปผ่านมา ผ่านไปผ่านมา มันอยู่ในโลกสงสารนี่เอง ไม่มีใครจะเอาไปได้ ก็ทิ้งอยู่ในนี้ทั้งความโลภ ความโกรธ ความหลง ไม่มีใครตายแล้วแบกเอาความโลภไปด้วย ความโกรธไปด้วย ความหลงไปด้วย ก็ทิ้งอยู่นี่ คำว่าตรงนี้คืออยู่ตรงนี้ แต่ความหลงในจิตใจ

ของเรานี่สิ สำคัญมาก ลงยึดมั่นถือมั่นอะไรต่างๆ สิ่งที่ไม่ใช่ตัวเรา ยึดในความชั่ว เรามัวแต่ทำความชั่วเป็นกิจวัตร ตายไปอารมณ์ชั่วนั้นมาปรากฏแก่ตัวเรา เราตายไปก็ไปอยู่ที่อารมณ์ชั่ว เขาเรียกอบายภูมิ ถ้าหากเราประพฤติในทางที่ดี ดีไปๆ ถึงเราจะตายความดีก็ปรากฏขึ้น เราก็เสวยอารมณ์ในความดีก็เป็นเทพ เป็นพรหม เป็นอะไรไป ทุกคนจึงต้องสร้างอารมณ์ตนเองให้อยู่ในความดีตลอดไป

การที่ว่าจิตเราไม่ก้าวหน้า ความจริงจิตเราไม่ก้าวหน้า เราก็ทดสอบได้ แล้วเราจะเร่งตรงไหน ถ้าจิตเราไม่ก้าวหน้า ครูอาจารย์จะไปถากถางเอาความสกปรกรกรุงรังมาให้ได้ ความจริงท่านก็แนะแนวทางไว้ ก็ต้องละต้องปล่อยบ้าง **จิตไม่ก้าวหน้า จิตสงบเฉยๆ เราก็ต้องพิจารณาดู ถ้าเราเห็นร่างกายของเรา เห็นหมด ในโลกนี้มันอยู่ไม่ได้ต้องเห็นหมด ถ้าหากเรามองร่างกายของเราไม่เห็นแล้ว เราจะไปเห็นจิตคนนี้คนนั้นได้อย่างไร** เราจะเห็นสิ่งอย่างอื่นก็เห็นไม่ได้ เพราะที่นี่เรายังไม่เห็นเลย จะให้เห็นได้ก็เอา พุทโธ ดวงนี้แหละให้เป็นแสงสว่างส่องเข้าไป พยายามส่องเข้าไปให้เห็น เราเห็นอะไร เห็นกระดูกของเรามองกระดูกจนกระดูกละลายไป ให้มันละลายไปดู ไม่ต้องสงสัยอะไรหรอก กระดูกของเราสักวันหนึ่งก็ต้องเผาละลายอยู่แล้ว ตอนนี้เรามาเผาทำลายตัวเองให้มันละลายในตอนนี้ ในวินาทีนี้ดู เผาเลย เปรียบเหมือนเรากำลังตายไปหมดนี่ ร่างกายของเราเอาไปเผาแล้ว ร่างกายของเราไม่เหลือแล้ว สิ่งที่เหลือๆ อยู่ ที่จะปรากฏขึ้นภายในนี้คืออะไร มันมีสิ่งที่เหลือ ถ้าเราจะพูดว่า เป็นรูปน่ะใช่ หรือไม่ใช่ รูปก็ใช่ หรืออากาศเป็นธรรมชาติก็ใช่ แล้วแต่จะกล่าว ถ้ารูปหายไปแล้วสิ่งนี้จะปรากฏขึ้นมา สิ่งนี้แหละเป็นสิ่งที่จะพาเราไปในทางที่ทั้งดีและไม่ดีแล้วแต่เรา วิบากกรรมที่เราทำไว้

ลองสมมุติว่าร่างกายของเราโดนทำลายหมด เผาทั้งหมดแล้วดู ตอนนี้สิ่งที่ร่างกายไม่มีคือความทุกข์ ถ้าทุกข์ภายนอก เขาเรียกทุกข์ในธาตุในขันธ์ เรามีเนื้อหนังมังสา ถ้าเราไม่ "ยึด" อันนี้ก็ไม่ทุกข์ เรา "ยึด" เป็นตัวเราแล้วมันเป็นของเราได้ไหม เส้นผมว่าเป็นของเราแล้ว เรามาดู มันเป็นของเราไหม เขาก็เป็นของเขาแต่ใจเราไป "ยึด" ว่าเป็นของเรา ที่เราทุกข์ก็ทุกข์เพราะอย่างนี้ หนังของเราก็เหมือนกัน ถ้าเรายึดว่าเป็นของเรา เราหลงไปยึดแล้ว แต่เขาก็ต้องเป็นของเขา ธรรมชาติเขา คือในความคิดทุกอย่างในสิ่งที่ตามองเห็น เราไป "ยึด" เขาทั้งนั้น "ยึด" แล้วก็มาแบกมาหามว่าอันนั้นเป็นของเรา อันนี้เป็นของเรา เป็นหมดแล้วเป็นทุกข์ เพราะเราไปแบกไปหาม ถ้าเราลองปล่อยไปดูซิ มันจะทุกข์ไหม มันก็ไม่ทุกข์

แต่การปล่อยนั้นมันปล่อยด้วย "ปัญญา" ไม่ใช่ปล่อยด้วยความคิด ปล่อยแล้วมันต้องทุกข์ ถ้าปล่อยด้วยการรู้แจ้ง นั่นแหละมันถูกหลักธรรมแล้ว รู้แจ้งแล้วปล่อย แต่ถ้าคนไม่รู้แจ้งก็พยายามปล่อย มันก็ทุกข์ทั้งนั้น เสื้อผ้าที่เรามีอยู่ปัจจุบันนี้ อะไรไปเปรอะไปเปื้อน เราก็ต้องเป็นทุกข์ เพราะเราไปยึดมัน ถ้าพูดจริงๆ แล้ว "เรา" เป็นต้นเหตุทั้งนั้น

สิ่งรอบตัวเรานี่เขาก็คือของเขาอยู่แล้วมันเป็นของเขาอยู่ตลอดกาลอยู่แล้ว แต่เราไปยึดว่าอันนั้นเป็นนี่ อันนี้เป็นนั่น ยึดๆๆ มา จนท่วมหัวใจ "ผู้รู้" จะปรากฏขึ้นก็ปรากฏไม่ได้ เพราะเราไปปั้นสิ่งนี้ไปครอบปั้นๆ **เหมือนเอาดินเหนียวไปครอบลูกแก้ว ก็เอาดินเหนียวไปครอบลูกแก้ว ตอนนี้เราจะมองเห็นลูกแก้วได้อย่างไร แต่ลูกแก้วก็คือลูกแก้ว ดินเหนียวแตกเมื่อไร ลูกแก้วก็โผล่มาเมื่อนั้น** นี่แหละสมมุติถึงอารมณ์ของเรา ที่เราพยายามเอาอารมณ์ของเรายึดๆ สารพัดที่จะยึด บางคนบอกไม่ยึด ไม่ยึดเลย เราไม่ยึดในสิ่งที่หยาบ แต่เรายึดในสิ่งที่ละเอียด

เราต้องพยายามตื่นตัวเองให้ได้
ถ้าเรายังไม่ยอมตื่น
เราก็เป็นคนหลับตลอด
ถ้าเราถึงพุทโธอันแท้จริง
มันถึงความตื่นขึ้นมา ขยันมาก
ไม่ต้องมีใครบอก

เราต้องดูให้ถ่องแท้ในการยึดมั่นถือมั่นเหมือนกัน ถ้าหากเราไม่ยึด เราดูเห็นลูกแก้วไหม ในหัวใจ "ผู้รู้" ของเรา เราเห็นไหม เห็นชัดเจนขนาดไหน

นี่แหละขณะจิตของเราแต่ละคนๆ เพราะมาจากการ "ยึด" ก็เหมือนเอาดินเหนียวมาปั้นๆ เราปั้นๆ อ้อมลูกแก้วนั้นมันก็กลม เหมือนหัวใจดินเหนียวกลมๆ แต่ลูกแก้วมันอยู่ข้างในดินเหนียว ตอนนี้ ที่เราต้องการภาวนาๆ กันทุกวัน ก็เพื่อทำลายตรงนี้ เพื่อถากถางตรงนี้ เพื่อเปิดเอาของดีของเรา "ลูกแก้ว" คือ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานภายในใจของเราให้โผล่มาให้ได้ แต่ถ้าเป็นสิ่งภายนอก เราก็ทุบเราก็ถากมันออกได้ ตอนนี้เราเอาใจ เอาอารมณ์ของเรา พยายามสกัดกั้นอารมณ์ของเราไปทำลายตรงนี้ หรือใช้ปัญญาของเรา แยกแยะทำลาย โอ้โห! มันก็เหนียว เพราะความยึดมั่นถือมั่น มันเหนียวมาก เส้นดูบางๆ ตัดไม่ขาดเสียที บางครั้งก็ว่าตัดขาดแล้วพอถึงเวลาก็ไม่ขาด **บางครั้งถ้าจิตมันดิ่งดี ตอนจิตดิ่งดีก็ลืม ลืมเชื่อม เขาเรียกลืมชง ลืมชงให้มันดีขึ้นไปเรื่อยๆ ถ้าเป็นเหล็กก็ลืมเชื่อมให้มันติด ให้ติดก็คือให้จิตใจของเราตรงนี้มันต่อเนื่อง** สิ่งที่ว่าก้าวหน้า มันไม่ก้าวหน้า เราดู เราต้องสังเกตอารมณ์ของเราทุกวันๆ ถ้าโดนคนกระทบมากๆ เราเกิดความโกรธไหม? โดนเขากลั่นแกล้งมากๆ เรามีความโกรธไหม? เราเห็นของดีมากๆ เรามีความโลภไหม? แล้วเราเห็นคนมีทุกข์มากๆ เราเกิดสลดสังเวชไหม ? หรือเกลียดเลย ถ้าเราเห็นคนทุกข์มากๆ แล้วเกลียดนี่ไม่ใช่ธรรมให้สลดสังเวชแล้วก็ปลง ถ้าเราเห็นคนตกทุกข์ได้ยากมากๆ เราสงสารเขาไหม? อยากสงเคราะห์เขาไหม? บางคนขยะแขยงไม่อยากสงเคราะห์เลย อันนั้นก็ไม่ใช่ธรรม

ถ้าธรรมก็รู้ว่ากรรมของสัตว์เป็นอย่างนี้เอง บางคนก็ไม่อยากเห็นเลย ความจริงสิ่งที่ปรากฏต่อหน้าเรา ที่เราเดินเหินไปมาๆ ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ทดสอบเรา ทดสอบนักปฏิบัติว่าเห็นแล้วทำใจได้ไหม เราโดนกระทบแล้วเราทำใจได้ไหม อันนี้เป็นครูฝึกของเราอย่างดี เป็นคนที่ซักฟอกให้เราอย่างดี ก็ลองคิดๆ ดูว่าธรรมชาติของมนุษย์นี่ อันดับแรกก็คือการยึดมั่น มันไม่ยอมรับความจริงในตัวเอง เพราะมันพยายามหลอกตัวเองอยู่ตลอดเวลา ว่าเรานี่เป็นอย่างนี้ เรานั่นเป็นอย่างนั้นพยายามปั้นไปเรื่อยๆ ตั้งชื่อตั้งนามไปเรื่อยๆ ความจริงธรรมชาติก็อยู่ของเขา จิตก็อยู่ส่วนจิต ถ้าเราไม่มีอะไรไปปั้น ไปหุ้มห่อเขาแล้ว จิตดวงนี้ก็คืออิสระ จะว่าอยู่ในร่างเราก็ใช่ ไม่ใช่อยู่ในร่างเราก็ใช่ เพราะตัวเขาธรรมชาติเขาแยกแยะ เรารู้แจ้งไปหมดแล้ว เราพยายามเห็นแยกแยะไปทั้งหมดแล้ว จิตก็คือจิต กายก็คือกาย

บางคนบอกว่า จิตคือจิต กายคือกาย แล้วจิตกับกายไม่สัมผัสกันเลยหรือ สัมผัสได้ตอนที่เราแยกไม่เป็นก็ยังสัมผัสได้ **แต่ถ้าคนรู้แจ้งในการแยกแล้ว ละแล้ว จิตกับกายไม่สัมผัสกันเลย กายก็คือส่วนกาย จิตก็คือส่วนจิต ไม่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน มันก็เป็นลักษณะของเขาอยู่ เด่นของเขาอยู่ แต่การสัมผัสของกายไปกระทบจิตไม่ได้** หรือไปครอบจิตไม่ได้นั่นเอง อันนี้เรียก จิตปัญญา ด้วยปัญญาแจ้งแล้ว ถ้าปัญญาไม่แจ้งก็ต้องครอบได้ เราพยายามเน้นดู เราพยายามล้างความสกปรกภายในจิตใจของเรา คือทุกคนก็ล้างมันทุกวันๆ

บางคนบอกนั่งภาวนาตั้งนานแล้วไม่เห็นก้าวหน้าเลย ถ้านั่งภาวนากำหนดภาวนาจริงๆ ทำไมจะไม่ก้าวหน้า อันนี้ไม่รู้นั่งกำหนดอะไร กำหนดพุทโธก็ไม่ พุทโธแป๊บๆ หายแล้ว แล้วจะไปก้าวหน้าได้อย่างไร

ในวินาที ชั่วโมงนี้เราพยายามนึกแต่ พุทโธ อย่างเดียว หรือดูอะไรก็ดูแต่อย่างเดียว ไม่ต้องไปแยกไปเอา คือจิตมันอยากไปดูนั่นก็แล้ว แต่ไม่ดูหรือจะดูกระดูกสันหลังก็ดูแต่ท่อนเดียวนั่น เพ่งดูในตัวนี้ ถ้าโยมทำได้ใน ๑ ชั่วโมงที่ฟังอาตมาเทศน์ อาตมารับรองไม่มีใครอยู่ได้ อันนี้ไม่กี่นาทีลดไปแล้ว จิตมันไม่อยู่กับเนื้อกับตัว จิตมันร่อนไปเรื่อยลอกแลกๆ ไป จากจุดนี้ไปจุดนั้น จากจุดนั้นไปจุดนี้ คุมจิตตัวเองไม่อยู่แล้วจะให้มันแจ้งได้อย่างไร มันรู้ได้อย่างไร มันรู้ไม่แจ้งหรอก เราต้องคุมให้อยู่ ต้องพยายามกำหนดเขาให้อยู่ ดู ควบคุมเขาอยู่ตรงนั้นใน ๑ ชั่วโมง นี่แหละ ตอนนี้เขาเรียกว่าภาวนาจริง ไม่ใช่เรานั่งภาวนานั่งไป เผลอ จิตเคลิ้มไป สบาย ใช่! สบายน่ะทุกคนต้องการมากเรียกว่าต้องพักจิต ที่เรามานี่ เรามาพักจิตใจของเรา ให้อยู่ในอารมณ์ธรรมนี่ก็ถูกต้อง แต่ถ้าเราต้องการเร่งความดีให้ดีกว่าเก่า ให้ดีมากกว่าเก่าเราก็ต้องเร่งให้ดีกว่านี้

การกำหนดจิต แม้แต่ในธรรมขันธ์ก็บอกอยู่แล้ว แม้ในอภิธรรม ๗ เขาก็บอกอยู่เหมือนกัน เขาบอกว่าถ้าเราทำจิตของเรา ให้อยู่ในจิตของเรา อารมณ์จิตของเราให้มาอยู่ในอารมณ์หนึ่งให้ได้ ไม่ถึง ๑๐ นาทีจิตนั้นจะเกิดความสงบ ถอดจากความสงบ จะเกิดความแจ้งขึ้นมา แค่ ๑๐ นาที หรือ ๑๕ นาที ยิ่งเป็นชั่วโมงยิ่งดี แต่ตอนนี้พวกเรากำหนดได้ดูได้ แต่ดูกว้างๆ ไป ไม่ดูแคบๆ ไม่ดูให้ดิ่งแน่ว หรือไม่ดูให้คมกริบเลยคือการดูคมกริบ ให้เหมือนที่หลวงปู่ดูลย์ท่านพูด ท่านพูดกับอาตมาว่า "ตั้งจิตของเรา เหมือนปลายเข็ม" ปลายเข็มเราจะจิ้ลงไปตรงไหนก็แล้วแต่ คล้ายๆ เข็มเย็บผ้า เราจิ้เข้าไป ถึงเสื้อผ้ามันจะหนาขนาดไหนค่อยจิ้ ค่อยดันเข้าไป มันพร้อมจะทะลุได้ นี่แหละตัว "พุทโธ" ตัวนำความสว่างมาให้เรา เพื่อไปบุกเบิกกิเลสทั้งหลาย ความหยาบ ความ

สกปรกรกรุงรังภายในจิตใจของเรา ตรงนี้เราดิ่งเข้าไป ดิ่งเข้าไป ตั้งจิตของเราให้อยู่อย่างนี้ ให้อยู่เหมือนปลายเข็ม ดิ่งอยู่ตรงนี้ มันจะลึกไปไหนก็แล้วแต่ก็ให้อยู่ในลักษณะนี้ ให้เล็กแบบนี้ด้วย ไม่ให้ใหญ่ บางคนกำหนดกว้างใหญ่ มันก็กว้างเหมือนไม่รู้อะไรมันไม่เป็นหลัก

ถ้าเรากำหนดตรงนี้ เราจี้ไปตรงสะดือ จี้เข้าไป เรากำหนดดู จี้เข้าไป พุทโธๆ ปลายเข็มนี่ พุทโธๆ ไปเรื่อยๆ เรากำหนดให้มันแหลม แล้วเอาปลายแหลมจิ้มเข้าไป จิ้มไปตรงไหน จิ้มไปในกลางอกของเรานี่ ให้มันไปเรื่อยๆ มันจะรู้ มันจะไปไหน มันจะรู้สึกไปเรื่อยๆ มันจะไปทางไหน

แต่ถ้าไปผิด ออกนอกเส้นทางที่เรากำหนด เราก็ต้องดึงมาใหม่ ถ้าออกไปก็ดึงมาใหม่ๆ ถ้าจิตของเราที่ว่าสงบแล้ว มันไม่เกิดหรือมันอยู่ในความว่างเปล่า **เราต้องสมมุติว่า เราเอาสิ่งที่แหลมๆ ไป ก็กำหนดลงไป ตรงที่ว่างๆ จิ้มเข้าไป ก็ไม่รู้! ไม่มีต้นสายปลายเหตุอะไร ก็จิ้มเข้าไปตรงนั้น มันจะมีสิ่งหนึ่ง เขาเรียกการภาวนา** เราต้องดู ต้องพยายามสังเกต การนั่งในบ้านก็แล้วแต่ เราก็ต้องดู เอาของแหลมๆ เป็นหลักไว้ ปลายแหลมเป็นหลักไว้ คล้ายๆ ดอกสว่านก็ได้ สว่านเข้าไปเรื่อยๆ เพราะอารมณ์ของเราจิ้มเข้าไป

โยมกำหนดพุทโธ พุทโธ ดิ่งเข้าไปมันก็เด้งอยู่ในลำคอ กำหนดดูพุทโธ พุทโธ ยังไม่ถึงมันก็ออกมาแล้ว มันไปไม่ติด มันไม่เชื่อมกันเลย มันไม่เป็นน้ำเชื่อม มันเกาะไม่ติดเลย เดี๋ยวก็ขึ้นมาแล้ว ดูลมเข้าไปอีก เดี๋ยวก็ขึ้นมาอีก มาเรื่อยๆ ทำให้จิตใจวอกแวกไปหมด มันวิ่งไปเรื่อย ยิ่งกำหนดเท่าไร บางใจ ใจบางคนเกิดความฟุ้งซ่านไปเลย ไม่สงบเลย นี่นะความบกพร่องของเรา ความผิดพลาดภายในจิตใจของเราก็มาจาก

จุดที่กล่าว **เราต้องพยายามดู ต้องพยายามกำหนดใน ๑ นาที หรือใน ๓๐ นาที หรือในชั่วโมง เราต้องทำหน้าที่ของเราตรงนี้ให้ดีมาก ถ้าอารมณ์ของเราอยู่อย่างนี้แล้ว เราพร้อมที่จะเกิดความสว่างภายในใจของเรา** ถ้าเกิดความสว่าง เกิดความสงบ แล้วสว่างขึ้นมาแล้ว มันสว่างแล้วมันก็ต้องเห็น เหมือนเราเปิดไฟสว่างก็มองเห็นทุกๆ คน ที่นั่งภาวนา ถ้าจิตของเราสว่างเราจะมองเห็นขนาดไหน ถ้าจิตบางคนเขามีความสว่างแล้ว เขาก็จะมองเห็นจิตใจเราได้ เราจะคิดอะไรเขาก็มองเห็นได้ เขาก็จี้ในจิตใจของเราได้ ตอนนี้เราอยากเป็นเหมือนเขา แต่ไม่อยากทำเหมือนเขา เราก็ทำสักแต่ทำ เหมือนครูอาจารย์ หลวงปู่มหาบัวท่านบอกนั่งสักแต่ว่านั่ง นั่งเหมือนตอไม้อยู่กลางทุ่งนา นั่งได้นาน ๕, ๖, ๗ ชั่วโมง ก็นั่งได้ แต่ในความรู้สึกนั้นไม่มีเลย เฉยไปเลย เขาเรียก "โมหะ" มันปิดหมด เขาเรียกปิดหมดเลย ไม่รู้อะไรทั้งนั้น ความเจ็บปวดก็ไม่มี ก็ไม่ปวดอะไร ตื่นขึ้นมาก็งั้น ถามว่ารู้อะไรไหม ก็ไม่รู้อะไรเลย แล้วทำไมนั่งได้ตั้งนานทำไมไม่รู้ นั่งได้นานก็ไม่รู้ ไม่มีอะไรรู้ ไม่รู้อะไรเลย ก็นั่งเหมือนกัน มันเป็นอย่างนี้ นั่งแบบนั้นมันไม่ได้ เราต้องนั่งให้รู้ รู้ว่าสงบ รู้ว่าไม่สงบ รู้ว่าฟุ้งซ่าน มันก็จะแก้จากความฟุ้งซ่านไม่ให้ฟุ้งซ่านขึ้นมา ทำความสงบให้มันสงบ เราไม่ต้องกลัว นักปฏิบัติหลายๆ คน ติดขัดอยู่ตรงนี้ ความดีก็ทำแล้ว ทำไมไม่ก้าวหน้า คือการทำความดีของคนเราก็หลายอย่าง และการกำหนดจิตกับการทำความดี คือการทำความดี เราทำในกิริยาภายนอก การทำความดีแล้วตั้งอารมณ์ดีหรือเปล่า การทำบุญบางคนทำหมดเป็นสิบๆ ล้าน แต่ตอนไป ดูอารมณ์ของเรา อารมณ์ดีไหม? ไม่ดีเลย! ใครพูดขัดหูตอกกลับคืนทันทีเลย นั่นดีไม่ได้ดีภายนอกที่เสียสละบริจาคสงเคราะห์ไป ก็ดีส่วนหนึ่ง นี่เป็นสมบัติของเรา และดีภายในใจของเรานี่ ดีอีกส่วนหนึ่ง ให้ดีตรงนี้เราดีได้ไหม? ขนาด

ไหน? เราตั้งอารมณ์ดีหรือยัง อารมณ์ดีอยู่ตรงไหน คืออารมณ์ธรรมนั่นเอง ถ้าให้อารมณ์ดีจริงๆ คืออารมณ์ที่มีสมาธิ ความเยือกเย็น ความสงบ สบาย ตรงนี้ เราพยายามสังเกตดูตรงนี้

งานโยมต้องรู้ในใจ โยมเป็นอะไรตอนนี้ อยู่ในลักษณะอะไร โยมก็ต้องรู้ความจริง ถ้าเรารู้อยู่แล้ว เราก็ต้องมาแก้ที่ตัวเอง จะให้ใครแก้แก้ไม่ได้หรอก เพราะกรรมใดใครก่อ คนนั้นต้องรับเอง

บางคนบอกว่าภาวนาแล้วไม่เห็นก้าวหน้า ภาวนามาตั้ง ๓๐ ปี ก็อยู่อย่างนั้น ไม่เห็นเจริญไปไหนเลย อยู่อย่างนั้น! ไม่เห็นบรรลุสักที เดี๋ยวคนนั้นนั่งภาวนาปุ๊บปั๊บถึงชั้นโสดาบัน สกทาคา อนาคา ทำไมเขาบรรลุเร็วจริงๆ ทำไมฉันนั่งแล้วไม่บรรลุเลย นั่งเฉยๆ ไม่เห็นบรรลุอะไรเลย ก็บรรลุเหมือนกัน ก็บรรลุไอ้เฉยๆ นั่นแหละ บรรลุเหมือนกัน

บางคนก็บอกฉันอยากพ้นทุกข์เร็วๆ อยากพ้นทุกข์แต่ไม่ยอมทำ ไม่ยอมทำในสิ่งที่พ้นทุกข์ มัวแต่นั่งอยาก นอนอยาก ไม่เอาแล้วชาตินี้ทุกข์มาก ไม่เอาแล้ว จะไปแล้ว จะไปนิพพาน แล้วกิริยาคำว่าผู้ปฏิบัติเพื่อจะไปนิพพานเรามีหรือเปล่า กิริยาผู้ปฏิบัติเพื่อจะไปนิพพานเรามีไหม เราทำรึเปล่า หรือไม่ได้ทำเลย แล้วจะไปนิพพาน หรือเราต้องการบรรลุโสดาบันแล้วเรามีกิริยาผู้บรรลุโสดาบันในจิตใจของเราไหม ในกิริยาของเรามีไหม ถ้ามีหมายความว่าเราก็ต้องบรรลุ ในชาติปัจจุบันต้องบรรลุแน่ แต่ถ้าเราอยากบรรลุแล้วเราไม่มีเลย เราจะบรรลุอะไร เพราะเราไม่ดำเนินไปตามรอยผู้บรรลุโสดาบันเลย หรือผู้บรรลุ สกทาคา อนาคาก็แล้วแต่ อยากได้ อยากบรรลุ แต่ไม่ยอมทำในกิริยาผู้บรรลุโสดาบัน สกทาคา อนาคา เลย ตลอดถึงอยากบรรลุเป็นพระอรหันต์ อยากบรรลุเป็นพระอรหันต์ในกิริยาของพระอรหันต์ที่ท่านกระทำของท่านเราทำได้หรือยัง

ตรงนี้แหละที่โยมต้องดู โยมต้องตื่นตัวเองตลอด ตบหน้าผากตัวเองตลอดเวลา ทำไมกูไม่ยอมทำเสียที ทำไมกูนั่งอยาก นั่งอยาก แล้วในกิริยาตรงนี้ กิริยานี้แหละเป็นผู้พาเราไปได้ ทำให้มีกิริยาตรงนี้แล้ว ไม่มีการดำเนินตรงนี้แล้ว ช่างเถอะโยม ไม่มีใครจะไปได้หรอก เราดูกิริยาของพระอรหันต์ท่านบำเพ็ญมาได้อย่างไร ท่านบำเพ็ญแบบไหน แล้วเราบำเพ็ญเหมือนท่านไหม ถ้าเราบำเพ็ญเหมือนท่าน รับรองไม่พ้นแน่ไปเหมือนท่าน ถ้าเราอยากเป็นพระพุทธเจ้า เราก็ต้องบำเพ็ญเหมือนพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบำเพ็ญมาแบบไหน ตรงนี้แหละความจริง

เราควรคิดเป็นการบ้านของเราทุกๆ วันว่า ฉันอยากบรรลุธรรม ๆ แล้วในกิริยาผู้ปฏิบัติธรรมให้บรรลุธรรม เรามีไหม เขาทำแบบไหนถึงบรรลุธรรม หรือเขานอนๆ ลูกเดียว บรรลุเลย หรือกูไม่ยอมนั่งภาวนาเลย บรรลุเลย มันเป็นไปไม่ได้โยม

เราต้องศึกษากิริยาผู้ปฏิบัติธรรมเพื่อรู้ธรรม เพื่อแจ้งธรรม ถ้าเราไม่ดูตรงนี้แล้ว อาตมาปฏิเสธล้านเปอร์เซ็นต์เลยว่าไม่มีโอกาสที่จะรู้ได้ ถ้าหากเราไม่อยู่ในกิริยาอย่างนี้ **ถึงเราจะอยู่ในเพศฆราวาส โสดาบันฆราวาสก็บรรลุได้ สกทาคา ฆราวาสก็บรรลุได้ ตลอดถึงอนาคา ฆราวาสบางคนก็ได้ นอกจากเป็นพระอรหันต์เท่านั้นที่อยู่ไม่ได้ต้องมาบวช ถ้าอยู่เป็นฆราวาสไม่เกิน ๗ วัน ต้องตาย** เราต้องดูแนวทางดำเนินของเขาว่าเขาทำอย่างไร เขาโดนกระทบกระทั่งแล้วเขาทำใจอย่างไร ตรงนี้แหละ ครูอาจารย์ที่ท่านสอนๆ ก็สอนให้ลงประเด็นตรงนี้ พยายามให้ดูอย่างนี้ เราต้องดูแนวทางเขา อาตมารับรองว่าไม่พลาด จิตใจจะเป็นบ้าก็เป็นไม่ได้ ถ้าเราเอาแนวทางของพระโสดาบันมาปฏิบัติ หรือสกทาคา อนาคามาปฏิบัติแล้ว รับรองไม่เป็นบ้า เราไม่ต้องกลัวเลย เพราะพวกนี้เขาเดินทางถูกแล้ว เราก็ต้องเอาแนวทาง ทางที่ถูกของเขามาประพฤติ

ปฏิบัติกับตัวเรา จุดนี้ก็อยากจะฝากให้ญาติโยม เอาไปคิดไปปรุงไปแต่งกันดู ว่าจะเป็นไปได้ไหม ในจิตใจของเราที่เรานั่งมา นั่งมาเป็น ๑๐ ปี ๒๐ ปีแล้ว ก็อยากได้ของดีๆ ทั้งนั้น ที่นั่งก็อยากเป็นผู้พ้นทุกข์ทั้งนั้น ถ้าอยากพ้นทุกข์ ไม่ยอมทำกิริยาในผู้พ้นทุกข์เลย อยากไปเถอะให้ตายก็ไม่ได้พ้นทุกข์หรอก

เรื่องอย่างนี้โยมต้องดู พยายามน้อมมาดูที่ใจเรา ว่าท่านกำหนดจิตของท่านให้อยู่ในลักษณะอย่างไร ท่านถึงรู้ทันได้ หรือสงบได้ในลักษณะอย่างไร ประเด็นตรงนี้ที่ญาติโยมควรเอาไปคิด คนเราทำอะไรเราต้องดูคนดีไว้ คนดีเขาทำเป็นคนดีจนเป็นคนดี ทำได้อย่างไร แล้วเขาทำอะไร แบบไหน แต่วิบากกรรมต้องต่างกันอยู่ก็แล้วแต่ ถ้าเรามีบันได เรามีแนวทางพาดำเนินแล้วก็ไม่ผิดพลาด ถึงอยากฝากให้ญาติโยมเอาไปคิด

อาตมาคิดว่าสมควรแก่เวลา เพราะเวลามีจำกัด วันนี้ก็อยากให้ทุกคนมีจิตใจสว่างไสว ให้รู้ธรรม บรรลุธรรมตามลำดับขั้นที่เราจะปรารถนา ให้เกิดความสำเร็จในจิตใจของทุกๆ คน สาธุ!

๓

จิตใน
กระแสธรรม

ขอให้ญาติโยมตั้งจิตใจของเราให้อยู่ในอารมณ์ธรรม อยู่ในสายของธรรมของจิต ความรู้สึกที่เรากำลังนึกน้อมลงไป เขาเรียกว่า "สายธรรม" เพราะในความน้อมนึกลงไปมันเป็นเส้นทางหนึ่ง ถ้าเรากำหนดจิตของเราให้อยู่ใน "สายธรรม" แล้ว จิตของเราก็จะดิ่งลงไปเรื่อยๆ ดิ่งไปเรื่อยๆ จะเกิดความรู้สึกดิ่งอยู่ในแนวเดียวกัน จิตใจของเราไม่วอกแวกไปซ้ายไปขวา มันจะดิ่งอยู่ตรงนั้นไปเรื่อยๆ

ส่วนมาก การปฏิบัติจิตของเรามีเป้าหมายแท้จริง นั่นคือต้องการให้จิตของเราสงบจากอารมณ์ความปรุงแต่งต่างๆ เพื่อให้สงบจากอารมณ์ภายนอก เราจะได้พักผ่อนจิตของเราให้อยู่ในองค์สมาธิ คือจิตอยู่ในผู้รู้

คำว่า **"จิตสงบหรือพักจิต" นั้น ก็มีหลายขั้นตอน การพักจิตก็คือเราพยายามรวบรวมอารมณ์ของเราให้อยู่ในองค์ธรรม หรือความรู้สึกตรงนี้ให้ต่อเนื่องไป ไม่ถึงกับจิตสงบแต่เราก็พักจิตเราได้** ตัดความรู้สึกภายนอกให้เหลือแต่ความรู้สึกภายในของเราให้มีความต่อเนื่องกันไป ถึงขนาดทำจิตของเราให้สงบลงไปในระยะหนึ่งก็ยังได้

จิต ทำไมเราต้องมาพัก ตามปกติของจิตเราอยู่ภายนอกก็วุ่นวายต้องทำการงานทุกอย่าง ต้องคิด ต้องอ่าน ต้องปรุง ต้องแต่ง ต้อง

ได้ยินสิ่งที่พอใจและไม่พอใจต่างๆ เราเลยคิดว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น ทุกคนก็ต้องเจอ ทุกคนก็ต้องได้พบได้เห็นอยู่ ดังนั้น โอกาสหนึ่งช่วงเวลาหนึ่งเราก็ต้องมาเพิ่มพลังของเรา มาสร้างพลังจิตของเราให้มีอยู่ภายในให้ต่อเนื่องกันในระยะชั่วโมงหนึ่ง เพราะตัวพลังจิตนี้จะพาให้เราเกิดความรู้ในสิ่งที่เราไม่รู้ เกิดความเห็นในสิ่งที่เราไม่เห็น ถ้าเรามีพลังจิตดีแล้ว จิตของเราก็เป็นจิตที่ "ตื่น" การที่จิตตื่นนั้นเกิดจากมันขยันหมั่นเพียรขึ้นมาก็คือ "จิตตื่น" ถ้าจิตมันตื่นก็เป็นสิ่งที่ดี มันจะได้รู้แล้วจะเกิดความรู้สึกในสิ่งที่เราไม่รู้ มันจะตื่น มันจะเห็น มันจะพร้อมของมัน

แต่การที่เราจะทำให้ "จิตตื่น" นั้น มันต้องสงบก่อน จิตสงบแล้วจิตถอนมาเขาเรียก "จิตตื่น" ปกติการปฏิบัติจิตก็เป็นสิ่งที่ลำบาก โดยเฉพาะญาติโยมทั้งหลาย เพราะเรายิ่งทำความสะอาดเท่าไหร่ มันก็ลำบากในการรักษามากเท่านั้น ไม่เหมือนบุคคลที่ไม่ทำความสะอาด มันจะอยู่ไปก็เหมือนอันเดียวกัน เหมือนเรายิ่งปัดกวาดบ้าน เราพยายามจะปัดกวาดฝุ่นละอองให้หมดไป ยิ่งปัดเท่าไหร่เราก็ยิ่งเห็นมันเท่านั้น เราก็ยิ่งปัดไปเรื่อยๆ จากตั้งแต่หยาบจนถึงละเอียด อะไรจะติดฝุ่นละออง เราก็มองเห็น เพราะเราสร้างความสะอาดอยู่ตลอดเวลา

ตอนนี้เรามาสร้างความสะอาดภายในจิตใจของเรา มันก็ไม่แตกต่างกัน ก็คล้ายๆ กัน เรายิ่งสร้างความสะอาดภายในจิตใจของเราให้เกิดความสะอาดเท่าไหร่ สิ่งที่ไม่สะอาดทั้งหลายที่มาเกาะจิตใจของเราเราก็พร้อมที่จะรู้ ยิ่งปัดเท่าไหร่ ยิ่งซักเท่าไหร่ ยิ่งจ้องเท่าไหร่ก็ยิ่งเห็นฝุ่นละอองมันจะมาเกาะมาเกี่ยวเราก็ยิ่งปัดไปเรื่อยจนถึงความสะอาดสุด การปัดเป่านั้นมันเป็นสิ่งที่ลำบาก ถ้าหากว่าไม่มีความเพียรพอ ความเพียรของเราเพียงพอแล้วเราก็จะปัดได้แค่ระยะหนึ่งแล้วก็ลืม หรือจะ

ปล่อยให้มันเกาะติดในจิตใจของเราไปเรื่อยๆ ฝุ่นละอองที่เกาะที่ใจนี้บางครั้งมันก็มาเป็นตัว บางครั้งมันก็มาแค่อากาศ

พระพุทธเจ้าท่านก็สอนเน้นอยู่ประเด็นหลักคือให้มีสติรับรู้เท่ารู้ทันถ้าเรามีสติต่อเนื่องในจิตใจหรือในร่างกายของเราแล้ว **สิ่งใดที่จะมาปรากฏในจิตใจของเรา ทั้งสิ่งดีและไม่ดีทั้งหลาย เรารู้แล้วเราก็ปล่อยไป รู้แล้ว รู้เท่า รู้ทัน รู้ก็ปล่อยไปๆ** ที่เราจะปล่อยให้มันหมดมันคงไม่หมดเพราะตราบใดความสัมผัสสัมพันธ์ในร่างกายของเรายังมีอยู่ เช่น ลิ้นของเราก็ต้องลิ้มในสิ่งที่พอใจและไม่พอใจคือความเอร็ดอร่อยและไม่อร่อยมันต้องมีอยู่ มันต้องปัดไปเรื่อย ซักฟอกมันไปเรื่อยๆ

บางคนบอกว่าซักฟอกแล้วมันน่าจะจบกัน ซักสะอาดแล้วก็ไม่น่าจะมาหาอีกเลย ความจริงเราต้องเข้าใจว่า ตราบใดสังขารร่างกายของเรายังมีอยู่ สิ่งนี้ก็ต้องมีการกระทบกระทั่ง ทั้งภายนอกตลอดถึงภายในของเรา ไม่ใช่จิตใจเราสะอาดแล้วเราจะไม่ได้ยินคนพูดใส่หูเราเลย จิตใจเราสะอาดก็สะอาดจริง แต่สิ่งไม่ดีที่คนพูดใส่หูเรา เราก็ยังได้ยิน แต่ถ้าเราได้ยินแล้วเราไม่รับ มันก็ไป มันก็ไม่ถึงใจเรา แต่ถ้าเรารับ ถึงใจจะสะอาดขนาดไหน มันก็เกิดความเศร้าหมองภายในใจของเราทันที

เราจะทำอย่างไรที่จะไม่รับสิ่งนี้ ทุกครูบาอาจารย์หรือญาติโยมของเราทั้งหลายก็เน้นประเด็นอยู่ว่า เรารู้เท่ารู้ทันก็ปล่อยมันไป สิ่งใดที่เป็นไปไม่ได้ เราก็ปล่อยมันไป สิ่งใดที่ไม่ใช่ของเรา เราก็ปล่อยมันไป **สิ่งที่เขาให้เราแล้วมันเป็นสิ่งไม่ดี เราก็ต้องปล่อยไป ถ้าสิ่งดีเช่นธรรมะทำให้เกิดความสว่างเกิดความเบิกบานภายในจิตใจเรา เราก็น้อมรับเข้ามาสู่จิตใจของเรา คือจิตของเรารู้จักรับประทานอาหารที่ดีๆ เราอย่าเอาจิตของเราไปรับประทานสิ่งที่ไม่ดี มันจะเป็นพิษเป็นภัยแก่จิตใจของเรา**

แล้วไม่มีใครจะมาแก้เราได้ เพราะจิตที่กินของไม่ดี ก็ไม่แตกต่างกับมะเร็งกินเนื้อกินหนังของเรา มันคล้ายๆ กัน จะแก้ก็แก้ลำบาก นอกจากตาย สังขารร่างกายของเราก็ต้องตายไป ดังนั้น ถ้าเรายังมีชีวิต มีลมหายใจ มีสติปัญญา มีการเดินทางไปมา มีการรับรู้ เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์อยู่ เราก็พยายามไม่ให้สิ่งนี้มันเกาะกินใจของเรา คือ สติของเรา เพียรของเรานั่นเอง เรามีความเพียรที่ไหน ไม่ว่าเราจะทำอะไรก็สำเร็จได้

ตรงที่มันเกาะจิตของเรานี้ โยมพยายามน้อมนึกเข้าไปดู เราสังเกตได้อยู่ ว่าตอนนี้อะไรที่มากินจิตของเราบ้าง หรือมาเกาะจิตของเรา หรือมาสร้างความผูกพันขึ้นในจิตใจของเรา เรายิ่งน้อมนึกเข้าไปเรายิ่งกำหนดเข้าไปเท่าไหร่ โยมก็ยิ่งมองเห็นสิ่งที่มันมาเกาะจิตของเรามากเท่านั้น เพราะสิ่งนี้มันมาทั้งความหยาบ ความกลาง และความละเอียด มันมาแบบที่เราไม่รู้สึกเลยก็มี แต่มันมาเกาะติดได้ โยมคิดดูว่าลมมันพัดผ่านมาถึงผิวหนังของเราเกิดความเย็นมันมีตัวไหม แต่มันเกิดความรู้สึกได้ ดังนั้น **กิเลสตัณหาความอยากทั้งหลายมันก็มาแบบที่เราไม่รู้สึก แต่ไปรู้สึกได้ตอนที่มันเกาะติดแล้ว ตอนมันเกาะติดเราก็ต้องแก้ไข** เหมือนบางคนมีความโมโหโทโสมาก คือความโมโหอาจจะอยู่ในร่างกาย หรืออยู่ภายนอก เกิดอาการกิริยารู้ว่าโมโห แต่มันมาเกาะที่จิตแล้วมันเกิดที่ใจแล้วนั้น มันแก้ยากลำบากมาก ท่านถึงว่านักปฏิบัติเรายิ่งสร้างความขาวสะอาดเท่าไหร่ สิ่งที่ไม่ดีทั้งหลาย สิ่งสกปรกรุงรังทั้งหลาย มันก็พร้อมที่จะมาเกาะเรื่อยๆ เรายิ่งซักฟอกให้สะอาดเท่าไหร่มันก็คอยมาเกาะมาเกี่ยว เผลอไม่ได้มันมาเกาะปุ๊บ มันเป็นอย่างนี้ต้องระวัง ถ้าเรารู้ทัน เราจ้องอยู่ในจิตของเราที่เรากำลังกำหนดตรงนี้ มันอยู่ไม่ได้หรอก

วัดก็เป็นสถานที่หนึ่ง ป่าก็เป็นสถานที่หนึ่ง ถ้าเราไปอยู่ในวัดไปอยู่ในป่า แต่เราไม่ได้สอดส่องตรงนี้ก็ไม่มีความหมายอะไร **สิ่งที่เราจะต้องเร่งสะสางก็คือในใจของเรา** ให้ดูลมเข้าไป กำหนดลมเข้าไป มันจะคิดอะไร คิดในสิ่งที่ดีโยมก็ต้องรู้ในจิตของโยมเอง หรือคิดในสิ่งที่ไม่ดีโยมก็ต้องรู้ คนเราเขาสอนให้รู้ตัวเอง ให้มีสติรับรู้เท่ารู้ทันในตัวเอง ความเคลื่อนไหวของจิตของอารมณ์ของเรา เรากำหนดลมเข้าไปดู ถ้ามันไม่ปรุงไม่แต่งแล้ว ก็ดีไป เดี๋ยวมันก็มีปรุง มีแต่งขึ้นมาแล้ว บางครั้งจิตของเราขี้เกียจ มันเฉยมันไม่ปรุงไม่แต่งอะไรเลย แต่บางคนก็ปรุงแยบซ้ายแยบขวา มันเกิดขึ้นถ้าเราไม่กำหนดจิตไปจริงๆ ภายนอกเรามองไม่เห็นสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะมันเกิดจำเพาะภายใน ตรงนี้แหละสำคัญมาก

พยายามเดินทางของเราให้ถูกทางเถอะ ทางที่เรากำหนดนี่แหละทาง พุทโธ พุทโธ นี่ ดิ่งลงเข้าไป **พุทโธ ไปเรื่อยๆ พุทโธไปเรื่อยๆ ให้มันอยู่แนวดิ่ง อย่าไปตามมัน คือมันจะหลงทางไป อย่าไปหลงตามมัน หรือมันจะหลอกลวงว่าไปเส้นทางนั้นดี ทางนี้ดี ไอ้ความหลอกลวงนี่มันมีอยู่ เกิดความคิดในวินาทีหนึ่ง บอกอันนั้นยังไม่ได้ทำอันนี้ยังไม่ได้ทำ ตัวนี้แหละมันจะพาเราหลงทางทั้งๆ ที่กำหนดจิตของเราดีแล้ว** แรกๆ ก็ดิ่งดีแล้ว มันเกิดมีความคิดนี้ขึ้นมา มันก็ทำให้จิตของเราคล้อยตามมันไป ที่มันจะส่งเรากลับเส้นทางเดิมนั้นไม่มี มีแต่ทำให้เราแตกแขนงเส้นทางใหม่ๆ ไปเรื่อยๆ จนหลงทางเลยก็มี ก็ต้องมาตั้งระลึกรู้ตัวเองใหม่ แล้วก็ตั้งสติใหม่ แล้วก็เดินไปใหม่อีกนี่ "จิตเราหลงทาง"

เมื่อเรากำหนดจิตลงไป นึกถึง พุทโธ ค้างไว้ที่เลยสะดือมาหน่อย หรือจะเป็นองค์แก้วก็ได้ ก็กำหนดไป ถ้าเราไม่หลงทางเราจะต้องมองเห็นสิ่งนี้ชัดอยู่ ถ้าตอนที่เราหลงทางสิ่งนี้จะหายไป การที่กำหนดดิ่ง

อยู่นั้นก็ค่อยๆ หายไป มันดึงไปเรื่อยๆ แรกๆ มันดึงไม่หมดแต่สักพักหนึ่งถ้าเราเผลอตามไป มันก็ดึงไปมาก ถ้าดึงไปมากเส้นทางที่เราเดินนั้นมันก็ไปเส้นทางใหม่แล้ว

ตรงนี้ดูกำหนดตัวนี้ให้ดี รักษาจุดนี้ให้ดี สติเท่านั้นที่จะช่วยไม่ให้หลงทาง เปรียบเหมือนเราเดินเข้าป่า หรือเราเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เส้นทางมันมีตั้งหลายเส้นทาง แล้วจิตของเรานั้น ถ้าพูดเส้นทางจิตมันมากมาย เขาเรียกเส้นทางอารมณ์หรือมารยาของกิเลสก็ได้ เส้นทางที่มันจะหลอกลวงเรา พระพุทธเจ้าท่านยกมานิดหน่อยเท่านั้น ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ท่านไม่ได้ยกมาหมด โยมคิดดูแค่ ๘๔,๐๐๐ นี่ก็ไม่ใช่น้อยเลย ถึงว่าท่านต้องระวัง ทุกคนต้องระวัง ถ้าเราเดินเร็วไม่ได้ก็ค่อยๆ ไป ค่อยๆ ไป กำหนดเข้าไป อย่าไปคิดว่าข้าจะไปอย่างนั้น ข้าจะไปอย่างนี้ อย่าไปคิดหลอกลวงตัวเอง เอาจิตของเราดึงให้ดีอยู่ในเส้นทางที่ดีแล้ว นั่นแหละตรงนั้นหลอกไม่ได้

ตอนนี้สภาพร่างกายเราก็ไม่จำเป็นต้องไปคิด ถ้ากำหนดผู้รู้อยู่ตรงนี้มันก็ไม่เกี่ยวกับกาย มันจะดึงความรู้สึกต่อเนื่องกับผู้รู้ของเราสังขารร่างกายก็คือเปลือกนอก ตอนนี้เรากำหนดพยายามควบคุมจิตใจของเราให้อยู่ในวงของสมาธิ วงฌาน หรือวงญาณ อะไรก็ได้ทั้งหมด จุดสำคัญเขาเรียกว่ากระแสธรรม **ให้จิตของเราอยู่ในกระแสธรรมคือเส้นทางฝ่ายธรรมะนั่นเอง จุดนี้แหละโยมก็พยายามดู กำหนดดูกันไปเรื่อยๆ เรื่อยๆ ไป ถ้าแวะไปไหนก็จับเข้ามาใหม่ แวะไปไหนก็จับเข้ามาใหม่ มันจะดิ่งลงไปขนาดไหนก็ให้ไปเถอะ ปล่อยมันไป ให้มันดิ่งไปเถอะ จนไม่มีที่ไปที่มาก็ยิ่งดี แต่มันต้องมีที่ไปที่มาขอให้มันถึงนั้นก่อน** จิตตรงนี้แหละที่จะพาเราไปเกิดในภพภูมิต่างๆ การที่เราจะไปเกิดนรกหรือไปเกิดที่ไหนก็แล้วแต่ โยมสังเกตดูที่จิตได้เลยว่าจิตใจ

โยมเป็นอย่างไร มันจะไปได้ไหมสวรรค์น่ะ หรือจะไปได้ไหมนิพพานนั้นน่ะ หรือเราอยากไปนิพพานแต่ไปไม่ได้ ถ้าไปไม่ได้เราจะไปไหน เพราะจิตตรงนี้มันสัมผัสให้รู้ได้เหมือนกัน รู้ว่าจิตของเรานั้นมันจะไปตกนรกหรือมันจะไปภพภูมิไหน หรือจะเกิดเป็นมนุษย์หรือจะเกิดเป็นสัตว์ มันพร้อมจะกำหนดรู้ได้ ถ้าจิตของเราแน่วดิ่งดีแล้ว ก็รักษาจิตของเราให้แน่วอยู่จุดนี้ เขามีความสามารถจะดูเส้นทางการไปของจิต เพราะเส้นทางการไปของจิต ก็คือเส้นที่เขาเรียก "กรรม" ถ้าเราไปในที่กรรมดีมันก็ไปในทางดี โยมพยายามกำหนดดิ่งลงไปเรื่อยๆ ทุกๆ คน คือไม่ใช่พูดแล้วจะเจาะจงคนนี้คนนั้น ทุกๆ คนพร้อมที่จะทำกัน

ที่เรามานั่งกันนี้ก็เพื่อปฏิบัติธรรมเขาสอนเพื่อให้อยู่ในกระแสธรรม ดังนั้นทั้งผู้สอนและผู้ฟังน้อมเข้ามาซึ่งกันและกันแล้ว มันจะไปด้วยกันลิบไปเลย กระแสธรรมมันจะดิ่งลงไปเลย พุทโธ พุทโธ ยาวๆ ไป กำหนดให้รู้เข้าไป ตามความรู้สึกตรงนี้เข้าไปเรื่อยๆ ทั้งพุท ทั้งโธ ก็กำหนดไปเรื่อยๆ อย่าให้วอกแวกไปที่อื่น อย่าให้จิตอื่นอารมณ์อื่นมาข้องเกี่ยวในจิตที่กำหนดดีแล้ว ในเส้นทางที่กำลังเดินดีแล้วมีคนมาชวนไป บอกนี่เธอไปทางนู้นนะ พวกเราที่กำลังกำหนดนี่ก็มีเพื่อนเพื่อนภายในจิตของเรามันเข้ามาหลอกเราว่า เออ! เราจะไปทางโน้นนะ **ทั้งๆ ที่เราเดินดีๆ แล้วมันก็มาหลอกเราได้ภายในจิต มันจะมากระซิบกระซาบภายในผู้รู้เราเองให้เข้าใจกรรมของเรามันก็ตามเป็นเงาตามตัวเราไป ที่เรากำหนดจิตดิ่งไป กรรมของเราก็ตามไปเหมือนกัน มันก็ตามไป ถ้ารู้ว่าเราไม่หลงทางกับมัน มันก็ไม่ตามแล้ว มันก็กลัวเรา** เพราะรู้ว่าจิตใจของเรามันชวนไปเที่ยวเราก็ไม่ไป มันจะไปก็ไม่ได้ไป

ที่เรากำหนด พุทโธ พุทโธ ยาวไปแล้ว พุทโธหายไปเพราะเราโดนเขานำไปเที่ยวแล้ว ไม่รู้ไปเที่ยวที่ไหนเลย บางคนกำลังนึก พุทโธ

พุทโธ กำหนดจิตไป เห็นพุทโธอยู่ มีความรู้สึกอยู่สักพักหนึ่งความรู้สึกก็หายไป พุทโธก็หายไปด้วย อันนี้คือว่ากิเลสของเรามันพาไปเที่ยวแล้ว ตอนที่เรารู้สึกทีหลัง มารู้สึกได้ว่าไปถึงโน่น อาจไปถึงวัดบวร ถึงโน่นถึงนี่เสียแล้ว อ้าว! เราไปได้อย่างไร ทั้งที่ตัวเรานั่งอยู่นี่มันไปได้อย่างไร

การปฏิบัติจิตมันต้องซักฟอกในวงนี้แหละโยม ในกระแสธรรมนี่ตัวสำคัญมาก ให้มีความรู้สึกในกระแสธรรม มันจะรู้สึกลึกละเอียดมากขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่ต้องให้อยู่ในวงนี้ เพราะความเจ็บปวดร่างกายนั้นมันคือส่วนภายนอก แต่เราจำเป็นต้องต่อสู้กับวิบาก หรือเรียกว่ากิเลสภายในจิตใจของเรา อย่าให้มันหลอกเราไปได้ ตรงนี้แหละเป็นจุดสำคัญมาก จิตตรงนี้เขาเรียกว่าเป็นจุดมหาพลัง

ถ้าเราทำจิตของเราไม่หลงทางมารยาของความหลอกลวงต่างๆ นานา จิตของเราก็เป็นอิสระ เป็นคนที่มีความเป็นตัวของตัวเอง จิตของเราก็เป็นตัวของตัวเอง ไม่อยู่ในอาณัติของใครเลย ตรงนี้เขาเรียกไม่อยู่ใต้อำนาจของกิเลส มันพยายามจะหลอกหลอนเรา หรือพยายามจะพาเราไปเที่ยวที่นี่ที่นั่น

ญาติโยมทุกคน การที่เรานั่งภาวนาอยู่ที่นี่ สักพักหนึ่งโยมก็จะรู้ว่าจิตของเราดิ่งดีขนาดไหน จิตของเราอยู่ในกระแสธรรมต่อเนื่องขนาดไหน หรืออยู่ไปพักหนึ่งก็มีเพื่อนชวนไปเที่ยว อันนี้ตัวสำคัญมาก ทุกๆ ครั้งที่เราจะนั่งในบ้านหรือที่ไหนก็แล้วแต่ หรือจะนั่งในหมู่คนมาก หมู่คนน้อยก็แล้วแต่ โยมต้องรักษาจุดนี้ให้ได้ เพราะจุดนี้เป็นจุดที่ทำให้เราไปในทางสว่างได้ **จุดนี้ล่ะเป็นจุดสุดยอดในจิตของเรา ที่เราจะเดินทางไปถึงจิตเพราะจุดตรงนี้ ถ้าเรากำหนดจิตให้ดิ่งอยู่ในสายธรรม ไม่ว่าญาณ ไม่ว่าฌานอะไรก็แล้วแต่ มันก็พร้อมจะมาปรากฏกายอยู่ในจุดนี้เหมือนกัน เพราะเราจะถึงจิตอันแท้จริงนี้** ก็ต้องผ่านวาระขั้นตอน

สิ่งที่เขาให้เราแล้วมันเป็นสิ่งไม่ดี เราก็ต้องปล่อยไป
ถ้าสิ่งดีเช่นธรรมะ
ทำให้เกิดความสว่างเกิดความเบิกบานภายในจิตใจเรา
เราก็น้อมรับเข้ามาสู่จิตใจของเรา
คือจิตของเรารู้จักรับประทานอาหารที่ดีๆ
เราอย่าเอาจิตของเราไปรับประทานสิ่งที่ไม่ดี
มันจะเป็นพิษเป็นภัยแก่จิตใจของเรา
แล้วไม่มีใครจะมาแก้เราได้ เพราะจิตที่กินของไม่ดี

ของการรู้การเห็น ตลอดจนถึงนิมิตต่างๆ นานา มันพยายามจะมาหลอกลวงเราเรื่อย เหมือนอย่างคนเรามันมีคนแกล้ง กิเลสมันก็คอยแกล้งเราเหมือนกัน

ดังนั้น เราก็พยายามทำจิตของเราให้เกิดจิตตรงนี้ ถ้าอยู่ในกระแสธรรมแล้ว มันจะเย็น จิตหรือใจของเราก็จะเย็นเจี๊ยบเลย ในความรู้สึกของเราเย็นเจี๊ยบเหมือนกินน้ำลงไปในท้อง เขาเรียกว่า มันมีสัมผัสสัมพันธ์ในความรู้ ในความรู้สึกในวงนี้อยู่ให้ต่อเนื่องกันไป จุดนี้เป็นจุดสำคัญมาก พลังของโยมจะเกิดหรือไม่เกิดมันขึ้นอยู่กับจิตนี้ **ถ้าจิตของเราภาวนาแล้วมันไม่มีพลังเลย ยิ่งภาวนาเท่าไหร่ยิ่งวุ่นวายเท่านั้น พอนึก พุทโธ ก็ไม่ได้เลย เพราะตอนที่กำหนดเราลืมคิดว่าให้อยู่ในกระแสธรรม กระแสธรรมคือกำหนดจิตให้อยู่ในวงความรู้สึกของเรา** เช่นในความรู้สึกของฝ่ายสติของเรากับความรู้สึกของจิต เรากำหนด พุทโธ ให้มีความรู้สึกตรงนี้

ที่เรากำหนดตรงนี้ไม่ได้ เพราะตอนที่เราถอนความคิดเราก็ถอนแบบง่าย ตอนเข้าไปก็เข้าไปแบบดื้อๆ บางครั้งมันไม่เข้าประตูเลย มันเข้าหน้าต่าง มันต้องตั้งสติให้ดี นั่งภาวนาเราก็ต้องรวมจิตใจน้อมเข้ามา สายตาก็น้อมมาสู่ที่จิตของเรา หูทั้งสองเราก็น้อมมาสู่จิตของเรา แล้วก็น้อมเข้ามา น้อมเข้ามาในความรู้สึกให้อยู่จุดเดียว คราวนี้ก็นึก พุทโธ เข้ามา แล้วก็ทำความรู้สึก ตรงนี้เขาเรียกว่าน้อมทั้งหมด

ที่ภาวนาขอให้หลับตาก็เพราะต้องการเอา "ตาใน" ไปใช้กับการนั่งสมาธิ เราจะปิดตานอกเพื่อให้มันง่ายในการควบคุมสติหรือควบคุมจิตของเรา ถ้าเราลืมตามันควบคุมไม่อยู่ เพราะลืมตาปั๊บมันจะมองเห็นข้างนอกปุ๊บ ดังนั้น เราปิดข้างนอกก็เพื่อจะมาเอาข้างใน

การนั่ง โยมอย่าไปคิดมโนภาพไปก่อน อย่าไปคิดว่าฉันจะเป็นอันนั้น ฉันจะไปถึงอันนั้น ฉันจะเป็นต่างๆ นานา ความคิดตรงนี้ตัดออกเสีย เพราะถ้ามันถึงจิตอย่างแท้จริงแล้ว จะถึงไหนมันก็จะปรากฏให้รู้เอง ไม่เช่นนั้นพระพุทธเจ้าท่านประกาศธรรมะสอนทั้งสามโลกธาตุไม่ได้หรอกโยม เพราะท่านดิ่งเอาจิตในความรู้สึกให้อยู่ในกระแสจิตกระแสธรรมให้ถึงที่สุด มันจะรู้แจ้งกันเอง ไม่มีอะไรปิดบังเพราะเรารู้แล้วในจิตของเรา โลกไหนก็แจ้งหมดโลก

บางครั้งเรามีแต่ความอยาก แต่ไม่มีความเพียร มันอยากๆๆ แต่ไม่ยอมทำ บางคนอยากได้ ฉันอยากเป็นพระอรหันต์ ฉันอยากเป็นคนนี้ ฉันอยากเป็นอย่างนั้น อยากอยู่ตลอดเวลา ถ้าไม่ได้ทำความเพียรเพียรต่อจิตของเรานี้ เพียรความระลึกรู้ กำหนดจิตของเราให้อยู่ในกระแสธรรม แล้วจะเอาอะไร เราต้องพยายามกำหนดจิตอยู่ตรงนี้ ดูตรงนี้ไป นั่งอยู่ในบ้านก็แล้วแต่ อย่าให้เขามาชวนไปเที่ยวก็แล้วกัน การนั่งภาวนาจะเผลอไม่ได้จะมีคนชวนเราไปเที่ยวทันที

ทุกๆ ดวงจิตทุกๆ ดวงใจพร้อมจะปรากฏ ไม่ว่าโยมไม่ว่าพระเหมือนกันหมด เพราะทุกคนมีกรรม ที่มาเกิดนี้ก็มีกรรมหนักอยู่แล้ว **แต่ที่เรามาเกิดเป็นมนุษย์ เป็นบุคคลที่มีวาสนาที่รับธรรมะพระพุทธเจ้าไปปฏิบัติได้ ถ้าเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ลำบาก หรือเราจะอยู่บนสวรรค์หรือเป็นเทวดาก็อีกอย่างหนึ่ง มันเป็นแค่ดวงรู้เท่านั้นเอง พวกเราก็มีบุญวาสนาอีกอย่าง**

โยมที่ภาวนาแล้วยิ่งมีแต่เรื่องต่างๆ นานา วุ่นวายไปหมด บางคนก็เกิดความท้อใจ ทำดีแล้วทำไมไม่ได้ดี เราทำดีแค่นี้ พระพุทธเจ้าท่านทำความดีขนาดไหนถึงเป็นพระพุทธเจ้า แล้วครูอาจารย์ท่านทำดี

ขนาดไหนถึงเป็นครูอาจารย์ แล้วมาเทียบกัน เราทำดีขนาดไหน บางคนเพิ่งมาภาวนาแค่ปีเดียวก็จะเอาเกินอาจารย์ไปแล้ว

คนเรามีกรรมทุกคน ต่างคนก็มีกรรมต่างกัน อาตมาก็มีกรรมอย่างหนึ่ง โยมทั้งหลายก็มีกรรมอย่างหนึ่ง กรรมไม่เหมือนกัน ดังนั้นเราต้องยอมรับ **เราต้องยอมรับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นกับร่างกายของเรา สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งต่อหน้าและลับหลังของเราทั้งหลายนั้น ก็มาจากวิบากกรรม** บางครั้งคนรัก รักกันดีๆ เกิดด่ากันทะเลาะเบาะแว้งกันต่างๆ นานา ถือว่าเป็นวิบากกรรม เรามาทำจิตของเราก็เพื่อชำระกรรมนี้แหละ

การชำระกรรมไม่ใช่เอาจิตชำระกรรม เราต้องเกิดวิบากกรรมมาตอบสนองในร่างกายของเรา กระทบถึงจิตเรา ใช้ความอดทนอดกลั้นไม่ตามมันไปนั่นแหละ กรรมนั้นก็จะหลุด กรรมมันตอบสนองเราแล้วเราก็สนองกลับ ตอบกันไปตอบกันมามันก็ไม่จบไม่สิ้นกันซักที เราต้องใช้พลัง **พระพุทธเจ้าท่านมีพลังอยู่พลังหนึ่งที่พระพุทธองค์ใช้จนสลบถึง ๓ ครั้ง โยมคิดว่าพลังอะไร พลังอดทน ขันติบารมี ท่านอดกลั้น** ลองคิดดูตอนที่ท่านอดกลั้นจนสลบ มันมีกรรมอะไร ตรงนี้ไม่ได้มีใครเขียนไว้เลยว่าเพราะกรรมอะไรพระองค์ถึงสลบ แล้วพวกเราล่ะ มีบ้างไหมที่นั่งต่อสู้กรรมจนสลบ ไม่มีเลย อย่างมากก็นอนสู้กรรม พวกเรามานอนสู้กรรม ต้องเอาหมอนเอาที่นอนสูงๆ เข้ามานอนสู้กรรมแบบนี้มันจะสู้กรรมได้อย่างไร แบบนี้มาเพิ่มกรรมต่อ

โยมต้องน้อมระลึกถึงผู้มีพระคุณ ผู้ให้ความสว่างแก่เรา เช่นพระพุทธเจ้าผู้เป็นศาสดาเอกของโลก **ท่านเป็นผู้รู้แจ้ง ๓ โลกธาตุ ขอพระบารมีของท่าน น้อมระลึกมาถึงข้าผู้น้อยอะไรก็แล้วแต่ เราเป็นพุทธสาวกของท่านหรือเป็นบริวารของท่าน ขอพระบารมีของท่าน**

ความดีนี้พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้เอาไปไหน เพราะความดีนี้ถ้าใครทำก็ได้กันไป พระพุทธเจ้าท่านปรินิพพานไปแล้วท่านก็ไม่ได้เอาไปเพราะดวงจิตดวงใจท่านรู้แจ้งทุกสิ่งทุกอย่างแล้วก็สลัดทิ้ง แต่แนวทางความดีนี้ยังอยู่กับโลก ไม่ตาย แนวทางความดีตั้งแต่ ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ตลอดถึงกฎเกณฑ์ต่างๆ วิธีปฏิบัติจิตของเรานั้นยังอยู่กับโลก ดังนั้น พวกเราก็ยังมีบุญวาสนาเพราะสิ่งนี้ไม่ได้หนีจากเราไป แต่เราอย่าหนีจากเขาก็แล้วกัน การหนีจากสิ่งนี้ไปก็คือไปทางที่มืด

บางคนปฏิบัติไปปฏิบัติมา ก็เกิดความทุกข์ใจท้อใจ ไม่สมความปรารถนา อยากไปนิพพาน ก็ภาวนามาตั้งปีกว่าแล้ว ทำไมไปไม่ได้ บางคนภาวนามาถึง ๑๐ ปี แล้วทำไมไปนิพพานไม่ได้ นิพพาน นิพพาน คนไม่เข้าใจเลย **เรารู้จักไหมวิธีเข้านิพพาน ถ้าเราไม่ทำตามกฎเกณฑ์ของพระพุทธองค์ ที่ท่านบัญญัติไว้แล้ว มันจะไปนิพพานได้อย่างไร** เราต้องศึกษาคำสอนของท่าน ศึกษาแนวทางของท่าน ศึกษาวิธีการของท่านแล้วน้อมมาปฏิบัติต่อร่างกายต่อจิตใจของเรา ต่อวาจาของเรา ตลอดถึงหูของเรา ที่จะได้ยินเสียงไม่ดีทั้งหลายนั้น เราก็ต้องน้อมเข้ามาที่นี่

อาตมานี้ก็มีวิบากกรรม แต่อาตมาถ้าไปที่ไหนไม่มีคนด่าคนว่าคนกระทบกระทั่งแล้วมันก็ดีไม่ได้ ถ้ามีคนกระทบกระทั่งขึ้นมา คนกลั่นแกล้งอย่างนี้ จิตใจก็เกิดความเบิกบานขึ้นมา เพราะเราเบิกบานด้วยกรรม **เป็นคนต้องรู้ว่ากรรม ข้าต้องเบิกบาน สู้ด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส เราไม่ต้องไปโกรธไปเกลียดอะไร เราถือว่าสิ่งนี้เกิดขึ้นกับเราก็ดีแล้วทุกอย่าง**

ญาติโยมก็เหมือนกัน กรรมไม่ใช่มีเฉพาะอาตมา คนที่อาจจะคล้ายๆ อาตมาก็มีอยู่มาก บางคนก็โดนเขากระทบกระทั่งต่างๆ ให้

เข้าใจว่า**คำพูดที่เขาพูดทั้งหมดนี้อยู่ในโลก ไม่ได้อยู่ที่ไหนเลยไม่ได้ไปนิพพานด้วย จะเอาไปนิพพานไม่ได้ ดังนั้น โยมเข้าใจเลยทั้งหมดทิ้งอยู่ที่นี่ ตลอดจนคำสั่งสอนของครูอาจารย์ทั้งหลาย ท่านก็สอนอยู่ในโลกนี้ ไปแล้วไม่ได้เอาไปด้วย ดังนั้นโยมต้องพยายามระลึกรู้แล้วก็ปล่อยไป สิ่งที่ไม่ดีทั้งหลายก็ต้องปล่อยไป** มันก็อยู่แค่นี้ มันไม่ได้ได้ยินต่อเนื่องกันถึง ๑๐ ปีนี่โยม สิ่งไม่ดีทั้งหลายมันไม่ได้ต่อเนื่องถึงขนาดนั้น

ดังนั้น เราต้องน้อมจิตของเรามาที่นี่ ที่จิตของเราเท่านั้นที่จะชนะทุกอย่างได้ ถ้าเราไม่น้อมจิตของเรามาอยู่ที่จิต อยู่ที่สายธรรมแล้ว เราจะไม่มีโอกาสที่จะสู้กับสิ่งนี้ได้เลย เพราะจิตของเราถ้าอยู่ที่นี่แล้วมันก็อยู่ในการระลึกรู้ รู้เท่ารู้ทันและรู้วิธีว่ามันก็แค่นั้น ปล่อยไป ไม่รับก็ปล่อยไป ผ่านไป ผ่านไปเท่านั้นเอง ตรงนี้แหละโยม ปล่อยไปเรื่อยๆ จิตเราก็ค่อยเบาไป เบาไป **ถ้าสู้ด้วยปัญญาไม่ได้ก็ต้องใช้ความอดทน ทน ทน ทน ดูซิให้สลบนะ เขานั่งด่าเราจนเราสลบ ทนจนสลบ เพราะทนฟังด่าไม่ได้ ให้สลบดูซักคนสองคนซิ อาตมาว่าจะได้อานิสงส์สูงมาก แต่ส่วนมากไม่ได้เป็นอย่างนั้น พวกเรามันเปราะมาก ที่เปราะบางทั้งหมดมาจากอะไร ก็มาจากที่เราถือตัว รู้ว่าตัวไปไม่ได้ก็ยังมีตัวอยู่**

สิ่งที่เราปฏิบัติอยู่ให้เดินหน้าเต็มที่ แล้วให้เจริญพุ่งตัวให้สูง บางครั้ง**มันพุ่งไม่ได้ก็เพราะมาจากมีตัวนี่แหละ ตัวนี่สำคัญมาก เพราะตัวมันทำให้เกิดความเจ็บปวดได้** มีคนถามว่าท่านปฏิบัติจิตดีแล้วทำไมเขาใส่ของท่านได้ คนที่โดนของเขาก็ได้แค่ร่างกายเท่านั้นเอง แต่ส่วนจิตนั้นไม่ได้ ใครจะเอาของขนาดไหนมาใส่จิตดูซิ มันใส่ไม่ได้ แต่ร่างกายของเรามันพร้อมจะมารับกรรม เพราะการที่เราไปทำกรรมเราก็

เอากายไปทำ คนเอาจิตไปทำก็เป็นกรรมทางจิต บางคนเอากายไปทำกรรมมันก็มาทางกาย บางคนบอกว่าทำไมไม่เอาจิตสู้ อาตมาบอกว่าจิตของเรานี่มันจะสู้อย่างไร **ถ้าจิตของเราเป็นจิตมันก็ไม่ต้องสู้อะไรเลย เพราะถ้ามันมีการสู้มันก็ไม่ใช่จิต ตัวจิตของเราถ้ามันเป็นจิตที่ขาดจากอารมณ์แล้วไม่ต้องสู้ ปล่อยไปให้เลยตามเลยไป** เพราะเราจะไปสู้มันได้อย่างไร ถ้าเราสู้ได้ ถ้าจิตของอาตมาสู้ได้ อาตมาจะไม่ตายเลยอยู่สองพันปียังไม่ตาย จะสู้ร่างกายได้ แต่นี่ร่างกายก็คือร่างกาย ใจก็คือใจ ใจก็ส่วนหนึ่งร่างกายก็ส่วนหนึ่ง การที่ใครทำอะไรก็แล้วแต่เช่นคนฆ่าคน คนฆ่าคนนี้คนนั้น มันก็ฆ่าได้แต่ร่างกายแต่มันฆ่าใจไม่ได้ ดังนั้น ที่เราเกิดมามีร่างกายก็เพื่อมาเสวยวิบากกรรมนี่เอง มาสนองกรรมเพราะมันเอาตัวนี่แหละไปสร้างกรรม มันถึงจะสนองซึ่งกันและกันได้

โยมจึงต้องเข้าใจให้ดีว่าการที่ภาวนา ปีเดียว เดือนเดียวก็จะไปนิพพาน สองเดือนก็จะไปนิพพาน **สารพัดที่อยากจะไป ขอให้หยุดคิดตรงนี้ โยมมาตั้งสติของโยมให้ดีๆ ระลึกให้อยู่ในสายธรรมให้ต่อเนื่องกันไป พุทโธ อยู่ตรงไหนและจิตของเราอยู่ตรงไหน ดูตรงที่จิตของเรา** มันจะนึกคิดอะไรที่ไม่ใช่ธรรมก็ไม่เอา อันนั้นคิดไม่ดีอยากโลภของเขา อันนี้คิดดีอยากทำบุญ เราก็แก้ที่จุดนี้ มันจะเกิดมาก็แค่นี้ เกิดมาปุ๊บแก้ปั๊บ เกิดมาปุ๊บแก้ปั๊บ มันก็หมด เพราะเราเกิดความแข็งแกร่งแล้วรู้เท่ารู้ทัน มันจะไปไหน อันนั้นก็รู้อันนี้ก็รู้ กิเลสทั้งหลายก็คลายไปจนจิตใจของเราก็หลุดถอนออกมา เหมือนดวงจันทร์อยู่บนเมฆ ตัวเราก็เหมือนพื้นโลก จิตของเราเหมือนดวงจันทร์ลอยละลิ่ว แต่มีความรู้สึกซึ่งกันและกัน ดวงจันทร์เกิดความสว่างก็ส่องถึงพื้นโลก มันอยู่อย่างนี้นี่เอง มันก็อยู่เหนือโลกแล้ว แล้วแต่จะตั้งชื่อ ถ้าเราไม่ตั้งก็ว่างเปล่าไม่มีชื่อ ถ้าเราตั้งเหมือนดวงจันทร์ก็ชื่อดวงจันทร์ โลกก็ชื่อโลก

พระอาทิตย์ก็ชื่อพระอาทิตย์ มีชื่อเรียกขานกันเท่านั้นเอง อากาศก็ชื่ออากาศ ดังนั้น เราต้องทำจิตของเราให้สูง ให้ต่อเนื่องกันไป

การอธิบายธรรมะ อาตมาคิดว่าสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ที่สะกิดใจญาติโยมอยู่บ้าง **สิ่งที่พูดไปก็ให้โยมคิดเป็นการบ้านหรือคิดปฏิบัติต่อตัวเอง เพราะถือว่าเราก็เป็นนักปฏิบัติอยู่แล้ว ไม่ใช่ปฏิบัติต่อหน้าพระ พอไปอยู่ห้องก็ไม่ปฏิบัติเลย โดนเขาหลอกตลอดเลย** นึก พุทโธ ปั๊บก็เห็นเพื่อนปุ๊บ นั่นนั่งกินเหล้า นึก พุทโธ ปั๊บก็โอ้ย! ไอ้นั่นยังไม่ทำเลย ต้องพยายามระลึกรู้ตรงนี้ ถ้าโยมระลึกรู้ตรงนี้ ไปอยู่ที่ไหนก็เถอะเราก็เป็นผู้ชนะ ชนะตัวเอง

การแสดงธรรมวันนี้ก็สมควรแก่เวลา เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

๓
เพียรดู
ใจตนเอง

ญาติโยม จิตใจของเราจะให้เกิดความสงบ ความร่มเย็น เกิดความเป็นสุข ทำไมเราต้องมีสถานที่อบรมอย่างนี้ ก็เพราะความต้องการของพวกเราผนึกกำลังกันด้วยความสามัคคี ต้องการหาที่ปฏิบัติธรรมสะดวกสบาย นั่งก็สบาย เอนก็สบาย ที่ยังไม่สบายทั้งร้อยคือใจของเรา เรื่องจิตก็เป็นเรื่องสำคัญมาก จำเป็นมาก เมื่อพวกเรามีลมหายใจอยู่ ยังมีหูมีตาแขนขาก็ยังสมบูรณ์อยู่ ก็จำเป็นต้องแสวงหาสิ่งที่ดีๆ มาไว้ประดับในตัวเรา เราต้องแสวงหาในสิ่งที่สวยงาม และสิ่งที่สวยงามในทางพุทธศาสนานั่นคือ ศีล ๕

ถ้าหากใครมีศีลทั้ง ๕ อย่างแล้ว คนนั้นก็มีความสวยงาม ตั้งแต่เบื้องต้น ท่ามกลาง จนถึงที่สุด มีความสวยงามทางศาสนา สวยงามทางพุทธบริษัทของพระพุทธองค์ ที่ว่าสวยงามที่สุดไม่ว่ากาลใดสมัยใด ถ้าเรามีศีล ความสงบสุขของเราก็จะเกิดขึ้น ก็ศีลนี้เป็นศีลที่กำหนดไว้ที่จิตใจของเรา ความประพฤติของเราแต่ละรูปแต่ละนาม เพื่อมิให้จิตใจของเราไปคิดสิ่งที่อยู่นอกกายของเรา ให้สำรวมอยู่ในกาย วาจา ใจ ของเรา ให้อยู่ในศีล ยิ่งในสมัยปัจจุบันแล้ว ก็เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่เราจะต้องเร่งระดมแสวงหาศีลไว้ในใจของเรา เพราะศีลเป็นสิ่งที่ดับไฟได้ไม่ว่าจะเป็นไฟระดับไหน

ไฟที่น่ากลัวที่สุดคือ ไฟราคะ โทสะ โมหะ ก็มีศีล ๕ นี่แหละ เป็นคาถาที่พระพุทธองค์ท่านให้ดับไฟนี้ได้ มีศีลแล้วก็พร้อมที่จะดับไฟในจิตใจของเรา ไฟในใจของเรานั้น เราคิดว่าเกิดที่อื่น เราเลยแสวงหาที่ดับไปทั่ว แสวงหาเท่าไรก็ไม่สิ้นสุด นอกจากเราหยุดอยู่แล้วก็น้อมนึกเข้ามา ตั้งสติของเราให้ดี อาราธนาศีลที่พระพุทธองค์ท่านให้น้อมเข้ามาในใจเรา เราจะรู้เลยว่าไฟทั้งหลายที่เกิดขึ้นมานี้ก็มาจากจิตใจของเรานี้ ดังนั้น การดับไฟราคะ โทสะ โมหะนี้ ให้เราพยายามน้อมเข้าไปสู่ใจของเรา อะไรจะเกิดก่อนเกิดหลัง มันจะเกิดไปในทางดีหรือทางร้าย เราก็ต้องพินิจพิจารณาด้วยสติปัญญา เอาสมาธิกำหนดให้มันเกิดความสงบเข้าไป ใจของเราก็จะเกิดความเยือกเย็นสงบสุข เกิดความเบิกบานขึ้นมา **เราไม่จำเป็นต้องไปคิดสิ่งยังไม่ถึง แม้แต่อดีตที่ผ่านมาแล้วก็ไม่จำเป็น ไม่ต้องเอามา เราพยายามรักษาภาคปัจจุบันให้อยู่ตรงศีลไว้ ให้รักษาศีลวันต่อวัน ชั่วโมงต่อชั่วโมง นาทีต่อนาทีไว้ตรงนี้ มันจะเป็นพลังต่อเนื่องเรียก “พลังปัจจุบัน”**

ความสงบปัจจุบันตรงนี้ทุกคนต้องการที่สุด ความสงบในอดีตก็ผ่านมาแล้ว ความทุกข์ในอดีตก็ผ่านมาแล้ว มันผ่านมาทั้งนั้นเราไม่จำเป็นต้องย้อนกลับไป เรามาดูความสุขในปัจจุบัน แก้ทุกข์ในปัจจุบันของเราให้อยู่ในภาวะสันโดษ คือความมักน้อย ความมักน้อยในความปรุงแต่ง ความมักน้อยในความโลภโกรธหลง พยายามรักษาจิตใจของเรา น้อมเข้าไปดูในภาวะปัจจุบัน ดูที่เรากำลังนึกคิดเดี๋ยวนี้ เราก็ดูจิตของเราอยู่ว่าภาวะจิตของเรามีความปกติไหม มีความบกพร่องอย่างไร มีความโกรธ มีความโลภ หรือความตระหนกตกใจในจิตของเราไหม เราดูเอา ถ้ามีความโลภ โลภเพราะอะไรก็ถามมันไป ถ้ารู้เหตุผลแล้วมันก็เอาไปไม่ได้ ความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็เอาไปไม่ได้

เพราะสิ่งนี้มันก็ทิ้งอยู่ในโลกนี้ เพียงแต่เอามาไว้ในปัจจุบัน ทั้งโลกใบนี้ โลกใบนั้นต่างๆ นานา คือความโลภมันเป็นไฟที่น่ากลัวที่สุด ทั้งโลกมันจะแตกเพราะมาจากความโลภ หากเราไม่มีความโลภแล้ว ความเดือดร้อนของโลกก็จะไม่เกิด ที่เราเดือดร้อนวุ่นวายก็มาจากความโลภ ความมักมากเกินตัว เกินกว่าจะแบกหามไปได้ ก็เลยเกิดความเดือดร้อนขึ้นมา เดือดร้อน เพราะความต้องการของมนุษย์ หัวใจดวงเดียวของมนุษย์ มันทำให้สรรพสัตว์ทั่วโลกเดือดร้อนไปด้วย ตลอดจนใจมนุษย์ร้อยๆ ดวง พัน ๆ ดวงที่อยู่ข้างๆ ก็พลอยเดือดร้อนไปด้วย เพราะพลังความโลภของคนคนหนึ่ง ดังนั้น พวกเราต้องกำจัดสิ่งนี้จากดวงใจแต่ละรูป แต่ละนาม ต่างคนต่างกำจัดมันไป อย่าให้เกิดขึ้นในจิตใจของเรา

สิ่งที่ปรารถนาอันสูงส่งของเรา ไม่ใช่แค่ปรารถนาไปสวรรค์ แต่**ปรารถนาให้ไปนิพพาน ถ้ามีความปรารถนาสูงสุดนี้แล้ว การกระทำของเราก็ต้องสอดคล้องกับกิริยาของบุคคลที่จะไปนิพพาน คือเน้นศีล ๕ ถ้าเป็นไปได้ถึง ศีล ๘ ศีล ๑๐ ได้ก็จะเป็นการดี** ถ้าอยากไปนิพพานแต่ไม่รักษาศีล ไม่ภาวนา ไม่เสียสละ ความโลภ โกรธ หลง ยังเต็มหัวใจอยู่ เราจะไปนิพพานแบบหลงๆ อย่างนี้เป็นไปไม่ได้ เราต้องกำจัดปัดเป่าซักฟอกสิ่งนี้ออกไป เอาแฟ้บหนาๆ ใส่เข้าไปมันจะได้สะอาดขึ้น แฟ้บของเราก็คือสติ สั่งเดี๋ยวนี้ตรงนี้แหละ มันต้องมีกิริยาที่สวยงาม กิริยาของผู้ที่จะไปนิพพานนั้นไม่ใช่กระโดกกระเดก กระโดดเหมือนกบแล้วจะไปนิพพาน แบบนั้นไม่ได้ **เราต้องดูความประพฤติของเรานั่นแหละสำคัญที่สุด แม้อยู่ต่อหน้าสาธารณชนดูสวยงาม อยู่ลับหลังก็ต้องดูว่าสวยงามตลอดไหม** แต่ผู้ที่จะไปนิพพานนั้นมันสวยงามตั้งแต่ต้น ท่ามกลาง จนถึงที่สุด หลักธรรมพระพุทธองค์ท่านสวดชัดเจนดีอยู่แล้ว

ตระหนักดูให้ดี ความอยากอะไรก็แล้วแต่ เราอยากจะมีฌาน มีญาณ มีอภิญญาทั้งหลายก็ตาม แต่เราก็ต้องดูกิริยาบุคคลที่ต้องการมีฌาน มีญาณ มีอภิญญา ทั้งหลายนั้นมีกิริยาใด สติตั้งมั่นอย่างไร ความระลึกปัจจุบันอย่างไร ตลอดถึงกิริยาภายนอกอย่างไร เป็นสิ่งที่เราต้องฝึกฝน

บุคคลที่ต้องการสิ่งเหล่านี้ บุคคลนั้นจะอยู่ในกรอบ ถ้าเป็นเสาก็ตรงเลย ไม่มีเอียงซ้ายเอียงขวา **ถ้าเป็นคนก็ต้องตั้งสติให้มั่น ตั้งสติอยู่ในสมาธิ อยู่ในองค์ธรรม อยู่ในกระแสธรรม ไม่ว่าตามองเห็นข้างนอกก็ตาม แต่ความรู้สึกก็ยังอยู่ในธรรม** หูของเราได้ยินสิ่งที่ดีไม่ดีก็แล้วแต่ แต่ความรู้สึกของเรายังแน่วอยู่ในธรรม ไม่วอกแวกไปตามกระแสที่กระทบกระทั่งเลย ตรงนี้แหละเป็นสิ่งที่จะพาเราไปได้ถึงที่สุดตรงนั้น จุดที่เราปรารถนา เราพร้อมที่จะเจอได้ พลังที่เกิดขึ้นไม่ใช่จะสนองความต้องการของเราได้ง่ายๆ ถ้าเรามีความเที่ยงตรงแล้ว อำนาจพลังจิตพร้อมที่จะเกิดขึ้น เขาเรียก "ฤทธิ์ทางใจ" มันเกิดขึ้นเฉพาะกับบุคคลที่เที่ยงตรงเท่านั้น ถ้าเพ่งฌาน ก็ต้องเพ่งตรงๆ เลย ทั้งฌาน ทั้งญาณ ก็แน่วอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตรงนี้ถึงจะเกิดพลังได้ สติไปหน้าไปหลัง ไปซ้ายไปขวา ไปไหนก็ไม่รู้ จับมาก็ไม่อยู่กับที่ แต่จะเอาทั้งฌาน ทั้งญาณ มันจะเป็นไปได้อย่างไร

สิ่งนี้เราต้องฝึกฝนให้แน่นให้เที่ยงตรง ใครจะว่าอย่างไรก็ตามว่าเราโง่เขลาเบาปัญญาไม่ฉลาดเลยก็ตาม **เมื่อจิตเราตั้งมั่นอยู่ในกระแสธรรมแล้ว ตรงนี้ไม่หวั่นไหว การที่เขาพูดยังเป็นพลังเสริมเข้าไปอีก ถ้ารู้จักใช้คำพูดนั้นให้เป็นประโยชน์ มันจะเป็นกำลังแน่นเสริมเข้าไปอีก บรรจุพลังงานเข้าไปอีก** มันเป็นอย่างนี้ พระพุทธองค์ท่านมีบทความหลายอย่าง อะไรก็ตาม ถ้าเราพินิจพิจารณาแล้วน้อมเข้ามาดูที่ใจของเรา

สิ่งที่ดีเราก็น้อมมาเสริมสร้างพลังใจของเราได้ สิ่งที่ไม่ดีก็ตัดออกไป ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือจิตของเรา เน้นเข้าไปดูให้ชัดเจน เราไม่มีอะไรที่จะต้องดูมาก โลกทั้งโลกที่วุ่นวายก็พร้อมจะเกิดตลอดเวลา ธรรมชาติเท่านั้นที่จะทำลายมนุษย์ มนุษย์ไม่ใช่ใหญ่โตมโหฬารอะไร ถ้าเกิดไฟธรรมชาติขึ้นมา มนุษย์ก็ไม่ต่างกับมดแมลงข้างถนน ตกร่างลงเหมือนมดแดงที่กัดกันตกจากต้นไม้ ลักษณะคล้ายๆ กัน อย่าไปถือว่าใหญ่ สิ่งที่ใหญ่ที่สุดคือใจของเราที่ตั้งมั่นไว้ในศีลในธรรมของพระพุทธองค์ นั่นแหละที่มันจะใหญ่ที่สุด **ตัวเล็กตัวใหญ่ไม่สำคัญขอให้ใจของเรามันใหญ่ในธรรม ตรงนี้เน้นไว้ให้ดีก็แล้วกัน เราอย่าไปหวั่นไหวเลย เรารู้ตัวเองให้มากที่สุด ครูอาจารย์ที่ไหนก็ไม่มีใครรู้จิตใจของเราได้ เพราะความคิดความปรุงแต่ง ความหยาบความละเอียดของเรา เรานั่นแหละเป็นผู้รู้ดีทั้งหมด**

การที่เราต้องมาอบรมภาวนา ปวดแขนปวดขา ก็เพื่อกำจัดความสกปรกของเราออกไป เอาธรรมที่ครูอาจารย์แนะนำสั่งสอนมาบรรจุเข้าไปกำจัดสิ่งสกปรกโสโครกโสมมทั้งหลายให้ออกไป ให้เหลือแต่สิ่งที่ดี สิ่งที่ดีที่สุดก็คือศีล ๕ ที่พระพุทธองค์ท่านให้ ถ้าเรามีศีล ๕ บริสุทธิ์แล้ว ทั้งฌาน ทั้งญาณ โยมไม่ต้องไปนึกไปหาหรอก มันจะมาโดยธรรมชาติของมันเอง เพราะศีลมันเที่ยงตรงอยู่แล้ว ความเที่ยงตรงนี่แหละเขาเรียกกระแสธรรมตรง หลักธรรมนี้เป็นสิ่งที่ไม่หวั่นไหวกับใคร มันจะมีความสุขตั้งแต่ลมหายใจก็เย็นแล้ว **ถ้าเรามีศีล ๕ ลมหายใจก็เย็นซาบเข้าไป เพราะศีล ๕ จะทำให้เรามีสมาธิขึ้นมาได้ สูดลมเข้าไปก็แน่ว เพราะมันไม่มีกรรมในอดีต ในปัจจุบัน ในอนาคตที่จะคิดหาก็ไม่มี อยู่ในปัจจุบันตรงนี้ รักษาไว้ตรงนี้ให้มากๆ**

เราอยากได้อะไร **เราเชื่อมั่นพระพุทธองค์ไว้ดีที่สุด อย่าไปเชื่อคนนี้คนนั้นมากเกินไป** เชื่อพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าไม่เคยสอนให้ใครตกนรก มีแต่สอนให้คนพ้นทุกข์ ท่านบอกบุคคลใดตามรอยพระพุทธเจ้าบุคคลนั้นก็จะเหมือนตถาคตนั่นเอง ถ้าไม่เชื่อท่านก็เหมือนเทวทัต หรือเหมือนพญามารทั้งหลายที่ก่อกวนพระพุทธองค์ มารก็มีไม่น้อย พลังมารก็เกิดขึ้นต่างๆ นานา ถ้าบรรจุในอากาศ พญามารมีอยู่ทุกอณูในอากาศ เราต้องพยายามดูจิตของเรา

ปีใหม่ก็เพิ่งผ่านพ้นไป พวกเราก็เพิ่งได้ของดีมาเหมือนกัน สิ่งที่เราไม่เคยพบ ไม่เคยเห็นในปัจจุบันก็พร้อมที่จะเจอจะเห็นได้ เขาเรียก **โลกจะแตก เราก็พร้อมจะเจอได้อยู่ แต่อย่าให้ใจของเรามันแตกไปด้วย เราพยายามรักษาใจเราไว้ให้ดีอย่าให้แตก ถ้าใจแตกก็เรียบร้อยเลย ผูกคอตายบ้าง กระโดดตึกบ้าง นั่นแหละใจมันแตก มันควบคุมไม่อยู่** พวกเราต้องควบคุมตัวเองให้เป็นกฎเกณฑ์ คนอื่นที่เขายังไม่มีหลัก เขาไม่มีโอกาสปฏิบัติภาวนา บางคนถือว่ารวยต่างๆ นานา ความจริงแล้วคนที่ทุกข์เป็นคนรวยหรือคนจน คนรวยน่ะมีทุกข์มากกว่าเรา พวกเรานี่แหละรวย รวยเพราะไม่มีอะไรต้องคิดมาก เงินทองก็ไม่มีใครมีถึง ๑๐ ล้าน มีมากก็ไม่เกิน ๑ ล้าน ๑ ล้านมันก็ไม่ยากไม่ทุกข์หรอก ตอนนี้เรารวยแล้ว ความร่ำรวยของเราเกิดขึ้นแล้ว แต่ก่อนครูอาจารย์พูดว่าเราจะรวยๆ เราก็ไม่รู้จะรวยทางไหน ความจริงคือรวยความสุข ไม่ถึงกับต้องฆ่าตัวตายล้มละลายไป เขาล้มยังไงเราก็ยังอยู่ พุทโธๆ ตรงนี้ล่ะ

ต้องพยายามรักษาจิตใจของเรา เพราะภาวะวิกฤติอย่างนี้ ในอนาคตอันใกล้นี้ธรรมชาติมันต้องทำลายมนุษย์แน่นอน เพราะมนุษย์รบกวนธรรมชาติเกินไป ตัดไม้ทำลายป่าทุกหย่อมหญ้า แม้แต่ไขมันของพื้นแผ่นดินยังดูดไปใช้หมด พื้นดินมันจะยุบเข้าไปจะดูดเราเข้าไป

เหมือนเดิม เราก็ไปเป็นปุ๋ยของมันไม่ต้องกลัวหรอก **ในอนาคตข้างหน้า อาตมาว่าให้รีบภาวนาดีกว่าเพราะแผ่นดินที่เราเคยว่าสูบเทวทัตเข้าไป เราอาจเห็นเป็นหลุมเป็นบ่อ ต่อไปพวกเราก็พร้อมที่จะเจอเหมือนกัน** ไม่รู้จะดูดตึกไหนลงไปบ้าง ตอนมันดูดลงไปแล้วพวกเราก็เหมือนแมลงลงโคลนไปเท่านั้นเอง ไม่มีประโยชน์อะไรเลย ความโลภความโกรธที่ว่าเก่งนักเก่งหนา เหาะเหินเดินอากาศ ใครแตะไม่ได้กูจะฆ่าลูกเดียว แผ่นดินมันเปิดเท่านั้นมันหายไปหมดเลย **ต้องพยายามรักษาจิตรักษาใจตั้งใจให้มั่นไว้ ระลึกถึงคุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งเป็นสรณะของข้าพเจ้า อย่าไปคิดอย่างอื่นนอกจากนี้** คิดตรงนี้ก็ไม่ได้ลงทุนอะไร เพียงแต่เราเอาใจของเราน้อมนึกไปถึงผู้ดำเนินผู้เดินทางไปถึงที่สุดแล้ว ผู้เป็นศาสดาเอกของโลกเป็นผู้พ้นทุกข์แล้ว แค่นี้ยังคิดไม่ได้ ไปคิดอย่างอื่นได้ทั้งวันทั้งคืน พอทุกข์ขึ้นมาก็ว่าพระพุทธเจ้าแค่นี้ก็ช่วยไม่ได้ เหมือนบางคนบอกหลวงพ่อคูณทำไมไม่ขลัง ลูกชายเอาหลวงพ่อคูณแขวนคอไป รถชนตาย วิ่งมอเตอร์ไซด์ไปชนรถสิบล้อตาย หลวงพ่อคูณไม่ขลังเลย ท่านก็ถามวิ่งเร็วเท่าไร บอก ๑๑๐ เท่านั้นเอง ท่านบอก ๗๐ กูก็ลงไปแล้ว กูก็กลัวตายเหมือนกันแหละ **ความจริงสิ่งที่ขลังที่สุดก็คือ สิ่งที่ดี สิ่งที่ดีนี้ไม่ว่าพระหรือคนก็เอาได้หมด ศีลของพระพุทธองค์ที่กำหนดไว้แล้ว ศีลของบุคคลที่ดีที่มีศีล แต่ไม่ใช่มีศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ แล้วไม่ตาย มันตายทั้งนั้น** เราว่าอาจารย์คนนี้ขลังคนนั้นขลัง อาจารย์ขลังๆ ท่านก็ตาย เราดูอย่างพระพุทธองค์ท่านยังปรินิพพาน สังขารของท่านยังสลายเลย เลิกคิดเสียทีว่าขลัง

ถ้าอยากขลังให้มีศีล ๕ ศีล ๕ นี่แหละขลังดี มันจะปลอดภัยหรือไม่ปลอดภัย วิบากกรรมมันมีอยู่ทุกคน เราทำกรรมใดก็ตาม บางคนก็ตายดี บางคนก็ตายไม่ดี เพราะทำกรรมมาไม่ดี ไม่ใช่คนนั้นเป็น

ความสงบปัจจุบันตรงนี้ทุกคนต้องการที่สุด
ความสงบในอดีตก็ผ่านมาแล้ว
ความทุกข์ในอดีตก็ผ่านมาแล้ว
มันผ่านมาทั้งนั้นเราไม่จำเป็นต้องย้อนกลับไป
เรามาดูความสุขในปัจจุบัน
แก้ทุกข์ในปัจจุบันของเราให้อยู่ในภาวะสันโดษ
คือความมักน้อย
ความมักน้อยในความปรุงแต่ง

คนไม่ดี แต่กรรมที่ทำมามันไม่ดี บางคนว่าครูอาจารย์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบทำไมขึ้นเครื่องบินตกตาย ไม่ขลังเลย บางคนตกเครื่องบินก็ไม่ตายก็ไม่ได้เป็นพระ เป็นโยมยังขลังกว่าพระอีก

ความจริงโยมก็จินตนาการไป **เราลืมวิบากกรรม ไม่ว่าพระอรหันต์ท่านก็มีกรรม พระพุทธเจ้าก็เป็นผู้มีกรรมมากที่สุด** เพราะท่านเป็นพระพุทธเจ้า **พระโพธิสัตว์เป็นศาสดาที่จะเดินชักนำสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ได้ บุคคลนั้นต้องเป็นผู้มีทุกข์มากที่สุด แก้ทุกข์ได้แล้วจึงจะพาเขาไปได้** ดังนั้นเราก็ต้องมาดูที่จิตใจของเรา มาดูให้สั้นๆ ที่ตัวเองนี่แหละมาดูจิตใจของเราให้ดี รักษาให้ดีไว้ มันจะคิดทางไหน น้อยใจก็อย่าไปน้อยมัน ความน้อยจิตน้อยใจมันมีอยู่เพราะจิตคนเรามันเปราะบางมาก อย่าว่าแต่โยมเปราะบาง พระก็เปราะบางเหมือนกัน เพราะมาจากความไม่รู้ รู้แล้วก็รู้ไม่ทันอีก รู้ไม่ทันตัวมารยามันออก ถ้ารู้ไม่ทันมันออกแล้วค่อยมารู้ทีหลัง แล้วมารยาทั้งหลายก็ไม่สวยงาม

พวกเรานักปฏิบัติ กิริยาตรงนี้จำเป็นมาก ล้านทั้งล้านเลย จำเป็นมากที่ต้องรักษา **เดี๋ยวเขาว่านักปฏิบัติอะไรมาแหย่แค่นิดเดียวเหมือนแมงงอดก้นแขวๆ ไปแล้ว ไหนภาวนามาตั้งสิบ ยี่สิบปี ทำไมเป็นอย่างนี้ไปได้ ดังนั้นต้องหนักแน่นเก็บอาการไว้** ถ้าเขาพูดเขาแหย่เราก็เก็บอาการไว้ เอาความอดทนเป็นหลักไว้ คนทำกับเรามันไม่ได้ทำได้ตลอดชีวิตนะโยม คนพูดว่าเรา มันไม่พูดได้ตลอดชีวิตหรอก อย่างมากไม่เกินปี สองปีมันก็หยุดพูดแล้ว มันแกล้งเราไม่เกิน ๑๐ ปีมันก็หยุดแกล้งแล้ว บางทีคนแกล้งตายก่อน เราทน ทน ทนไว้ ถือว่าเป็นกรรมของเรา เขาแกล้งเราก็ เออนี่เป็นกรรมของเรา เราทำมาแล้ว อันนี้มันเป็นสมบัติ ของเรา เราต้องทนไว้ ทนไว้ เอาความทน ขันติบารมีไว้พระพุทธองค์ท่านก็ทนจนสลบไสลให้ดูตัวอย่างให้ดี

ถ้าเรามีจิตใจอยู่ในศีลแล้วไม่ว่าอะไรก็สบายจริงๆ คนเราไม่มีอะไร ถ้าเรามีศีลจะนอนก็หลับ จะเดินก็สบาย จะไปไหนก็ยิ้มแย้มแจ่มใส มันสบายจริงๆ เพราะศีลเป็นตัวทำให้จิตใจของเราสบายอยู่แล้ว การที่จิตใจไม่สบายเพราะเราไม่อยู่ในศีล วอกแวก มันไม่อยู่ในศีล วอกแวกทั้งวันทั้งคืน เดี๋ยวเกิดเดี๋ยวดับอยู่นั่น ปกติไม่มีเลย ปกติไม่มี มันจะมีความสุขได้อย่างไร ศีลก็เหมือนแผ่นดินจะขุดก็แล้วจะทำอะไรก็แล้วไม่มีความรู้สึก ผู้มีศีลจะเป็นแบบนี้ **จิตใจพวกเรานักปฏิบัติต้องให้อยู่หนักแน่นอย่าแสดงอาการอะไร พยายามดูที่ใจของเราเอง กระทบอะไรก็ดูที่ใจ มันจะเห็นอะไรในสิ่งที่เราต้องการก็ดูที่ใจไว้ก่อน ดูที่ใจแล้วมันพินิจพิจารณา วิจัยแล้วรู้ว่ามันเอาไปไม่ได้ เอาไปไม่ได้เราก็ปลง ทิ้ง เบา วาบ!** ความโกรธก็เหมือนกัน ไปพิจารณาที่ใจ โอ้ย! แค่นี้เองคนด่า เขาก็ตาย เราก็ตาย วาบ! สบายมันวาบๆ แก้ปัญหาปั๊บมันก็สลัดทิ้งๆ เรื่อยไป สลัดทิ้งแล้วมันก็เบา

ที่มันหนักเพราะเรากำเอาไว้ กำไว้ๆ ไอ้นี่ก็ของข้า ไอ้นั่นก็ของข้า เจ้าด่าแม่ข้า เจ้าว่าพ่อข้า เจ้าดูถูกข้า มีแต่ข้าๆ ความจริงข้าๆ นี่มันไม่ได้ฆ่าใคร ฆ่าเราเอง ดังนั้น เราต้องมากำจัดความถือตัวถือตนของเราออกไป ถ้าถือตัวถือตนอยู่ในสายธรรมความถูกต้อง กับบุคคลที่ยังไม่เข้าใจธรรมให้เขาเข้าใจธรรม มันไม่ถือว่าตัวตน **ตรงนี้คือเหตุผลที่บางครั้งนักปฏิบัติธรรมต้องถกเถียงกันหน้าดำหน้าแดง เพราะเหตุผลไม่ตรงกัน คนจะเห็นว่าทำไมนักปฏิบัติธรรมยังเถียงกันคอเป็นเอ็นอย่างนี้ ที่เถียงนี่ผู้หนึ่งก็ยังเดินนอกธรรมอยู่** เราก็ต้องว่าหลักธรรมมันเป็นอย่างนี้ไม่ใช่อย่างนั้น ตรงนี้ไม่ใช่กิเลส ตรงนี้ไม่ใช่ตัวตน เป็นสิ่งที่ทำให้เข้าใจชัดเจน

แม้ในสมัยพุทธกาลก็มีการถกเถียงปัญหาธรรมกันจนเข้าใจ บางครั้งพระพุทธองค์ต้องให้สาวกแสดงฤทธิ์เดชเพื่อกำจัดอลัชชีทั้งหลาย ให้รู้ว่าสิ่งนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง แต่ทำไมปัจจุบันนี้ไม่มีพระมีฤทธิ์ขนาดนั้น เราจะเหาะไปเหยียบหัวมัน ให้รู้ว่านี่ข้าภาวนามีความศักดิ์สิทธิ์ เหาะไปเหยียบหัวก็ได้ มันไม่มีตรงนี้ ถึงว่าศาสนาของเรา กำลังของเราตรงนี้ตกไปมาก บางคนก็มีฤทธิ์เดชอยู่แต่ไม่ใช่ฤทธิ์เดชของพระพุทธองค์หรือสาวกที่มีไว้ปราบมาร เรามีฤทธิ์เดชอยู่แต่คนละเดชกัน ยิ่งต่อไปพวกเดียรถีย์มีมาก พระสงฆ์ไม่รู้ตัวจริงหรือตัวปลอม ความจริงแล้วพระสงฆ์ก็ยังไม่ใช่พระสงฆ์จริง ยังเป็นสมมุติสงฆ์อยู่ กล่าววาจาเป็นพระอยู่ ข้าจะมอบกายถวายชีวิตแก่พระพุทธศาสนา แต่การกระทำนั้นสวนทางกัน เขาไม่ใช่พระจริง พระจริงเป็นอย่างไร พระจริงคือผู้อยู่ในศีล ศีลดี ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ คนดีคนชั่วมีปะปน พระดีพระชั่วก็มีปะปน

ดังนั้น **ต่างคนต่างรักษาจิตกันไปก็เป็นแนวทางที่ดี เราต้องพยายามให้ถึงที่สุดจะละเลยไม่ได้ อย่าไปท้อแท้ ต้องปลุกจิตใจของเราขึ้นมาสู้ ไม่ได้สู้เพื่อใคร เราสู้เพื่อชีวิตเพื่อจิตใจของเราเท่านั้น เราไปสู้เพื่อคนนี้คนนั้นไม่ได้ ให้เขาไม่ได้เลย คนที่ได้คือเรา** ดังนั้นเราไม่ต้องสู้เพื่อใคร ภาวนาเพื่อตัวเอง อัตตาหิ อัตโนนาโถ ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนนั้นช่วยตนได้ ไม่มีใครที่จะช่วยเราได้ ครูอาจารย์เพียงแค่แนะนำสั่งสอนจะเอาหรือไม่เอาก็เรื่องของเรา

เราต้องพยายามรักษาจิตใจของเราให้ดี รักษาจิตใจแต่ละรูปแต่ละนามให้อยู่ในศีล ทำให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขในสังคม ในครอบครัวตลอดจนถึงประเทศชาติของเรา เพราะดวงใจแต่ละดวงมันมีความสุขแล้ว มันก็จะเกิดสุขไปด้วย โดยธรรมชาติแล้วมันต้องเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่อธิษฐานให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในโลกในจักรวาลนี้ช่วยปกป้องประเทศชาติ

ของเรา ให้ประเทศไทยพ้นภัยต่างๆ ความจริงประเทศก็อยู่ของมัน ตราบใดมนุษย์ยังทำอยู่มันจะพ้นได้อย่างไร ผู้หนึ่งก็อธิษฐาน อีกร้อยคนก็ยังทำกันอยู่ ถ้าทุกคนพร้อมใจกันทำร่ม ความร้อนมันจะเกิดที่ไหน มันไม่เกิด **นี่แหละอธิษฐานใหม่ได้เลย ขอให้ข้าพเจ้ามีความสุขตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปจนตลอดชีวิตของข้าพเจ้า เขาเรียกแผ่เมตตาให้ตัวเอง ทำเพื่อตัวเองจะดีที่สุด ถ้าหากทำเพื่อคนอื่นรับรองไม่ได้ ตราบใดตัวเองไม่ได้คนอื่นจะได้อย่างไรเล่า** จิตของเรายังออกไปสู่ข้างนอกตัวเอง ไม่น้อมเข้ามา พลังตัวเองไม่มี จะไปแผ่เมตตาให้คนอื่นได้อย่างไร เราต้องสร้างพลังของเรา พวกเราที่มานั่งอยู่นี่กำลังสร้างพลังจิตของเรา กำลังสร้างความสงบสุขของเรา กำลังสร้างความเบิกบานของเรา กำลังสร้างแสงสว่างภายในจิตใจของเรา ให้เกิดแสงสว่างขึ้นให้ชัดเจน คนเราถ้าจิตมันสว่างไม่รู้จะพรรณนาความสบายอย่างไร ก็เหมือนคนเดินในความมืด ถ้าเปิดไฟสว่างมองเห็นเวิ้งไปหมดเลย เหมือนเดินไปถึงหน้าผามองเห็นเวิ้งไปหมด มันปลอดโปร่งไปหมด อยากให้ญาติโยมได้เจอ ถ้าเจอแล้วสบาย มันเย็น อากาศก็ดี อะไรๆ ก็ดีไปหมด

เราไม่ต้องไปถึงขนาดนั้นก็ได้ พยายามรักษาใจของเราอยู่ในกฎเกณฑ์นี้มันจะไปสู่นั่นเอง เพราะเรื่องต่างๆ ที่เราศึกษาเล่าเรียนอ่านรู้ ถ้าอ่านรู้และปฏิบัติได้ก็เป็นผลดี อ่านรู้แล้วปฏิบัติไม่ได้ก็เอาไปพูด ถ้าเขาย้อนว่า "จิตของเธอเป็นอย่างไรเล่า" ตอบไม่ได้เลย "จิตฉันไม่รู้เลย" "แล้วเธอพูดได้อย่างไร" "ฉันพูดตามความรู้สึกตามที่จำมา" ว่างั้น "แล้วแบบนี้จะเอาอะไรไปเป็นกฎเกณฑ์" "ก็เอาที่จำมานั่นแหละ" เขาว่า

ความจริงแล้วเราต้องสร้างพลังใจของเรา เพราะใจเราไม่ใช่จะด้อย ถ้าจิตใจเราสงบ คนใดจะคิดอย่างไร ใจเขาจะเป็นอย่างไร **ถ้าใจเราสงบดีก็พร้อมที่จะรู้ใจคนนั้นคนนี้ได้ ด้วยธรรมชาติมันจะรู้แวบๆ รู้ทันที**

พยายามรักษาตัวเองให้เป็นหลักชัยที่ดี ถ้าเป็นเสาก็เที่ยงตรง เสาที่เอียงถ้าเราไปปักข้างๆ ก็รู้เลยว่าเสานี้มันเอียง ถ้าเสาเราตรง แล้วเสาอื่นเอียง เราปักไปร้อยต้นก็เอียงเหมือนกัน ของเราก็ยังตรงอยู่ จิตใจทุกคนมันเอียงก็พอรู้ พยายามรักษาจิตรักษาใจของเราให้ดี เพราะวิกฤติทุกวันนี้ อาตมาคิดว่ามันกระทบไปทั่ว ปีนี้ไม่มีอากาศหนาวในภาคอีสาน โบราณเขาว่าฝนฟ้าจะไม่ตกตามฤดูกาล จะเกิดความแห้งแล้ง ถ้าเป็นอย่างนั้นถ้าเกิดความแห้งแล้ง สรรพสัตว์ทั้งหลายจะเดือดร้อน ความร้อนของพื้นโลกจะร้อนมาก พวกญาติโยมยังมีห้องแอร์อยู่ แต่คนไม่มีแอร์จะร้อน เมื่อวานขี่รถมายังร้อน อากาศร้อนเกิดขึ้นเพราะอะไร มันมาจากมนุษย์ทำลายธรรมชาติมันก็ร้อน ต่อไปก็ร้อนจนตาย คิดว่าปีหน้าอาจจะมีคนทนความร้อนไม่ได้จะคลั่งตาย แต่ถ้าคนภาวนาถึงจะร้อนภายนอกคิดว่ามันยังพอทนได้ แต่อย่าให้ใจมันร้อนด้วย ถ้าใจร้อนมันคลั่งตาย ถึงกายภายนอกมันจะเย็นแต่ใจมันร้อน รับรองก็ผูกคอตาย กระโดดตึกตายเหมือนกัน ดังนั้น ถูกต้องแล้วที่เรามาขอความเย็น ความเย็นจริงๆ คือผู้มีศีล ผู้มีศีลทำให้ดีๆ นั้นแหละมันเกิดความร่มเย็นเป็นสุข พวกเราต้องพยายามกัน ความร้อนทุกคนก็ต้องเจอเหมือนกันไม่ว่าพระโยมไม่เกินกันหรอก แต่ที่เกินกันคือความดีนั่นเอง ร่างกายไม่เกินกันหรอกร้อนพอกัน แต่ใจนั้นมันแตกต่างกัน เพราะการฝึกฝนมันแตกต่างกัน เราฝึกมาดีแล้ว เราพร้อมจะรับผลจากการฝึกมาดี

การบรรยายธรรมวันนี้ก็ผสมโลกผสมธรรมหลายๆ อย่าง เพื่อให้ญาติโยมเข้าใจ ความจริงญาติโยมเข้าใจดีกว่าอาตมาหลายเท่า บางอย่างก็เข้าใจอยู่แต่ไม่รู้จะเอาจุดไหน พระสงฆ์ก็ไม่ใช่ฉลาดทุกรูป เอาความสามารถของแต่ละองค์ แต่ละรูป แต่ละนาม มาบรรยายให้โยมฟัง

เพื่อจะเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเราให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข ความร้อนนี่โยมก็ร้อน อาตมาก็ร้อน ถึงอาตมาทำไม่ดีอาตมาก็เผาตัวอาตมาเอง ถ้าโยมทำไม่ดีโยมก็เผาตัวโยมเอง ใช่ว่าใครจะอยู่เหนือความร้อนได้ มันอยู่ที่การกระทำ การมาบรรยายธรรมวันนี้ ก็เพื่อขจัดความร้อน เพื่อบุคคลใดที่ฟังจะได้เอาไปประพฤติปฏิบัติธรรมไว้แก่ตัวเอง

อาตมาคิดว่า สมควรแก่เวลา เอวังก็มีด้วยประการ ฉะนี้

๔

ประสบการณ์ภาวนาของหลวงพ่อ

ประวัติการปฏิบัติธรรมของอาตมา ก็น่าจะเป็นตัวอย่างที่ดี การปฏิบัติก็ไม่ได้ตั้งใจ ไม่คิดว่าบวชแล้วต้องมานั่งธรรมมาสน์อย่างนี้ คือเขาเรียกบวชตามประเพณี ก็จะบรรยายวิธีการปฏิบัติให้ญาติโยมทั้งหลาย ถึงท่านทั้งหลายจะเคยได้ฟังจากหลายครูบาอาจารย์ก็ตาม เพราะวิธีการปฏิบัติ ส่วนมากพวกเราก็เน้นสมาธิเพื่อให้เกิดความสงบ วิธีกำหนดจิตก็มีหลากหลาย ครูบาอาจารย์ฝ่ายกัมมัฏฐานหลวงปู่มั่นของเรา ก็จะให้กำหนดลมหายใจเข้าออกเป็นที่ตั้ง เพื่อเป็นการง่ายในการระลึกรู้ เพราะทุกคนก็มีลม นอกจากคนตายก็ไม่มีลม ก็เลยคิดว่าลมนี้เป็นสื่อที่นำเราให้เข้าใจและสัมผัสได้ทุกวินาที นี่ก็เป็นหลักการปฏิบัติของสายพระกัมมัฏฐานเรา อาตมาเองก็ปฏิบัติกำหนดลมหายใจเข้า หายใจออกเหมือนกัน

การปฏิบัติ ถ้าอ่านหนังสือมากก็จะเป็นนิวรณ์มาก รู้มากจนจิตใจของเราหาความสงบไม่ได้ ความรู้ที่รู้ก็จะไม่รู้เลยเพราะเราอ่านมากตำรามาก เราคิดว่าอ่านหนังสือก็เพื่อให้เกิดปีติ ให้เกิดความซาบซึ้งในจิตของเรา ถ้าเราเกิดความซาบซึ้งในจิตของเราแล้ว เราก็วางหนังสือไว้หลับตา กำหนดตามไป คือเพื่อให้เกิดความปีติเท่านั้นเอง แต่บางคนอ่านจนจบ อ่านจบแล้วจบเล่า เขาเรียกว่าทิ้งเวลาอันมีค่าในนาทีหรือสองนาทีที่เราสัมผัสนั้นก็หายไป สิ่งที่จะได้ก็เลยไม่ได้ ก็ได้แต่ความจำ

การปฏิบัติของอาตมา คือ**จริงๆ แล้วก็ไม่คิดจะบวชให้เป็นเดือน บวชในพรรษาก็คงจะเป็นไปไม่ได้ ก็จะบวชแค่ตามประเพณีบ้านเรา โตแล้วก็ต้องแต่งงาน พ่อแม่ก็ต้องการให้แต่งงาน แต่เราคิดดูแล้วว่าจะแต่งงานก็ต้องบวชก่อน มันเป็นการโลกบังเอิญมากว่าการบวชมีค่ามากจริงๆ** ตอนอยู่วัดก็บวชเช้า เย็นก็มานั่งภาวนา การนั่งภาวนาก็ได้กราบหลวงปู่ดูลย์ ว่าหลวงปู่ผมจะไปนั่งภาวนากับหมู่เพื่อน ช่วงนั้น จันเวทโก เป็นเณรน้อยก็รู้จักกันอยู่ ก็นั่งด้วยกันนั่นแหละ เรียกจันจัน ก็เลยนั่งไป หลวงปู่บอกว่าให้กำหนดลมหายใจเข้า หายใจออก เราก็นั่งดูไป เหมือนโยมกำลังหายใจตอนนี้ หายใจเข้าลงไป บางคนหายใจเข้าไปถึงแค่ลิ้นปี่ก็ออกขึ้นมา ก็หายใจเข้าไปอีกก็ออกมาอีก หายใจเข้าไปอีกก็ออกมาอีก ของอาตมามันแปลกมาก อาตมานั่งหายใจเข้าหายใจออกไปถึงลิ้นปี่ หายใจเข้าหายใจออกไปประมาณ ๑๐ นาที ก็มีความรู้สึกภายในจิตลึกๆ ถ้าหายใจเข้าหายใจออกอย่างนี้มันจะสงบได้อย่างไร อันนี้คือความรู้สึกเพราะเราไม่รู้ตำรา แม้แต่อ่านหนังสือออกก็ยากแล้ว ก็เปลี่ยนว่า**ถ้าอย่างนั้นการหายใจเข้าไป เราก็ดึงลมหายใจพุทเข้าไป ให้เข้าใจว่าดึงความรู้สึกของเราไปถึงลิ้นปี่ ตอนนี้ลมที่ออกมันยังไงก็ต้องออกอยู่ดี เราไม่ตามมันก็ต้องออก แต่ในความรู้สึกของอาตมาเอง นิสัยของอาตมาเองนี่ไม่ตามลมออก คือสูดลมหายใจเข้าไป พุท...**

ตอนนี้ไอ้ตัวพุทโธนี่มันมีตัวรู้ สัมผัสรู้เลยว่า พุทโธ นี้คือตัวรู้ รู้อยู่แต่รู้ลมกับรู้คำว่าพุทโธนี้ต่างกัน **รู้ลมนี้อยู่ข้างนอก รู้พุทโธมันจะอยู่ข้างใน** ตอนนี้เราก็เลยเอาตัวพุทโธ เราก็เลยพุทลมเข้าไป คือค่อยๆ ผ่อนลง พุทโธ พุทโธ ไปเรื่อย ตอนนี้ไม่ได้ตามว่าลมออกหรือลมเข้า ไม่ได้ตามเลย เพราะเรามีจุดที่รู้สึกว่ามันมีความรู้สึก อาตมาว่าทุกคนต้องมี

ความรู้สึก คือตัวรู้สึกตัวนี้แหละที่จะนำจิตของเราไปสู่ความสงบได้

ลมก็คือลมเข้าลมออก แต่ตอนนี้อาตมาไม่เอาอย่างนั้น อาตมาก็เอาความสัมผัสรู้ พุทธ อาตมาก็จับ หลับตาแล้วเพ่งลงไป ไปสัมผัสให้เกิดความรู้สึก ความสัมผัสรู้กับคำบริกรรมว่า พุทธ นี่อันเดียวกัน แล้วตาที่เราหลับไปก็เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับคำว่า พุทโธ มันอยู่ข้างในตอนนี้เราจับตัวนี้ปุ๊บ เราก็ว่า พุท คือลงเข้าไป โธ เราก็ลงเข้าไป พุท เราก็ลงเข้าไป โธ เราก็ลงเข้าไป ค่อยปล่อยลง ปล่อยลง พุทโธ พุทโธ พุทโธ ปล่อยๆๆ ความรู้สึกของเรานี่ แต่ก่อนมันอยู่หน้าอกตรงลิ้นปี่ แต่ตอนนี้ความรู้สึกของเรามันคอยผ่อนๆๆ ลงมา จนถึงท้องเรา ถึงหน้าท้องเราข้างในมันก็จับได้เลย เราก็จับความรู้สึก มันก็ พุทโธ พุทโธ นี่ความรู้สึกเรามันก็มาเรื่อยๆ จนถึงสะดือ เหมือนทุกสิ่งทุกอย่างมันรวม ความรู้สึกไม่กระจายออกไปข้างนอก มันจะรวมอยู่ตรงสะดือตรงนี้

ความรู้สึกตรงนี้ไม่ใหญ่ ไม่วอกแวกเลย ตอนนี้ พุทโธ พุทโธไว้ เพราะลมเราไม่ตามแล้ว ความรู้สึกตรงนี้เหมือนการพิจารณา อารมณ์นอกไม่มีแล้ว ข้างนอกไม่เข้ามา ข้างในก็ไม่ถูกข้างนอก เรามีความรู้สึกอันเดียวกัน อันเดียวกับคำว่าพุทกับโธ แล้วตาที่เราหลับไปนี่เขาเรียกความระลึกรู้อันเดียวกัน ตอนนี้ตัวนี้แหละมันก็นำเข้าไป มันก็ลงไปอีก มันก็ พุท ยาวๆ ไป ก็แผ่วๆ โธ ก็แผ่วๆ พุท ก็แผ่วๆ โธ ก็แผ่วๆ มันก็ลงไปเรื่อย ลงไปเรื่อย ในความรู้สึกตอนนี้เหมือนก้นของเราทะลุไป ความรู้สึกตอนนี้มันเบามาก เบาเหลือแต่อากาศ คืออากาศมันบริสุทธิ์มาก มันละเอียดมาก ตัวมันลอย ความรู้สึกตัวเองเบามาก ลอย! แต่เราไม่ทิ้งตัว พุทโธ ตอนนี้เรา พุทโธ พุทโธ จน พุทโธ มันดับไปเอง แต่รู้ว่าการดับกับ พุทโธ ที่เราดับ คือความเข้าใจว่าเรานี่ตายแล้ว ปัจจุบัน

คือตายไป ประมาณซัก ๕ นาที ตอนนี้ความรู้สึกของเราขึ้นมาใหม่ มันเป็นการเกิดใหม่ คือจิตเดิมมันดับไปแล้ว แล้วจิตใหม่ขึ้นมาแทนที่ ตัวจิตใหม่ตรงนี้มันไม่ต้องกำหนดลม ไม่ต้องบริกรรม พุทโธ พุทโธ เหมือนที่ผ่านมา ไม่ต้องเลย! ตอนนี้คำบริกรรม พุทโธ ก็ไม่ต้อง เราไม่ต้องนึกแล้ว มันนึกเองในตัวจิตของเรา จิตใหม่มันขึ้นมา มันเกิดผู้รู้ ความรู้สึกตรงนี้เข้าใจว่ามันอยู่ตรงกลางท้องเรา ไม่ใช่อยู่ในหัวใจ อยู่กลางอากาศของเรานี่ มันมีอาการรู้ พุทโธ พุทโธ ตลอด วินาทีต่อวินาทีเลย มันบริกรรมของมันแนวตลอดเลย

ความรู้สึกตรงนี้เราไม่เคยรู้เคยเห็นว่ามันรู้ได้อย่างไร แต่ก่อนเราต้องเอาลมเข้าไป แต่ก่อนเราก็ต้องเพ่งลมเข้าไป เราก็ต้องควบคุมลงเข้าไป ตอนนี้ไม่ต้องแล้ว ไม่ต้องเลย ตอนนี้เราก็อยู่ลักษณะตรงนี้ พุทโธ พุทโธ เราก็นั่งไป จนพอประมาณสักชั่วโมง สองชั่วโมง ตอนนี้ก็เปลี่ยนบรรยากาศ เรารู้สึกว่าเขาลุกแล้วเราก็ต้องลุกตาม เชื่อไหมโยมการลุกตามเขาไปนี่ ตรงนี้ไม่ได้หายไปไหนเลย ลุกก็ลุกไปแต่ตัวนี้ก็ยังอยู่ตรงนี้ เดินไปก็อยู่ตรงนี้ เข้าห้องน้ำก็อยู่ตรงนี้ พุทโธ ทุกวินาทีเลย คืนนั้นทั้งคืนรู้สึกไม่ได้คิดอย่างอื่นเลย เหมือนมันมาบังคับเราเลย พุทโธ พุทโธ ตลอด เดินจงกรมอ้อมพัตรบูรณ์ อ้อมไปก็ พุทโธ พุทโธ เห็นแต่ตัวผู้รู้อย่างเดียว แม้แต่เราจะนอนก็นอนไม่หลับ เห็นแต่ตัว พุทโธ พุทโธ จนคิดว่าจะหลับก็หลับหรือไม่หลับก็แล้วแต่ ก็บริกรรมอย่างนั้น บริกรรมเองเราไม่ได้กำหนด เราไม่ได้บังคับ ตอนนี้เราโดนบังคับแล้ว คือ **ร่างกายทุกส่วนของเราโดนบังคับให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวตรงนี้เลย ส่วนอื่นไม่เกี่ยวแล้ว เราก็อยู่ตรงนี้จนหลับ ตื่นขึ้นมาก็บริกรรมอยู่นี่**

ตอนเช้าหลวงปู่ดูลย์ยังไม่ออกบิณฑบาต ให้เณรไปตาม ท่านก็เรียกอาตมามาเลย นี่คือวันแรกนะโยมนะ ท่านบอกเณรไปดูพระองค์ดำๆ ที่บวชเมื่อเช้าเรียกมาหาเราหน่อย ท่านถาม

"เป็นยังไงภาวนา"

"ผมบอกไม่ถูกเลยว่าแต่ก่อนหลวงปู่ให้ผมสูดลมหายใจเข้า หายใจออก แล้วก็บริกรรมพุทโธ แต่ตอนนี้ผมทั้งสูดลมผมก็ไม่ต้องสูด ออกผมก็ไม่ต้องออก เข้าผมก็ไม่ต้องเข้า ผมนึกพุทโธก็ไม่ต้องนึก ตอนนี้ผมไม่เข้าใจว่าที่ตัวนึกพุทโธเองนี่ หลวงปู่ช่วยดูหน่อยมันเป็นอะไร หลวงปู่ช่วยดูหน่อย" คือคนพูดไม่มีตำรา พูดด้วยความจริง สิ่งที่เกิดขึ้นมันแตกต่างกันมาก ถ้าตำรามันจะเป็นกิจลักษณะ หูแหแขนขา อันนี้คือคนไม่มีตำราเลยพูดตามความรู้สึก

"หลวงปู่ช่วยดูหน่อย ตอนนี้มันยังอยู่ แนบๆ ยังไงจะเอามันออก ผมอยากให้มันออก เพราะแต่ก่อนมันไม่เคยมี เดี๋ยวนี้มันมี มันทุกวินาทีเลย มันไม่ออกซะที" ท่านก็นั่งกำหนดจิตไปสัก ๑๐ นาทีได้ ท่านบอก

"เฮ้ย! ไอ้นี่มันตกกระแสธรรมแล้ว" ท่านว่างั้น ตกกระแสธรรมคือตกทางธรรมแล้ว

"หลวงปู่กระแสธรรมมันเป็นยังไง ทางธรรมเป็นไง"

"ทางธรรมก็ที่มันรู้แนบๆ ไม่ต้องบริกรรมเลย บริกรรมเอง พุทโธพุทโธนี่"

"ใช่หลวงปู่ตรงนี้ใช่ครับ แล้วตอนนี้จะทำอย่างไรมันถึงจะออกได้ ผมอยากให้ออกนะ"

"ออกไม่ได้หรอก เพราะว่ามันเปลี่ยนแล้ว" ท่านว่าอย่างนั้น "เพราะคุณเปลี่ยนแล้ว จิตเดิมคุณเปลี่ยนไปแล้ว ตอนนี้จิตใหม่ ผู้รู้ใหม่ของคุณมันเกิดขึ้นแล้ว มันเปลี่ยนไม่ได้"

โยมเชื่อไหมวันนั้นหลวงปู่ให้ฉันข้าวด้วยเลย บอกท่านไม่ต้องไปไหน ไม่ต้องไปบิณฑบาต เดี๋ยวไปบิณฑบาตมาฉันกับผมแล้วกัน วันนั้นอาตมาเลยฉันกับหลวงปู่ มีพระอายุพรรษามากเขาบอก "เอ๊ะ! พระใหม่ๆ ทำไมมันอวดเก่ง ไปฉันกับหลวงปู่ได้ไง" "หลวงปู่ทำอย่างนี้ได้ไง ตัวก็ไม่ใช่จะดีจะเด่นอะไรนักหนา หนังสือก็อ่านไม่ค่อยจะออก" เขาพูดข้างนอกนะ แต่เราไปได้ยินก็ช่างเขาเถอะ หลวงปู่ให้ฉันก็ต้องฉัน ฉันไปโยมเชื่อไหม ผู้รู้ก็บริกรรมอย่างนี้ทุกวินาทีเลย

หลวงปู่บอกว่าคืนนี้ต่อไปไม่ต้องไปนั่งกับเขาแล้วคุณไปนั่งคนเดียว เพราะคนที่สอนคุณกลุ่มนั้นจิตเขาไม่ถึง ท่านก็บอกอย่างนี้ อาตมาก็เลยบอกหลวงปู่ "ไม่รู้นะ คืออยากให้ออกไป คือไม่อยากได้ อยากให้ออกไปเหมือนแต่ก่อน **แต่ก่อนเราก็คิดอย่างอื่นได้ คิดไปโน่นไปนี่ได้ นี่มันคิดไม่ได้เลย คิดแต่ พุทโธอย่างเดียว แล้วก็ไม่ใช่สมองคิดด้วย มันเกิดข้างในเลย ถ้าสมองคิดก็อีกเรื่องหนึ่ง ไอ้นี่มันเกิดข้างในทำยังไง"** หลวงปู่บอก "ออกไม่ได้หรอก"

วันนั้นทั้งวันก็อยู่อย่างนี้แหละโยม เดินไปไหนก็อยู่อย่างนี้ เข้าห้องน้ำก็อยู่อย่างนี้ อาตมาบอก โอ้! ลำบากมาก ถ้าบวชแล้วเป็นอย่างนี้ลำบากมากเพราะมันไม่เหมือนแต่ก่อน ตอนเราเข้ามาบวชแรกๆ เราคิดไปโน่น คิดไปบ้าน คิดถึงแม่ก็คิดได้ แต่ตอนนี้มันคิดไม่ได้เลย มันหายไปหมด หายหมดเลย เหลือแต่ พุทโธ ไม่รู้จะทำอย่างไร ต้องเดิน บังคับเดินนะโยมนะ เดินจงกรมบังคับเลย ไม่เดินไม่ได้ก็ต้องเดิน ฮู้! เราบอกทำยังไง เราอยากจะนั่ง ก็ไม่ให้นั่ง ให้เดิน

เราบอก เฮ้ย! นี่ไม่ได้ต้องทำลายทิ้ง
ตัวผู้รู้นี่แหละบอกทำลายทิ้ง มันสอนเองมันว่าเอง
ไม่มีในหนังสือเลย เราก็จะทำลายแล้วทำลายตรงไหน
เราก็ทำลายตรงใสนี่แหละ ทำลายตรงใสที่สุดเลย
แล้วมันจะทำลายวิธีไหน ก็เอาตัวใสกับใสทำลายกัน
เชื่อไหมโยมทำลายปุ๊บแตกหมดเลย
กระจายหมดเลยจิตลอย ปึ้ง! ขึ้นมาเลย

ฉันเพลกลับไปบอกหลวงปู่ "หลวงปู่ช่วยเอาออกหน่อยเถอะ ผมก็อยากจะพักผ่อน ตอนนี้มันไม่ให้พักเลย ให้เดินๆ แล้วก็นั่งๆ แล้วก็เดินๆ แล้วก็นั่ง ผมไม่รู้จะทำยังไง มันโดนบังคับหมดแล้วหลวงปู่" ท่านบอก "ผู้รู้มันเป็นอย่างนี้แหละ มันตื่น เขาเรียก ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน" ผมบอก "หลวงปู่ถ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นอย่างนี้ผมก็ไม่เอา ผมไม่นั่งภาวนาก็หมดเรื่องหมดราว ตอนนี้ผมก็ไม่ต้องมาโดนบังคับอย่างนี้" ไม่รู้จะทำยังไงโยมก็โดนบังคับ มันเปลี่ยนไปแล้ว

ตอนเย็นเราไปนั่งประมาณ ๖ โมงเย็น ผู้รู้ตรงนี้โยม มันเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่สุดในชีวิตอาตมาเลย มันไปมองเห็นธาตุอาตมา อาตมามองไปเนื้อเป็นดิน มองร่างกายเราเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ทำไมถึงเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร มองกระดูก กระดูกก็ละลายหมด มองอะไรก็ละลายหมด เราบอกนี่ไม่มีตัวเราเลยนี่ ทำไง! ทำไมผู้รู้มองอย่างนี้ได้อย่างไร พยายามมองให้มันเกิดตัวตนมันก็ละลายเกลี้ยง หนังสือเขาบอกเป็นไตรลักษณ์ **ไอ้เราไม่เคยอ่านหนังสือไม่รู้หรอก แต่พูดอย่างเดียวละลายหมด ละลายหมด ตอนนี้เราดูซิใจเราอยู่ตรงไหน ไปดูใจมันก็เป็นธรรมชาติของมัน คือตรงนั้นมันเป็นเหมือนอากาศ อากาศนี่เหมือนแอร์มันกระทบกับกายนี่** อาตมาว่า เอ! ไม่ได้นะ จิตลึกๆ บอกว่านี่ไม่ได้ มันบอกตัวเองด้วย มันบอกในผู้รู้นี่คืออวิชชา อวิชชาเป็นไง ตอนนี้เอาตัวผู้รู้ แยกผู้รู้ เอาจิตที่บริสุทธิ์แยกบริสุทธิ์เลยโยม มันแยกออกได้จริงๆ มันแยกออกได้ มันมองเห็นอากาศที่มา คือจิตมันละเอียดแล้ว มันละเอียดมาก มันมองเห็นเหมือนอากาศที่เย็นของเรามันเป็นตัวเกิดมา เราบอกไอ้ตัวนี้ตัวเกิด มันเกิดละเอียดถึงขนาดนี้ เราต้องทำลายตัวเกิดให้ได้ เพราะตอนนั้นไม่มีใครช่วยใครได้หรอก อาตมา

โดนบังคับ ทำลายอย่างเดียวเลย ไอ้ตรงนี้ก็ไม่ใช่ เราก็ถามว่าเราเกิดมาอย่างไร

ตอนนี้เรามาพิจารณากลับไปกลับมาว่าเรามาจากไหน ตอนนี้เราเกิดรู้ว่าเรามาจากดวงดาว เป็นดวงลงมาจากข้างบนโยม มาสองดวง แต่ดวงหนึ่งไม่รู้อยู่ไหน ดวงนั้นมา เสร็จแล้วว่าเราอยู่ในท้องแม่เรา เราเห็นเลยตั้งแต่ไปอยู่วันแรกถึง ๗ วัน เรารู้เราอยู่ตรงไหน ลักษณะอย่างไร เราเห็นไปได้อย่างไรโยม มันมองเห็นในจิตเราเลย มองเห็นเราจนถึงปัจจุบันนี้ ทำไมมันเป็นอย่างนี้ เราก็มองๆ ไป มันก็กลับไป กลับมา กลับไป กลับมา มันมองเป็นร่าง ร่างก็ละลาย จากละลายก็เป็นร่าง จากร่างก็ละลาย จากร่างกายมาเป็นร่าง ร่างเสร็จแล้วก็มีวิญญาณ วิญญาณก็ละลาย ละลายหมด กลับไปกลับมาสนุกเลยวันนั้น โดนบังคับทั้งคืน นั่งท่าเดียวเลย เปลี่ยนไม่ได้ ความเจ็บปวดไม่รู้แล้ว มันหายหมด เพราะว่ามันไม่มีตัวไม่มีตนอะไรเลย มีแต่ตัวผู้รู้

ตอนนี้เราพิจารณาตรงนี้กลับไปกลับมา จิตเป็นอย่างไรลักษณะเป็นอย่างไร มันก็นิ่งๆ ของมันตลอดเวลา มันแยกออก แยกอากาศออก ตอนนี้มันมีความละเอียดกว่า เหมือนแอร์ที่เย็นนี่ มันละเอียดกว่านั้นอีก มีตัวที่ละเอียดกว่านั้นอีก **เราบอก เฮ้ย! นี่ไม่ได้ต้องทำลายทิ้งตัวผู้รู้นี่แหละบอกทำลายทิ้ง มันสอนเองมันว่าเอง ไม่มีในหนังสือเลย เราก็จะทำลายแล้วทำลายตรงไหน เราก็ทำลายตรงใสนี่แหละ ทำลายตรงใสที่สุดเลย แล้วมันจะทำลายวิธีไหน ก็เอาตัวใสกับใสทำลายกันเชื่อไหมโยมทำลายปุ๊บแตกหมดเลย กระจายหมดเลยจิตลอย ปึ๋ง! ขึ้นมาเลย** จิตมันลอยออกเลย หลุดหมด จิตยิ้มเลย ยิ้มตลอด เห็นอำนาจพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าสอนมีแต่จริงๆ ทั้งนั้นเลย

ธรรมะพระพุทธเจ้าทำไมมีแต่ของจริงหมดเลย โอ้โห! ยังไม่ได้อ่านธรรมะพระพุทธเจ้า ยังไม่ได้อ่านเลยแต่ในจิตมันบอกว่ามีแต่ของจริงเป็นพระพุทธเจ้าจริงๆ จิตมันก้อง มันอยากจะกราบๆ กราบยังไงก็ไม่สะใจ เพราะเห็นคุณของท่าน จิตมันลอยๆ จิตมันยิ้มเลย ก็พิจารณาไปพิจารณามาจนคิดว่า เอาตั้งแต่ ธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ แม้แต่วิญญาณ ก็ยังไม่เอานะ เพราะวิญญาณมันไม่เหลืออยู่แล้ว มันไม่ได้ วิญญาณก็ต้องกระจายออก ถึงจิตของเราจะหลุดอยู่ตรงนั้นได้ ถ้าเราเกาะวิญญาณก็ยังไม่ไปตรงนั้น มันหลุดออกไป

ตั้งแต่ ๖ โมงเย็นจนถึงคนมาเคาะประตู ๖ โมงเช้า เณรมาเคาะประตู ก็ได้ยินเสียง ก็หลุดออกไป คราวนี้หลวงปู่เรียกไปอีก ท่านบอก "เป็นไงเมื่อคืน" "หลวงปู่ตอนนี้ผมไม่มีคำพูดเลย คือคำพูดหมดไปแล้วหลวงปู่ ในโลกทั้งโลกนี้ไม่มีคำพูดในจิตเลย ทำไมจิตผมไม่มีคำพูดเลยมันเหนือโลกครับหลวงปู่ หลวงปู่ช่วยดูหน่อย" บอกหลวงปู่ช่วยดูหน่อยเมื่อวานอย่างหนึ่งวันนี้อีกอย่างหนึ่ง "หลวงปู่ ตอนนี้ผมลำบากมากเลยนะ ทำไมถึงเป็นอย่างนี้" ท่านก็นั่งดูของท่านนาน นาน ๑๕ นาที ท่านบอก **"นี่จิตของคุณถึงโลกุตตระแล้วนะ"** "หลวงปู่โลกุตตระเป็นยังไง" "จิตเหนือโลก" ฮึ้ย! ใช่ๆ ตบอกเจ้าของ "หลวงปู่ใช่แล้ว มันเหนือจริงๆ หลวงปู่ มันเหนือโลกจริงๆ หลวงปู่ มันแน่ว มันยิ้มเลยหลวงปู่" "เออ! นั่นแหละจิตพระอรหันต์ก็ยิ้มอย่างนั้นแหละ" ท่านว่าอย่างนั้น "อ้าว แล้วอรหันต์เขายิ้มเหรอ" **"นั่นแหละจิตเหนือโลกมันจิตยิ้มอย่างนี้แหละ นี่เขาเรียกหสิตุปบาทของจิต จิตที่เหนือโลก จิตพระอรหันต์เขายิ้มอย่างนี้ มันพ้นแล้วทุกสิ่งทุกอย่าง"** ไอ้เรามันจะพ้นอะไร กิเลสยังไม่ได้ตัดเลยแล้วอยู่ๆ จะไปพ้นได้อย่างไร ตามครูบาอาจารย์มันต้องไปตัดกิเลสโน่นกิเลสนี่ก่อน ไอ้นี่ยังไม่ได้ตัดสักอย่างมันจะไปแล้ว

วันนั้นฉันกับหลวงปู่อีก ปรึกษาหลวงปู่ "หลวงปู่ผมจะบวชแค่ ๗ วันแต่ตอนนี้ ๗ วัน มันหายหมดแล้วหลวงปู่ มันหาไม่เจอเลย แล้วถ้าเกิดว่าจะต้องสึก จะสึกยังไง" ดูๆ แล้วตัวนี้มันสึกไม่ได้โยม มันเปลี่ยนไปหมดแล้วไม่มีแล้ว มันตัดธาตุไปหมดแล้ว ก็ฉันกับหลวงปู่ คุยธรรมะกับหลวงปู่ หลวงปู่บอกว่า "ถ้างั้นออกพรรษา ผมจะส่งท่านไปอยู่กับหลวงตามหาบัว ไปเอาข้อวัตรหลวงตามหาบัว" นี่คือคำพูดหลวงปู่ไม่ใช่อาตมาปรุงแต่ง นี่พูดด้วยจริง ถ้าหลวงปู่ดูลย์ยังมีชีวิตอยู่ถามได้เลย ท่านพูดอีกคำหนึ่ง ท่านบอก "ไม่ต้องไปเอาธรรมะดอก เพราะของท่านมีแล้ว ทางโน้นก็เหมือนกันอย่างนี้แหละ เหมือนกันไม่แตกต่างกันเลย" มันก็จริงนะโยม หลวงปู่ท่านพูดก็ถูกของท่าน ก็ไม่แตกต่าง พรรษานั้นก็อยู่กับหลวงปู่คุยธรรมะ บางครั้งจนสว่างโร่ ยิ่งคุยยิ่งมันธรรมะหลวงปู่ดุลย์ สะใจมากเลย มันดูแล้วมันแน่ว เพราะมันเข้าล็อคแล้ว

ตอนนี้รู้สึกถึง ๗ วันแล้ว ญาติโยมเขาก็มาเพื่อลาสิกขา โหย! ไปไม่ได้แล้ว ทำไงก็ไปไม่ได้แล้ว เขาบอกทำไมไปไม่ได้ ปลดจีวรก็ไปได้แล้ว ถ้าปลดจีวรฉันตายดีกว่า เพราะมันไปไม่ได้แล้ว ทำยังไงก็ไปไม่ได้ ล้านเปอร์เซ็นต์เลย ไม่รู้จะเอาอะไรไป เขาบอกเอาตัวไป ไม่ได้ตัวก็ไม่ใช่แล้ว แต่งก็ไม่แต่งแล้ว เพราะว่าไม่รู้จะเอาอะไรไปแต่งด้วยเพราะมันหายไปหมด อาตมาถึงว่าการบวช บวชปีหนึ่งถึงจิตสงบ อาตมาว่าด้านนะ ถ้า ๗ วันอาตมาไม่สงบอาตมาสึกแล้ว แต่ไม่รู้บังเอิญอะไรมันบังคับ เล่นมาบังคับใส่ โยนมาใส่เลย เหมือนมะพร้าวเอาเปลือกออกเหลือแต่ใน ตอนนี้มันไปไม่ได้เลย ทุกวันก็อยู่อย่างนี้ ไปไม่ได้เพราะจิตมันไม่ไป การภาวนาต้องให้เข้าใจว่า ถ้าเรามัวเอาแต่ความสงบสงบนั้นคือโยมต้องให้จิตเดิมของเราให้เปลี่ยนเป็นจิตใหม่ได้ ถ้าเปลี่ยนเป็นจิตใหม่ได้ถึงจะถึงผู้รู้ ถ้าถึงผู้รู้แล้วยังพิจารณากายไม่เป็นธาตุ ผู้รู้

ที่เราว่าก็ยังไม่ใช่ ถ้าถึงผู้รู้จริงก็พิจารณาต้องเป็นไตรลักษณ์ ต้องเป็นธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ อันนี้ไม่ใช่จินตนาการ ให้เกิดให้เห็นด้วยจิต จิตเป็นผู้ตัดสินเอง นั่นถึงจะจบ ถ้าเรามานึกมโนภาพไม่จบหรอก เพราะวันนี้นึกไป พรุ่งนี้ก็ต้องนึกอีก นึกไปเป็นสิบๆ ปีแล้วจะได้อะไร มันไม่ได้เพราะมันไม่ขาด

ถ้าเราจิตสงบ ถึงสติ ถึงปัญญาถึงวิปัสสนาแล้ว ถ้าไม่เป็นไตรลักษณ์ แล้วยังไงก็ผ่านไม่ได้ ถ้าเราเป็นไตรลักษณ์เมื่อไหร่ ไม่ต้องบอกเลยว่าโยมจะเดินไปทางไหน มีทางเดินไปแน่นอน ถ้ามองตรงนี้ไม่เป็นก็คือไม่เป็น สงบก็คือสงบ ความจริงสงบมันต้องให้เปลี่ยนได้ ตอนนี้เราสูดลมหายใจเข้าหายใจออกถึงแค่คอถึงปลายจมูก จากจมูกก็ถึงคอก็อยู่แค่นั้นแหละเป็นสิบปีมาแล้ว ความสุขเกิดขึ้นไหม เกิดอยู่วินาทีนี้อีกชั่วโมงหนึ่งหายไปแล้ว แล้วมันจะสุขได้อย่างไร ความจริงเราต้องทำให้มันถึง ถึงความสุข ความบรมสุขของจิตมันจะเกิดขึ้นต้องเปลี่ยนต้องให้ถึงอย่างอาตมามันบังเอิญ มันเป็นการบังเอิญมากกว่าหรืออะไรใครเอามาใส่ก็ไม่รู้ น่าจะมีใครเอามาใส่ให้มันถึงไปอย่างนี้ แม้แต่สูดลมหายใจเข้าหายใจออกยังคิดว่ามันไม่สงบหรอก เดี๋ยวหายใจเข้าหายใจออกก็อยู่ปลายจมูก มันก็แค่นั้น จะสงบอะไร อย่างมากก็แค่นิ่งๆ มันไม่ได้อะไร มันไม่ซึ้ง มันไม่อร่อยเลยมันแค่นั้น เหมือนกินแกงจืดมันต้องกินให้เอร็ดอร่อยไปเลย ถ้าเป็นพริกให้ร้อนถึงกระเพาะซ่าๆ ไปเลย มันถึงจะถูก ภาวนามันต้องซ่าถึงกระเพาะ มันถึงจุใจ ถ้าจิตของเราสงบ

อาตมาบอกพระหลายๆ องค์ เมื่อเช้านี้ก็องค์หนึ่งถามเรื่องจิตตรงนี้ เขาอยู่บ้านตาดต้องมาถามอาตมา อาตมาก็บอกไม่เป็นไร อยู่ที่ไหนสังกัดไหนถามได้ ถ้าถามในสิ่งที่เราเรียนมา ถามสิ่งที่เราเดินไปเราตอบได้ ถ้าตรงไหนที่เราไม่เดินไปคุณอย่ามาถามเพราะตอบไม่ได้

เพราะเราไม่มีปัญญา เราไม่ได้ไปศึกษามาเราก็ตอบไม่ได้ ตอบได้ที่เราศึกษาเท่านั้นเอง

อาตมามาเข้าใจตอนไปอยู่กับหลวงตามหาบัว ท่านบอกว่าถ้าเป็นจิตปุถุชนมันสะอาดดี มันพร้อมเป็นอารยชนได้ในทุกวินาที นี่แหละตรงนี้เลยมั่นใจ หลวงตามหาบัว หลวงตานะปัจจุบันมีบรรลุธรรมได้ ท่านบอกบรรลุยังไง หลวงตามันบรรลุจริงๆ ไม่ใช่ธรรมดาครับ ท่านบอกไม่ใช่พระพุทธเจ้าเทศน์เราบรรลุ มีๆ ท่านบอก เฮ้อ! มันมีจริงหรือก็ไม่รู้มันมีแน่นอน บรรลุธรรมไงก็จิตมันเปลี่ยนจากปุถุชนเป็นอารยชนมันจะเป็นอะไรโยม ตามโลกเขาก็ว่าบรรลุโน้นบรรลุนี้ ตามหนังสือเขาว่า ในการปฏิบัติของอาตมาไม่มีเลย เขาเรียกระดับสมาธิขั้นโน้นขั้นนี้ไม่มี ไม่มีเลยโยม **ถ้ากระโดดแม่น้ำเจ้าพระยาก็โดดถึงโคลนเลย เอาหัวจิ้มโคลนเลย มันไปอย่างนี้เลย ไปด้วยบังเอิญไม่ใช่ตั้งใจ ถ้าตั้งใจคงไม่ไปหรอก ตอนนี้หลวงปู่ดูลย์ท่านก็บอกว่าท่านองค์นี้ แต่ก่อนหลายๆ ชาติมาเป็นนักปราชญ์ เทศน์น้ำไหลไฟดับเลย เทศน์จนไม่มีธรรมเพราะฉลาดมาก ท่านบอก ชาตินี้เหมือนโดนสาปอะไรสักอย่างเลยไม่ให้รู้หนังสือ อ่านหนังสือก็อ่านยาก เขียนหนังสือทุกวันก็เขียนได้แต่ชื่อเจ้าของท่านบอกถ้ามันเขียนถูกก็เขียนด่าคนโน้นคนนี้เก่งมากคนหาเรื่องเก่งก็เลยไม่ได้ทำก็เพราะอย่างนี้ ชาตินี้ก็เลยโดนสาปไป**

ท่านบอกตอนนี้มันเห็นตรงนี้ นี่คือสภาวะจิต ถ้างั้นความจริงแล้วการภาวนาเราอยู่ในกิริยาใดก็แล้วแต่ นั่งเก้าอี้อย่างนี้ นั่งขัดสมาธิหรือนั่งอะไรก็แล้วแต่ **โยมต้องดึงสติโยมเข้ามาอยู่ในกระเพาะโยมให้ได้ให้ความรู้สึกถึงกระเพาะให้ได้** กินข้าวยังลงถึงกระเพาะ เต็มกระเพาะแล้วนอนหลับได้เลย กินน้ำก็ลงถึงกระเพาะ ถึงกระเพาะก็หลับได้เลยเหมือนกัน อิ่ม ถ้าภาวนาแล้วไม่ถึงกระเพาะมันอิ่มไหม? ไม่อิ่มเลย

ถ้างั้นเราต้องพยายามดึงจิตของเรา **ความรู้สึกของเราให้ถึงเหนือสะดือให้ได้ ถ้าเหนือสะดือได้ มันจะเป็นการรวมเลย มันเป็นการรวมทุกสิ่งทุกอย่าง โยมก็ไม่เครียด สมองก็ปลอดโปร่ง**

ถ้าอยู่ตรงหน้าผาก แน่นอนมันต้องเดือดร้อน เดือดร้อนพวกยาทิฟฟี่ ดาก้า ดีไม่ดีถึงศรีธัญญา เพราะอยู่ตรงหน้าผากมันจะเดือดร้อนศรีมหาโพธิ์ด้วย เพราะมันปวดหัวเครียดไปหมด มองอะไรก็เครียดไปหมด ไม่รู้ภาวนายังไงถึงเครียดอย่างนี้ เพราะว่ามันไม่ลง จิตมันไม่ลงมันก็เครียด เราภาวนาเราต้องดึงลง ดึงลง คือพยายามผ่อนลง ผ่อนลงมาให้ถึงตรงนี้ ถ้าถึงตรงนี้มันจะควบคุมได้เอง สงบไม่สงบแต่รู้สึกมันจะเกิดความเย็นและเกิดความปีติ เกิดความอิ่ม เกิดความเอร็ดอร่อยด้วย จะรู้สึกว่ารสชาติมันแตกต่างกันมากที่อยู่ตรงหน้าผาก และรสชาติมันจะแตกต่างกันมากที่อยู่ตรงหน้าจมูก และรสชาติมันจะแตกต่างมากแค่พุทโธอยู่ตรงปากเฉยๆ เราต้องกินให้ถึงกระเพาะ ให้ลงถึงกระเพาะเสร็จแล้ว นั่นรสชาติมันจะแตกต่างกันมากเลย ความอร่อยของโยมมันอร่อยที่ลิ้น แต่ถ้าเรากินมันอร่อยถึงกระเพาะด้วย มันเป็นอย่างนั้นล่ะเหมือนกินพริก ลิ้นก็เผ็ด เข้าตรงกระเพาะก็ร้อน เหมือนกัน

เราต้องให้ความรู้สึกตรงนี้ให้ลงไปนี่ให้ได้ เราก็สูดลม พุทธ เข้าไปแล้วจับความรู้สึกตรงปลายลม พุทธ ปั๊บมันมีความรู้สึกไหม เพราะเราระลึกรู้ตรงนี้ รู้ปุ๊บปลาย พุทโธ มันมีความรู้สึก เราก็ระลึกรู้ตรงความรู้สึกตรงนี้ พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธไปเรื่อยๆ ค่อยปล่อยลง ปล่อยลง ปล่อยลงเรื่อยๆๆ ถ้าปล่อยแล้วกำลังไม่พอ มันก็กระเด้งขึ้นมา หรือเบี่ยงซ้ายเบี่ยงขวาเลย ถ้ากำลังไม่พอ เบี่ยงซ้ายเบี่ยงขวาไม่เป็นไร ถ้ารู้สึกขึ้นมาก็ปล่อยไปก่อนแล้วตั้งใหม่ ตั้งใหม่ก็ตั้งแท่นใหม่พุทโธ พุทโธพยายามระลึกให้เหนือสะดือให้ได้

ถ้าเหนือสะดือได้เมื่อไรโยมจะรวมเลย พร้อมที่จะสงบได้ ความวุ่นวายจะหายไปเลย ถ้าถึงตรงนั้นความวุ่นวายจะหายไป ถึงความวุ่นวายอะไรก็แล้วแต่จะไม่วุ่นวายกับเรา จิตเราจะไม่วุ่นวายกับเขา เพราะมันมีที่พัก จิตเข้าใน คือมันเข้าในแล้วจะไม่วุ่นวาย ถ้างั้นถึงว่าเราภาวนา แล้วเป้าหมายญาติโยมศรัทธาเต็มที่ ล้านทั้งล้านศรัทธาแล้ว เพียงแต่ว่าปัญหาที่สุดว่า เราจะวางจิตของเราให้มันซึ้งในธรรม ซึ้งระดับไหนหรือให้เกิดรสพระธรรมมันอร่อยกว่ารสอย่างอื่นได้จากจุดไหน มันต้องดึงตรงนี้ ถ้าเราลงตรงนี้แน่นอนโยม สบายเลย **หนังสือไม่ต้องอ่าน มาอ่านดูกระเพาะเจ้าของก็พอแล้ว มาดูกระเพาะลำไส้เจ้าของมันอยู่ข้างใน มันก็ต้องอ่านข้างใน พระพุทธเจ้าท่านอ่านข้างใน** ท่านท่องเที่ยว ในสกลกายของท่าน อาการสะดือสอง ถ้าอยู่ไปถึงตรงนั้น มันจะดูหนังสือ อีกเล่มหนึ่ง ดูซิว่า ลำไส้ของปฏิกูลมีอะไร แม้แต่กินข้าวลงไปมันก็จะพิจารณาว่า นี่พริกลงมาแล้ว นี่ผักกาดลงมาแล้ว นี่มะเขือลงมาแล้ว นี่เนื้อลงมาแล้ว มันมองเห็นเลย คือการพิจารณามันจะพิจารณาในธรรม มันจะพิจารณาแบบธรรม มองเสร็จแล้วมันจะมองว่าไอ้นี่มันอยู่ ๑ ชั่วโมงแล้วมันจะมีปฏิกิริยายังไง ๒ ชั่วโมงปฏิกิริยายังไงแล้ว ๓ ชั่วโมงถึงตอนเย็นมันมีปฏิกริยายังไง แล้วมันเกิดมีฤทธิ์มีเดชยังไง พริกมันก็มีความร้อนใช่ไหม เนื้อนานๆ ไปก็มีกลิ่น ก็พิจารณา

ผู้จิตเข้าในเขาจะอ่านหนังสือตรงนี้มากที่สุดเขาจะไม่อ่านข้างนอก เขาจะอ่านตรงนี้เลย นั่งคนเดียวก็อ่านคนเดียว อยู่ในรถเมล์ก็อ่านได้ อยู่ตรงไหนก็อ่านได้ หน้าไหนก็อ่านได้หมดเพราะตาเราก็มองเขาอยู่ เหมือนอาตมามองโยม จิตมันไม่ได้มองด้วยผู้รู้ ก็คือผู้รู้อยู่ข้างในจะพิจารณาของเขาอยู่ตลอดเวลา นี่จิตมันจะไปได้ก็จิตตรงนี้ที่เขาเรียกจิตค้นคว้า จิตพัฒนา เพื่อจะพัฒนาจิตของเราให้มันเกิดความก้าวหน้าไป

ให้มากกว่านี้ ลักษณะมันจะเป็นอย่างนี้เลย บางคนบอกไม่ต้องพิจารณาอะไร พูดไม่ได้หรอก คือการไม่พิจารณาเพราะยอมรับว่าเขาไปไม่ได้ เขาไปได้เขาก็ไปแล้ว ถ้าเราฟังกับคนไม่ได้ แน่นอนโยมไปไม่ได้ รับรองโยมก็ไม่ได้กับเขา ลองมาฟังคนได้สิ โยมก็จะไปจะได้เหมือนกัน

ถึงอาตมาเอง อาตมาบอกว่าหนึ่งหลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่ดูลย์ก็สุดยอดแล้ว หลวงปู่มหาบัวก็สุดยอด แล้วองค์อื่นต้องฟังไหม? ไม่ต้องดอก องค์อื่นท่านพูดก็พูดของท่านไป แต่จิตเรา เราอยู่ตรงนี้แล้ว เราเลือกเฟ้นบริโภค เช่นอาหารที่บริโภคในจิต เราจะบริโภคอาหารแบบให้มันพัฒนาดีขึ้น หรือบริโภคให้มันเกิดประโยชน์แก่ร่างกายไหม ถ้าเราบริโภคแก่ร่างกาย เราก็ต้องพิจารณาอาหารให้มันเกิดประโยชน์แก่ร่างกายของเรา ไม่ใช่ไปกินอาหารที่ร่างกายเสื่อมโทรม หรือร่างกายเป็นพิษเป็นภัยมันก็ไม่ได้ เราต้องเลือกเฟ้นในการกิน

จิตเข้าในมันเป็นอย่างนั้น มันจะแตกต่างกันมาก เพราะการมองโลกจะมองอีกเรื่องหนึ่ง การมองโลกอย่างผู้มีสมาธิและมีสติแล้วกำหนดลงข้างในได้ มันจะมองกันคนละเรื่องเลย เพราะฉะนั้นเราต้องพยายามเอาจิตลงตรงนี้ให้ได้ ใครจะว่าอะไรเรื่องบรรลุโสดาบัน สกทาคา อนาคา โยมไม่ต้องไปคิดหรอก ถ้าตราบใดยังมองจิตตัวเองไม่เห็น จะได้อะไร ต้องเห็นจิตของเราให้ชัดเจนก่อน พิจารณาธาตุทั้ง ๔ ให้เป็นไตรลักษณ์ก่อน และขันธ์ทั้ง ๕ ของเราให้เป็นไตรลักษณ์ก่อน ถ้าสองอย่างนี้เป็นไตรลักษณ์แล้วโยมไม่ต้องบอกหรอกว่าโยมจะบรรลุอะไร เพราะไม่มีอะไรบรรลุหรอก เพราะความขัดข้องของโลกอยู่ตรงนี้เท่านั้นเอง **ถ้าเราพิจารณาตัวนี้แตกออกแล้ว ถ้าเป็นศาสดาหรือศาสนาอื่นเขาก็เรียกโลกใหม่ แต่อาตมาก็บอกว่าจิตใหม่ ไม่ใช่จิตเก่าแล้ว** เพื่อพิสูจน์ความจริงเราต้องมองเห็น เห็นด้วยจิตไม่ใช่เห็นด้วยตาเนื้อ แต่บาง

ครั้งตาเนื้อมองก็ทะลุหมด ตอนอาตมาเป็นมองโบสถ์วัดบูรณ์ ตา มองโบสถ์แล้วละลายหมดโยม ไม่ใช่ตัวข้างใน เอ๊ะ! ทำไมโบสถ์มันละลายไปได้อย่างไร เหมือนไม่มีอะไร ว่างไปหมดเลย มองกุฏิหลวงปู่ดูลย์ก็ว่างไปหมด มองต้นไม้ก็ว่างไปหมด เพราะอะไรโยม ข้างในมันว่างแล้วมันก็คือว่างหมด ถ้าข้างในไม่ว่างมันก็ไม่ว่างทุกอณูแหละ จิตของเราต้องให้ถึงตรงนี้ เสร็จแล้วเราก็จะอยู่ในโลกอย่างสง่างาม อยู่แบบไม่ต้องทุกข์เลย อยู่ในความวุ่นวายขนาดไหนก็แล้วแต่ ตัวจิตตรงนี้ จะไม่วุ่นวาย

แล้วกิเลสต้องตัดไหมโยม? บางคนบอกต้องตัดไอ้โน่น ตัดไอ้นี่ ถ้าจิตตรงนี้แล้ว **ให้อาตมาพูดตรงๆ กิเลสอาตมาก็ยังไม่ได้ตัดมันสักข้อเลย เพราะไม่รู้จะไปตัดมันตรงไหน ที่มองเห็นก็คือกายของเราเป็นไตรลักษณ์ ขันธ์ของเราเป็นไตรลักษณ์เท่านั้นเอง เลยไม่รู้จะเอากิเลสตัวไหน** ความโลภ ความโกรธ ความหลงทั้งหมดไม่ได้อยู่ตรงนี้แน่นอน ไม่มีโอกาสจะมาแทรกแซงตรงนี้เลย หายห่วงเลย สบายมาก ยังไม่ได้ใช้มันเลย ความโลภก็ยังไม่ได้ใช้ ความโกรธก็ยังไม่ได้ใช้ ความหลงก็ยัง คิดว่ายังไม่ได้ใช้มัน เพราะไม่รู้จะใช้มันทำไม เพราะตัวผู้รู้มันแน่วตลอด ไม่มีเวลาไปใช้เลย เพราะตัวนี้มันทุกวินาที ก็เลยไม่มีนาทีไหนจะไปใช้เขา มันก็สบายไป ไม่เดือดร้อน แน่วตลอดเลย **ถ้าถึงตรงนี้แล้วอยู่ตรงไหน ก็อยู่ได้ จะภาวนาหรือไม่ภาวนามันก็เหมือนกับภาวนา แต่บางคนที่ภาวนา วันไหนไม่ภาวนาจิตมันจะเสีย ถ้าเราอยู่ในภาวนาของอาตมานี่มันต้องให้เหนือสมาธิ ถ้าจิตเรายังอยู่ในสมาธิ ความเศร้าหมองในจิตมันมี มันก็เลยมองอะไรก็หดหู่ไปหมด มันเป็นอย่างนี้** ความยิ้มแย้ม แจ่มใสก็ไม่เกิดขึ้น เพราะไม่รู้จะยิ้มได้อย่างไร เพราะจิตมันเศร้าหมองยิ้มไม่ออก ยิ้มไปยังไงก็ยิ้มแบบฝืดๆ เพราะไม่ได้ยิ้มด้วยจิตที่เบิกบาน ตอนนี้เราไปมองเห็นว่าลักษณะของธรรมมันเป็น

อย่างนี้เอง

อาตมาเองก็สอบถามหลวงปู่เรื่องจิตตรงนี้ หลวงปู่เทสก์ก็ถาม หลวงปู่แหวนก็ถาม หลวงปู่คำดีก็ถาม ถามหมด หลวงปู่มหาบัวก็ถาม วันนั้นอยู่กับหลวงปู่ไม่ถาม ออกจากหลวงปู่แล้วให้โยมเขียนหนังสือ เพราะเราเขียนไม่ออก เราเขียนไม่ถูก เรานึกให้โยมเขียนอย่างนี้ อย่างนี้ ก็ส่งจดหมายถึงหลวงปู่มหาบัว หลวงปู่มหาบัวท่านตอบมาปั๊บ เป็นอย่างนั้น อย่างนั้น ท่านบอกดูหนังสือศาสนาอยู่ที่ไหน เราบอกหลวงปู่ ผมอ่านหนังสือไม่ออก ผมบอกเอาอย่างนี้ดีกว่า ผมจะปฏิบัติเองมีอะไรสงสัยผมจะมากราบหลวงปู่ เราทิ้งเวลาเดือนหนึ่งก็ไปหาหลวงปู่ที่บ้านตาด ออกจากหลวงปู่แล้ว หลวงปู่ดูลย์นำหนังสือไปรับกลับมาก็เลยไปถึงประมาณ ๕ โมงเย็น หลวงปู่ว่าไหนท่านเยื้อนว่าไง ส่วนมากท่านไม่เรียกอาตมาท่านเยื้อนหรอก ท่านเรียกธรรมสุรินทร์ ท่านว่า

"ไหนท่านเยื้อนว่าไง ในจิตของคุณสงบไหม"

บอก "ครับ"

"เอ้า แล้วธาตุ ๔ ล่ะ"

"ครับ ไม่เกี่ยวกับจิตล่ะครับ"

"ธาตุ ๔ ไม่เกี่ยวกับจิตเหรอ"

"ไม่เกี่ยวครับ"

"แล้วขันธ์ ๕"

"ไม่เกี่ยวกับจิตครับ" ท่านก็อึ้งนิดหน่อย

"แล้วธรรมะพระพุทธเจ้าล่ะ ท่านสงสัยไหม"

"ไม่ครับ ไม่สงสัยเลยครับ"

"ไม่สงสัยซักข้อเลย"

"ไม่มีความสงสัย มีแต่ของจริงหมด"

ท่านว่า "ถ้าพระพุทธเจ้านั่งอยู่ตรงหน้าท่าน ท่านต้องถามไหม"

"ไม่รู้จะถามเรื่องอะไร" เพราะเราเชื่อท่านหมดแล้ว คนที่ถามคือคนที่ไม่เชื่อ อันนี้เชื่อหมดแล้ว มันจะไปถามทำไม ก็บอก "ไม่ถาม" ท่านบอก "เอ่อ ก็เอางั้นนะ" ท่านก็ถาม "ทำไมถามผม" "ก็ท่านเป็นอาจารย์ผม ผมก็ถามงั้นแหละ" ในแง่หนึ่งมันก็สนุกดี เพราะเรามันเข้าใน มันรู้สึกสนุก พูดสั้น ไม่ต้องยืดยาดอะไร

การอยู่ก็อยู่อย่างนี้ตั้งแต่นั้นโยมคิดดู อาตมาคิดว่าครูบาอาจารย์ภาวนาแล้วจิตเสื่อม เพราะอยู่ในสมาธิมันต้องเสื่อม **ถ้าได้แค่สมาธิเสื่อมแน่นอน จิตของเราต้องให้เหนือสมาธิ ผู้รู้ถึงไม่เสื่อม แต่ผู้รู้ต้องเห็นธาตุ ๔ เป็นไตรลักษณ์ให้ได้ และขันธ์ ๕ เป็นไตรลักษณ์ให้ได้ นั่นเสื่อมไม่ได้เลย** ตรงนั้นไม่เสื่อมแน่นอน ถ้าไม่ถึงตรงนั้นเสื่อมแน่นอนล้านเปอร์เซ็นต์ วันไหนภาวนาจิตเย็นก็อยู่ได้ วันไหนจิตร้อนก็อยู่ไม่ได้ มันเป็นอย่างนี้ มันต้องตัดให้มันขาดไปเลย จบ! มันจะจบอย่างไรก็แล้ว

อาตมาพูดอย่างนี้ที่กระทรวงศึกษาเหมือนกัน ก็ยังมีคนไปถามอาตมาว่า ท่านเยื้อนมาพูดอย่างนี้หมายความว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ อาตมาถามว่า อาตมาพูดข้อไหนเป็นอรหันต์บ้าง คำพูดทุกคำไม่เคยพูดว่าตัวเองเป็นอรหันต์ โสดาบัน สกิทาคา อนาคา ไม่เคยพูดถึง ไม่มีคำไหนเลย แล้วโยมจะมาโทษว่าอาตมาอวดเป็นพระอรหันต์ได้ไง ฟังได้ยังไงทั้งๆ ไม่ได้พูด คนเราชอบฟังหาเหตุเพราะอ่านหนังสือมาเยอะ นี่เราไม่ได้พูดถึงตรงนั้น เราพูดถึงแต่ความบริสุทธิ์ของจิต จิตมันอิสระ

จิตมันมีความอิสระแล้ว มันไม่เป็นทาสอะไรแล้ว เหลือมันตายไวเท่าไหร่ก็ยิ่งดีแค่นั้นแหละ มันมีอยู่แค่นั้นเอง ตายเมื่อไหร่ก็สบายเมื่อนั้น มันไม่ตายเสียที มันจะตายหลายครั้งก็ไม่ตายสักที ก็อยู่อย่างนี้ นี่เราพูดเรื่องสภาวะการปฏิบัตินะโยมนะ

ตรงนี้ความจริงอาตมาว่าโยมทั้งหลายพอจะเอาไปเป็นแนวทางได้ เพราะทั้งหมดนี่มันอยู่ที่การภาวนากำหนดจิตนั่นเอง จิตตรงนี้ล่ะปัญหาที่สุดเลย **การกำหนด กำหนดแล้วหรือเรากำหนด พุทโธ ก็จริงอยู่ นึกพุทโธ มา ๑๐ ปีมันไม่ค่อยเอร็ดอร่อย เพราะโยมไม่กลืน พุทโธ ให้ถึงกระเพาะ พอมันถึงกระเพาะปุ๊บมันก็อร่อย มันลงกระเพาะไม่ได้มันเลยไม่อร่อย** ตอนกินน้ำมันยังลงกระเพาะได้ กินข้าวยังลงกระเพาะได้ กินอะไรก็ลงกระเพาะได้ ตอนโมโหยังลงกระเพาะได้ แล้วตอนเอาธรรมะ พุทโธ ลงกระเพาะไม่ได้เลย มันไม่ลงเลย มันน่าโมโห แม้ทำท่านั่งภาวนาไอ้ตอนโมโหพบความโมโหลงกระเพาะเฮือกเลย ฤทธิ์ของธรรมมันต้องมีบ้าง อย่าให้มีแต่ฤทธิ์อย่างอื่น

พลังของธรรมมี ไม่ใช่ไม่มี ก็ต้องพยายามภาวนากัน เพราะพวกเราบุญวาสนามากแล้ว เพราะพวกเราเกิดในครึ่งกลางพระพุทธศาสนานี่ ถ้าขึ้นภูเขาก็อยู่บนยอดแล้ว เหลือแต่ตกเขาอย่างเดียว ถ้าทำดีก็เหาะไปเลย ถ้าทำไม่ดีก็ตกเขา ตกเขาแล้วขึ้นใหม่ไม่ได้แล้ว **ศาสนาเราจะมีแต่ความวุ่นวายไปเรื่อยๆ เรื่อยไป เพราะตอนนี้เราอยู่ยอดเขาก็มองเห็นสภาพ เราเหาะไปเลย รีบทำจิตให้ดี ให้จิตเหนือโลก**

บางคนมัวแต่ตัดกิเลสจิตไม่เคยสงบเลย ฉันต้องตัดกิเลสโน้นกิเลสนี้ อาจารย์ก็สอนต้องตัดอันโน้นตัดอันนี้ อาจารย์ก็สอนแบบนั้นด้วย แต่ถ้าอาตมาเป็นอีกเรื่องหนึ่ง อาตมาว่าโยมอาจจะไม่เคยได้ฟังก็ได้ ไปคนละเรื่องเลย **กิเลสไม่ต้องตัด เพราะดูแต่จิตอย่างเดียว มันไปจากไหน**

มันมาจากจิตตัวเดียวนี่แหละ เราควบคุมกองบัญชาการของมันแล้ว เหมือนพลังงานไฟฟ้าทั้งโลก เหมือนไฟฟ้าประเทศไทยเรา มีกองบัญชาการอยู่ตรงไหน เรารู้สวิทช์มันอยู่ตรงนี้ เราก็ดูสวิทช์มัน กดสวิทช์มันก็ดับหมดทั้งประเทศ ที่เขาสอนๆ เขาไม่รู้ว่าสวิทช์มันอยู่ตรงไหน ถ้าให้ไปดับตามหลอด เรียบร้อยพอดี แล้วเมืองไทยมันกี่หลอดกี่ดวงมันก็ตาย เกิดใหม่อีกหลายชาติก็ยังดับไม่หมด สวิทช์มันอยู่ตรงไหน มันอยู่ตรงที่บอกนี่แหละ นี่สวิทช์จริงๆ มันเป็นอย่างนี้เลย ครูบาอาจารย์องค์ไหนเป็นที่อื่นได้ก็เป็นวาสนาของท่าน แต่ของอาตมาจะเห็นตรงนี้ ไม่เห็นอย่างอื่นเลย ที่ภาวนามาทั้งหมดเห็นอยู่แค่นี้ สวิทช์อยู่ตรงนี้แหละ เราเห็นสวิทช์มันจริงๆ แล้วดับได้จริงๆ ไม่ใช่ธรรมดา ถ้างั้นถึงว่าเราภาวนาต้องพยายามหาสวิทช์ให้เจอ

อาตมายอมรับเลย เพื่อนๆ อาตมาเป็นเยอะ อยู่บ้านตาดเพื่อนอาตมาเป็นบ้าเยอะ เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าบ้าง เป็นพระอานนท์บ้าง พระสารีบุตรบ้าง อาตมาก็เป็นผู้ปฏิบัติหลวงตา ไอ้พระสารีบุตรนี่ชอบเอาค้อนไปตีกุฏิหลวงตามหาบัว แขกมา ตึ้ม! ไอ้เราก็เป็นพระ ไม่ได้เป็นพระสารีบุตรก็ต้องไปเอาพระสารีบุตรออกมา โอ้! ท่านพระสารีบุตรออกมาเถอะ อย่าไปกวนหลวงตาเลย รุ่นอาตมานี่บรรลุเยอะ ไม่ใช่บรรลุธรรมดา พระปัจเจกพุทธเจ้าเดินบิณฑบาตไม่โค้งเลย ทางโค้งไม่โค้งข้ามรั้วไปเลย อาตมาก็คอยไปเอาพระปัจเจกพุทธเจ้าหันซ้าย ตอนนั้นหมออวยเขาอยู่ หมออวยกับด็อกเตอร์เชาว์ ด็อกเตอร์เชาว์ "ท่านเยื้อนคอยบังคับ คอยหันซ้าย หันขวาให้พระปัจเจกพุทธเจ้า" มันกวนมันจะนั่งก็นั่งก่อนหลวงตามหาบัว ไม่ใช่ธรรมดา เพราะบรรลุแล้วมันก็เลยนั่งก่อนหลวงตา หลวงตาก็ไม่พูดไม่จา เราก็ค่อยไปจับประคอง

อาตมาว่ามีวาสนา เพื่อนๆ ที่บรรลุหลายๆ องค์ อันดับแรกต้อง

ไปหาอาตมาก่อน แปลกมากต้องไปโปรดอาตมาก่อนเพื่อนเลย เหมือนสมพงษ์นี่บอก ท่านเยื้อนรู้ไหม ผมตอนนี้เข้าฌานได้ เข้าญาณได้เลย ถอดร่างก็ยังได้ เขาว่างั้น อาตมาบอก "ถอดร่างจะไปไหน" "ผมทุกวันไปดูในหลวงกับพระราชินีกินข้าว" เลยบอกตอนนี้ท่านฉันข้าวหรือยัง บอกกำลังล้างจานกำลังจะกินข้าวอยู่ อาตมาบอก "ท่านมีฌาน มีญาณ" "ใช่สิผมมีนะไม่ใช่ธรรมดา" "กับข้าวมีอะไรบ้าง" "โอ้! รู้สึกข้าวมะลิแต่แกงส้มดอกแค" ในหลวงพระราชินีแกงส้มดอกแค อาตมาก็นั่งหัวเราะเอ่อๆ ท่านพระสารีบุตรใช่แล้ว ขวางไม่ได้ ท่านอาจารย์ลี อาจารย์บุญมีโดนพระสารีบุตรตะคอกตลอด ท่านปัญญากับท่านเชอรี่สงสารมากเลยพระฝรั่ง เพราะไปโปรดพระฝรั่ง รุ่นอาตมานี่สนุก

พวกนี้อาตมาจะรู้เลยว่าจิตมันออกไปเพราะอะไร เพราะพวกนี้จิตไปมีนิมิต **มันภาวนาจิตสงบมันมีนิมิตขึ้นมา แล้วมันตามนิมิตว่าเป็นตัวตนขึ้นมา มันก็ไปเลยออกนอกเลย จิตไม่อยู่ในบ้าน จิตไม่อยู่ในกระเพาะ เห็นไม่หยุดเลย** ตอนนี้เห็นเลย วันนั้นท่านสมพงษ์ไปโปรดหลวงปู่ขาว โยมที่ไหนไปกรุงเทพฯ โห! รถเบนซ์อย่างดี อาตมาจะไปโปรดหลวงปู่ขาว เพราะหลวงปู่ขาวยังไม่บรรลุธรรม โยมก็เชื่อบรรทุกไป ให้ไปโปรดหลวงปู่ขาวได้ไง โยมก็เป็นบ้าบรรทุกเขาไป จะไปเทศน์โปรดหลวงปู่ขาว

เป็นอย่างนี้เพราะจิต นิมิตทั้งหลายที่เกิดขึ้นนั่นระวังให้ดี เรา**อย่าให้จิตของเราออกจากฐาน ถ้าออกแล้วมันจะออกเรื่อยๆ** มันจะออกเรื่อยๆ ไป สุดท้ายโยมภาวนาจะไม่เห็นตัวนี้เลย มันจะไปเห็นตัวนั้นทันที จิตโยมบางครั้งเกิดความไม่ปกติทั้งหมด มันมาจากผลตรงนั้น แต่โยมไม่เข้าใจว่าตัวนั้นน่าจะเป็นจิต ตอนนี้จิตฉันจะไปเที่ยวโน่น เที่ยวให้เหนื่อยแล้วค่อยกลับมา บ้า! ขนาดบังคับยังไม่อยู่แล้วยังจะให้ไปเที่ยวอีก

พระสอนอย่างนั้นก็มี พระจริงๆ นะ บอกโยมไม่เป็นไรให้ไปเที่ยวอิ่มแล้วค่อยมา อาตมาบอก เออ! ถ้าอาจารย์แบบนี้รับรองเลยบรรลุธรรมทุกคน อาตมาไม่เอาหรอก อาตมาเพี้ยะเลย ตัดสะบั้นเลยไม่เอา ไม่เอา หลายๆ องค์เป็นอย่างนี้ ภาวนาเสร็จแล้วหมู่เพื่อนที่ภาวนาหลวงตาสอนว่าให้ไปพิจารณาอสุภกัมมัฏฐานคิดเป็นโลงศพ องค์นี้ไปนั่ง โลงศพอยู่นี่ โลงศพอยู่นี่ โลงศพเยอะๆ อยู่ไม่ได้เลย กลัว! วิ่งมาหาอาตมา "ท่านเยื้อนช่วยผมด้วย" "เป็นไร" "ฮู! โลงศพเยอะแยะเลย" "ไหนไปนั่งดูซิมันเป็นไงโลงศพ" เราก็ไปนั่งดู เราไปดูจิตเขา "ทำไมโลงศพมันไม่เยอะคุณไปนั่งปรุงแต่งมันอย่างนี้ มันก็เยอะแยะสิ ทำไมไม่ดูจิตเจ้าของล่ะ" "แล้วดูยังไงจิตเจ้าของ" เอ้า เรียบร้อยเลย ยังไงๆ ก็แอบเป็นอาจารย์ซัก ๑ ชั่วโมงเถอะ ไหนๆ ก็แอบเป็นอาจารย์ซักหน่อยลัดคิวอาจารย์เลย "คุณเอางี้เลยแล้วกัน คุณระลึกถึงกระดูกสันหลังได้ไหม" "กระดูกสันหลังเหรอ" "เออ! กระดูกสันหลังนี่ ดูกระดูกเลย กระดูกมันไม่หนีไปไหน" แกก็ค่อยนึกๆ "เราบอกยังไม่เข้า ยังไม่เข้า ดึงให้เข้าหน่อยสิ เอาให้ถึงกระดูกเลย" ถึงกระดูกปุ๊บโลงศพหายหมดโยม บอก "แล้วเห็นไหมโลงศพ" "ไม่เห็นเลยตอนนี้ หายหมด" นี่เป็นเพราะจิตมันอ่อนไหวมาก

ถึงว่าคนเราการสอนสำคัญมากไม่ใช่ธรรมดา คือหลวงตาท่านก็พูดรวมไป แต่ลูกศิษย์เอามา มันก็ต้องพิจารณา อยู่กุฏิไม่ได้ต้องวิ่งไปหาเพื่อน วิ่งไปโลงศพยังตามเลย คิดดู แกบอกมาแล้ว ตามหลังมาเลย คือหลวงตาให้พิจารณาเป็นอสุภะ แต่นี่พิจารณาจนตัวเองอยู่กุฏิไม่ได้ มันก็ไม่ไหว วันนั้นก็เลยบอก "ไม่ได้หรอกถ้างั้นคุณมาพิจารณาดูตรงนี้ กระดูกของคุณ กระดูกสันหลังคุณมันไม่หนีไปไหนหรอก ไม่มีผีหรอก ดูตรงนั้นแทน พุทโธ พุทโธ ก็นึกเพ่งลงตรงนั้นเลยหมดเรื่อง

หมดราวไป” สติมันจะค่อยฟื้น ไม่ใช่ธรรมดา

ถ้างั้นเรื่องพวกเรานี่ จิตเข้าในตัวสำคัญที่สุด เราต้องให้เข้าในให้ได้ ถ้าเข้าในได้โยมสบายเลย เพราะเรื่องจิตใจ ถ้าจิตถึงธรรมแล้ว ไม่มีผู้หญิงผู้ชายหรอก ไม่มีแม้แต่พระสงฆ์ หรือพระโยม ผู้หญิง ผู้ชาย ไม่มีหรอก เพราะจิตตรงนี้มันมีแต่ความบริสุทธิ์ ไม่มีหรอกถ้าจิตผู้รู้มีผู้ชายก็ดี จิตผู้รู้มีผู้หญิงก็จะได้รู้ อันนี้ผู้หญิง อันนี้ผู้ชาย นี่พระ นี่เณร มันไม่มีหรอก มันบริสุทธิ์จริงๆ จิตมันอิสระจะเป็นจริงๆ มันเป็นอย่างนี้

ถ้างั้นญาติโยมทั้งหลาย การภาวนาก็ต้องพยายามดูตรงนี้ก็แล้วกัน เพราะว่าพวกเราความตั้งใจก็ดีแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างดูแล้วก็มีความตั้งจิตตั้งใจจริงๆ เพราะกาลเวลาก็ไม่ได้รอคอยเราพูดตรงๆ เพราะเราก็ภาวนามาเยอะแล้ว บางคนก็ภาวนามา ๑๐ ปี ๒๐ ปีก็แล้วแต่ แต่บางคนก็สงบ บางคนก็รู้จริงบ้างไม่รู้จริงบ้างก็แล้วแต่ ทุกสิ่งทุกอย่างก็พร้อมที่จะเดิน ก็ขอให้เดินไปในทางที่ดีก็พอแล้ว อย่างอื่นเราไม่หวังแล้ว เงินทองข้าวของก็ไม่ใช่สมบัติของเรา ถึงเวลาเราก็เอาไปไม่ได้อยู่ดี เราต้องทำจิตของเราตัดที่ผู้รู้อย่างเดียว เอาให้ถึงผู้รู้อย่างเดียว หลวงปู่ดูลย์ท่านสอนเน้นตรงนี้อย่างเดียว **หลวงปู่ดูลย์ไม่เคยสอนอย่างอื่น ดูจิตอย่างเดียวเลย ถ้าจิตออกนอกไม่ใช่เลย**

ถึงหลวงตามหาบัวท่านไปเทศน์ที่วัดบูรพาราม วันนั้นเป็นกัณฑ์เทศน์รู้สึกว่ามีกัณฑ์เดียว ท่านตั้งชื่อว่าพระอรหันต์แห่งประวัติศาสตร์ ท่านเทศน์วันนั้นสะใจอาตมาจริงๆ บอกหลวงตามันตรงเป๋งเลย หลวงตาบอกเขาไม่ให้ ตรงเป๋งของเรา วันนั้นตั้งร้านคำเทศน์พระอรหันต์แห่งประวัติศาสตร์ ตอนนี้หลวงตาเข้ากุฏิเข้าห้อง เขามาถามอาตมาแซ่วเลยว่าหลวงตาอวดอุตริมนุสธรรม **อาตมาบอก เอ! ฟังไม่ได้ยินเลยว่าหลวงตาอวดอุตริมนุสธรรม ท่านพูดแต่เรื่องจิตบริสุทธิ์ของท่าน** จิต

บริสุทธิ์ของท่านเป็นอย่างงั้น อย่างงั้น มันก็ไม่เห็นมีเลย อวดข้อไหน พวกคุณไม่ถึงคุณก็ว่าอวด ถ้าคุณลองไปถึง คุณก็พูดเหมือนกัน

โยมเชื่อไหม ไปถึงก็พูดเหมือนกัน **คนเราถึงใครไม่พูดล่ะ อย่างอาตมา อาตมาก็พูด ใครมาห้ามอาตมาได้ ก็ของมันเป็นอย่างนั้นจริงๆ จะมาปิดมาบังทำไม ไม่ได้อวดนี่ จะอวดทำไมก็จิตมันบริสุทธิ์** อวดใครล่ะ ผิดวินัยก็เป็นพระอรหันต์นั่นแหละ ถ้าไม่เป็นอรหันต์แน่นอนมันอวด อย่างโยมบอก "อาจารย์ ผมเป็นพระอรหันต์" อย่างนี้แน่นอนอย่างนี้เขาเรียกอวด เราต้องดูจิตของเรา ตัวนี้ตัวเดียวเท่านั้น นั่นน่ะสำคัญที่สุดเลย ไม่มีอย่างอื่น

๕
หลวงพ่อ
ตอบคำถาม

“ผมเชื่อนะครับว่าหลวงปู่ดูลย์ท่านเป็นพระอรหันต์แล้ว ตอนที่หลวงพ่ออยู่กับท่าน ทำไมท่านยังบอกให้ไปอยู่กับหลวงตาบัว วัดป่าบ้านตาด?”

ข้อวัตร **ไปเอาข้อวัตร ไม่ได้ไปเอาธรรม** เอาข้อวัตรหลวงปู่มั่นที่ท่านหลวงตาบัวท่านปฏิบัติดี ไปเอาข้อวัตรมาเฉยๆ ไม่ได้เอาอย่างอื่น อาตมาก็พูดตามท่านล่ะนะ หลวงปู่ดูลย์ท่านก็หมดลมตรงหน้าอาตมานี่แหละ **อาตมาดูจนหมดลมสุดท้ายเลย อาตมาถามว่าหลวงปู่ไปได้ไหม ท่านบอก “จิตไม่มีที่ตั้ง จิตไม่มีอารมณ์” อ้อ! ถ้าแบบนี้ไปได้** ถ้าคนไม่สนิทจะถามได้ไหม ถามดูเลยว่าองค์ไหนที่สนิทกับหลวงปู่ อาตมานี่เลย

“ช่วงที่หลวงพ่อรู้สึกว่าจิตบริสุทธิ์แล้วนี่ มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นภายใน?”

ไม่มี! มีแต่เรื่องภายนอกไปตรงไหนเขาก็ด่า ไปตรงไหนเขาก็เดินขบวนไล่ ก้อนอิฐยังโดนมาแล้ว

“ไม่ได้มีความรู้สึกเหมือนกับว่า จิตมีพลังที่จะสามารถบดขยี้ภูเขาให้ละเอียดเป็นทรายเลยหรือครับ?”

อ้อ! นี่ตัวมันเองเลย ตัวผู้รู้เองเลย อำนาจมันมีของมันคือไม่ใช่ทำลายภูเขา มันมองเป็นธาตุมากกว่า อาตมาจะมองอยู่ตรงนี้เลย ไม่ได้มองอากาศหรืออื่นๆ ไม่มีเลย มันออกไม่ได้ก็อย่างนี้แหละ ถ้ามันออกได้ก็สึกไปแล้ว มันลำบากแน่วตลอด อยู่ตรงไหนก็แน่ว อย่างตอนนี้มันก็แน่วของมันอยู่ ไม่ไปไหนเลยเพียงแต่ในชีวิตเราเคยทำกรรมมาเยอะไปทางไหนเขาก็ต้องเดินขบวนไล่ เรียกคนมาด่าไอ้เยื้อนอย่างนั้นอย่างนี้เราก็ดีใจนะ เราไม่ธรรมดา มีคนมาด่าเรา ทำไมถึงโดน หน้าตาอย่างนี้ไม่น่าโดน เอาขี้ใส่บาตรก็ยังมี หน้าแบบนี้ไม่น่าโดน น่าจะเป็นองค์อ้วนๆ หัวล้านๆ ผิวพรรณผ่องแผ้วถึงจะดูเข้าท่า นี่ขาวที่สุดแล้ว เมื่อก่อนดำมากก็หลวงตาขังไว้ในห้อง หลวงตามหาบัวหาไม่เจอ ไปทำกิจที่วัดเลยใส่กุญแจไปบิณฑบาตเฉยเลย หน้าต่างก็ใส่ลูกกรง ออกไม่ได้เลย จนท่านเอี้ยนกลับมาเอากุญแจมาไขให้ คราวหลังพอหลวงตาจะใส่กุญแจบอก “ออกมา! ออกมา!” ที่แท้เราออกไปนานแล้ว คือมองไม่ค่อยเห็นอยู่บ้านตาดเขาเรียก ดาร์กี้

มีอยู่ช่วงหนึ่งที่อยู่หมออวยก็อยู่ อาตมาเป็นมาเลเรียแรงมาก ผอมเหลือแต่กระดูก ไม่ได้ฉันข้าวตั้ง ๒ เดือน คุณจันทร์ บุญมี ปรึกษากับดอกเตอร์เชาว์ว่าต้องเอาท่านเยื้อนไปรักษา ก็ไปกราบเรียนหลวงตาบอกต้องเอาไปโรงพยาบาลไม่งั้นตายแน่ หลวงตาบอก “พวกนี้อยู่ใกล้ท่านเยื้อนก็ไม่รู้ท่านเยื้อนเลยนะ” เพราะหลวงตามาแอบดูอาตมาตอนตี ๒ ท่านบอกป่วยที่ไหนล่ะ คุณไปสังเกตดูตี ๑ ตี ๒ เดินจงกรมเฉย มันไม่ป่วยไม่ตายหรอก คุณไม่เห็นเฉยๆ ตอนกลางวันมันลุกไม่ขึ้น ไม่ต้องเอาไปหรอก มันจะตายยังไงโยม ไม่ตายหรอกมันตื่นตลอด แต่คนอื่นมองภาพมันก็อีกอย่างหนึ่ง ข้างในก็อีกอย่างหนึ่งมันคนละเรื่องต้องพูดกันเท่านั้นถึงจะรู้ หลวงตาแอบมาดูเพราะอาตมาไม่เคยใส่รองเท้า

หลวงตาหาอาตมาไม่เจอหรอก แล้วอาตมาไม่นอนกุฏิด้วย นอนกอไผ่ คืออยู่บ้านตาดไม่นอน โน่นกางกลดนอนโน่น

ถ้านอนกุฏิก็เหมือนเขา หลวงปู่ดูลย์อุตส่าห์ส่งไปแท้ๆ ไปนอนเหมือนคนอื่นมันเสียยี่ห้อหมด ฝนตกก็กลางกลดนอน ก็เปียกสมน้ำหน้ามัน เดินจงกรมฝนตกก็เปียกสมน้ำหน้ามัน ฉันข้าวก็ฉันวันละ ๗ คำ ท่านสุดใจจะกระอักเลือดตาย ฉันเร็วเกินไปแกก็ไม่อิ่มนะ เราลุกแกก็ต้องลุกตามอยู่ติดกันใช่ไหม ก็แล้วแต่ปัญญาใครปัญญามันใช่ไหม มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านเชอรี่ เห็นอาตมาฉันหอยจุ๊บ ฉันเสร็จแล้วทิ้งจุ๊บใส่กระโถนเขาไม่ได้ยิน ท่านเชอรี่ก็มองอาตมา ๒-๓ ครั้ง ก็เอาหอยมาบ้างแกเล่นทั้งเปลือกเลย กร๊อบ หลวงตา เฮ้ย! ฝรั่งกินหอยทั้งเปลือก ความฉลาดมันต่างกันเนอะ

อยู่กับหลวงตาก็ได้เยอะเพราะหลวงตาท่านไม่ได้สอนอาตมาแบบนี้ ท่านเหลือบสายตา องค์อื่นไม่โดน เราก็ไปดูที่จิตเรา พอเห็น ไปเอาได้เหมือนกันนะ ยิ่งเราเอาได้ยังไง ท่านก็ยิ่งสอนหนักกว่าเพื่อนเลย เหมือนต้องเล่นภายในกับภายในนะ เพราะเราก็เรียกท่านเป็นพ่อเรา ท่านเลยสอนไม่เหมือนใครจะแตกต่างกันมาก **เหมือนกับเรื่องจับงูเห่า ท่านว่าธรรมสุรินทร์เอาเลย แต่ก่อนคนบ้านตาดเขานึกว่าอาตมาเป็นพระเขมรมีคาถาอาคมจับงูไม่กัด อาตมาบอก “ไม่ใช่! คาถาลาว ลาวสั่งเขมรจับ” ก็ลาวสั่ง เขมรปฏิบัติ เรามั่นใจว่าอาจารย์สั่งเราไปไล่งู อาจารย์จะให้งูกัดลูกศิษย์หรือ? เรามั่นใจ เราก็ไม่กลัวล่ะ เพราะคำสั่งอาจารย์ จับคองูเห่าเลย กลับมาหลวงตาบอก “เฮ้ย! นั่นมันงูเห่า” ก็หลวงตาสั่งอาตมาก็ต้องทำ ไม่เคยค้านด้วย ไม่เคยเดี๋ยวก่อน ไม่มี! ตรงนี้ไม่ใช่อาตมาแล้ว ขี้เกียจก็ไม่มี สั่งเดี๋ยวนี้ไปเดี๋ยวนี้เลย ทันทีเลย**

มีครั้งหนึ่ง ท่านนั่งเขียนหนังสือตุ๊กแกขี้ใส่หัวท่าน ท่านบอก “เทวทัตปล่อยขี้ใส่หัวกู” หลวงตาลงไปเท่านั้น อาตมาขึ้นไปอาละวาดตุ๊กแกเลย ตุ๊กแกมันเข้าไปในรู อาตมาก็เอามือแหย่ๆ ท่านขึ้นมา “ธรรมสุรินทร์ไปแหย่อะไร” “ผมจะเอาตุ๊กแก แล้วไปแหย่ตุ๊กแกมันก็กัดครับ ถ้าไม่แหย่มันก็ไม่ได้ตัวล่ะครับ” มันก็กัดขาดังปุ๊บ แล้วก็ค่อยดึงๆๆ โห! ตุ๊กแกมันกัดไม่ปล่อยใช่ไหม ได้ตัวมาเลย เราไม่ได้กลัวนี่ กลัวหลวงตามากกว่าตุ๊กแก

ผมไม่ได้กลัวใครจริงๆ ไม่รู้จะกลัวตรงไหน คือจิตตั้งแต่ตอนนั้นมันเปลี่ยน ไม่มีสภาพเลย ถ้าใครว่าเห็นผีอย่าหวังเลย เจอแน่เดินจับเลย ไม่ต้องโจงคาถาหรอก ถ้าเป็นตัวผมเอาแน่ ขนาดไม่เป็นตัวฟุด ๆ ผมยังไล่จับเลย ไม่ได้กลัวนี่ เพราะจิตตรงนี้มันไม่มีเลย เพราะจิตกลัวเป็นจิตที่เสียหายมาก

อย่างอาตมาดูประวัติหลวงปู่ตื้อเห็นช้างเดินอ้อม อาตมาไปหาช้างจนชนะช้าง ไม่อ้อมนะโยม ต้องไปองค์เดียว ถ้าไปสององค์ องค์หนึ่งวิ่งหนีเราต้องวิ่งด้วย เสียยี่ห้อกัมมัฏฐานหมด ต้องไปเจอช้าง ก็ธุดงค์ไปเจอเสือ เจอหลายครั้ง เฉพาะงูจงอางนี่ อยู่บ้านตาดจับหางเล่นแต่อาจารย์บุญมีไม่ถูกกัน เพราะจะเอาไม้กวาดตีมัน มันก็จะขู่ใส่ แต่อาตมานี่ไม่ใช่ โห! เสี่ยวๆ หลวงตาก็บอกหม่อมราชวงศ์เกษมศรี พระบ้านเราไม่ใช่ธรรมดานะ เล่นกับงูจงอางได้ คุณหมอ “ไหนองค์ไหนคะ” งูนี้มันจะมาหาเรื่อย งูจงอางนะ

อาตมานิสัยชอบผจญภัย คือเราไปผจญแล้วเราจะรู้เลยจิตของเราเป็นไง เพราะจิตเราอยู่อย่างนี้ไปเจอช้างวิ่งหนีเสียยี่ห้อหมด ไม่ใช่พุทโธ แล้ว ไม่ใช่ผู้รู้แล้ว อย่างนี้รู้วิ่ง ให้มันเจอเลย ก็เลยคิดว่า

ลาหลวงตามหาบัวจะไปวัดบ้านตาด อาจารย์ทุยบอกว่ามีเสือโคร่ง หมูป่า แล้วก็งูใหญ่ๆ ส่วนมากไม่ได้ไป นานมากถึงได้ไป วันนั้นหมูป่าเดินผ่าน เราตามหมูป่าไปถึงกุฏิหลวงตา บอกหลวงตา "เจอแล้วหมูป่า" ท่านบอก "เออ! แล้วจะไปดงสีชมพูอีกไหม" "ไม่ครับ ไม่ไปหรอกเพราะเจอแล้ว แต่เสือโคร่งนี่ยังไม่เจอ" ท่านบอก "ไม่เจอเหรอเสือโคร่ง ทุกวันมันวิ่งตามท่านอยู่นะ" "ไหนผมไม่เห็นเลย" "ก็ตอนเอาข้าวไปให้กระแตน่ะ" "อื้ย! นั่นมันหมาไม่ใช่เสือโคร่งน่อ" จะไปกลัวอะไรหมา ก็บอกผมอยากจะเจอเสือโคร่ง แล้วก็อยากจะเจองูใหญ่ๆ วันนั้นไปเดินจงกรม เจองูหลามใหญ่เลย มันอยู่บนหัวเลย โอ! สะใจดี บอกอาจารย์บุญมี "อาจารย์มาช่วยดูสิ เข้าท่านะ" อาจารย์บุญมีบอก "อย่าไปยุ่งท่านเยือน" "ไม่ผมจะจับมัน" "เราไปกุฏิดีกว่า นี่จะจับงูอีกแล้ว เห็นงูจะจับงูอีกแล้วเหรอ" มันใหญ่นะ เราก็อยากจับมัน

หลวงตาก็รู้ว่าเห็น แต่เสือยังไม่เจอ ก็ลาไปจนถึงดงสีชมพูจนไปชนเสือ เสือไม่มี มีแต่รอยเสือ ไม่ได้เลย เลยมาเจอเสือที่แถบเขมร ช้างนี่ไปเจอที่พม่า ไม่หลีกมันหรอก มันเหยียบก็เหยียบไป ให้มันเหยียบไปเลย จะไปกลัวมันทำไม เอ้า! จริงๆ นี่คือการพิสูจน์จิตเราด้วย ถ้าจิตเราดีจริงมันก็ต้องมีเมตตา เพราะจิตถึงธรรมมันมีพรหมวิหาร ๔ นะโยมนะ จริงๆ มันเป็นอย่างนั้นเลย

เดินไปเลยด่านเจดีย์สามองค์ไป แรกเดิมทีก็ไปถึงทองผาภูมิ แต่ก่อนเสือเยอะ เดินไปมีเพื่อน ๒ องค์ กลางคืนเสือมันร้อง ก้อก ก่อก ก้อก ประมาณ ๓ ทุ่ม เขียดปาดโดดใส่กลดองค์หนึ่งอยู่ห่างกัน เขาวิ่งผ่านกลดอาตมาเลย อาตมาต้องวิ่งตาม มันบอกเสือตบ วิ่ง! เสือ เราก็เลยเสือตามวิ่งตามด้วย เสียยี่ห้อหมดเลย ตื่นเช้ามา "คุณกลับสุรินทร์ซะ ผมไม่ไปหรอก" แบบนี้ต้องไปองค์เดียวดีกว่าไม่ต้องวิ่ง ไป

องค์เดียวไม่วิ่งเลยเสือมาก็เพื่อน ก็มีหลวงพ่ออุตตมะ ท่านให้ไปนอนที่โบสถ์ที่น้ำท่วม แข็งแรงนะ ท่านจะเอากัมมัฏฐานไปลองทุกครั้ง จะอยู่ไม่ได้ ๒ คืนหรอก แต่อาตมาไปนอน ๒ คืน ๓ คืนมีลูกศิษย์หลวงพ่ออุตตมะบอกว่า เอ้! ทำไมพระองค์นี้นอนได้ตั้ง ๒ คืนไม่เห็นวิ่งหนีจากโบสถ์เลย นอน ๓ คืนหลวงพ่ออุตตมะเรียกไปฉันด้วย บอกท่านมาจากสุรินทร์ "ปกติโบสถ์ผมเขานอนนานขนาดนี้ไม่ได้นะ" "มันเป็นอะไรหลวงพ่อ" "เขาเรียกว่าผีบีบคอ เปรตใหญ่" ผมถามว่า "เปรตใหญ่เป็นไง" หลวงปู่ "เปรตพม่า เปรตมอญ เปรตไทยใหญ่" "เชื่อไหมเปรตกระเหรี่ยงมันจะหลอก มันจะบีบผมได้ไง ผมเป็นเขมรน่ะ หลอกให้ตายผมก็ไม่สนใจมันหรอก มันคนละภาษากัน" หลวงปู่อุตตมะบอก "เอ่อ! พอแล้วไม่ต้องพูดมากหรอก ไอ้หนุ่มนี่มันแรงจริงๆ มันเล่นถึงขนาดนี้เลยไม่กลัวเลย" "มันไม่มีเลยหลวงปู่ ผมนอนไม่เห็นมันมาเลย ถ้ามาผมจะถามมันนะ ไม่เห็นมาก็เลยไม่รู้เรื่อง"

ก็เลยลาหลวงปู่อุตตมะ จะไปด่านเจดีย์สามองค์ หลวงปู่ไม่ให้ไป "อย่าไปนะ" ต้องตามไปดู ห้ามแล้วต้องตามไปดู ต้องมีอะไรใช่ไหมของเรามันบ้าอยู่แล้วก็อยากตามไปดู ไปถึงบ้านกระเหรี่ยงมั้ง ไปอยู่ถ้ำญี่ปุ่น เจองูจงอางตัวเบ้อเริ่มเลยมันไม่ให้เข้าเลย ไอ้นี่ เราจะอยู่ข้างนอกช้างก็จะเหยียบ แผ่แม่เบี้ยเข้ามา ไอ้นี่สงสัยไม่ใช่ลูกศิษย์พญานาคหรอก มันต้องเป็นลูกศิษย์เทวทัต ลูกศิษย์พระพุทธเจ้าไม่เคารพนี่หว่า ดูๆ ไม่น่าจะเป็นลูกศิษย์เทวทัตเลยนะ มันน่าจะเป็นลูกศิษย์พญานาค เห็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้ามันต้องเคารพ นี่อะไรแบบนี้ไม่มีหรอกนะ ดูลึกๆ น่าจะเป็นลูกศิษย์พญานาค บอกนี่! เราจะไปนอน มันหมอบลงให้เข้าไปนอนในถ้ำเฉยเลย ไม่ต้องไปสวดวิรูปปักเขหรอก มันช้า มันเยอะเกินไป เอาสดๆ เลย ก็ไปนอนนั้น ๒ คืนมันก็อยู่ข้างนอก เฝ้าไป

เถอะ เราก็อยู่ของเราเพราะเรื่องขบฉันนี่อาตมาอดข้าวเป็นเดือนได้ น้ำอด ๑๐ วันได้เลย เพราะฝึกฝนมาแล้วพร้อมแล้ว ไม่ต้องใครมาฝึกเรา อยู่ ๒ คืนก็ไป เดินตามเกวียนช้าง เกวียนช้างหนาขนาดนี้นะ ล้อท่วมหัว เลย ช้างลากไปเลย ตุ้มต้าม ตุ้มต้าม เราก็เดินไป พวกพม่ามันเอาของ หนีภาษีไป ช้างนอนเราก็นอนด้วย พวกมันไปเราก็ไปด้วย ไปก็พูด ภาษากันไม่รู้เรื่อง อาศัยตามช้างแหละ ยังไงๆ มันก็ต้องไปด่านเจดีย์ สามองค์

ตอนนั้นเดินเท้า ๕ วันถึงด่านเจดีย์สามองค์ ตอนนั้นยังไม่เจริญ เราไปนั่งต้นพอกใหญ่ เจอพอดี เย็นพอสมควรก็มีเสียงสะท้อน ฟุ้บ! เข้า ในจิตเลย โอ้โห! พุ่งเลยนะ เอ! เราบอกต้องไม่ปกตินะ อาตมาก็นั่งไป ทุ่ม ๒ ทุ่มก็เห็นคนมาสังเกตนะ ๓ ทุ่ม ๔ ทุ่มก็สังเกต ตกประมาณ ๖ ทุ่ม อาจารย์หนีจากกลดเลยนะ หนีจากกลดไปนอนที่อื่น นอนที่นั่น **ไม่มีที่ว่างเลย ไปว่างอยู่ที่เดียว นอนไปมีแต่กระดูกผีที่เขาเผาผี นอน กับผีนั่นแหละ แต่มันยิงกลดอาตมาเลย รู้สึกเป็นอาก้ายิงทะลุกลดเลย ตื่นเช้ามาเราก็บิณฑบาต โอ้! ศักดิ์สิทธิ์นะโยมนะ ขนาดยิงยังไม่ตาย โอโห! เราบิณฑบาตมันซุบซิบๆ กันเลย ที่แท้ไปนอนที่อื่น** ไม่ได้ขลัง หรอกโยม ไปที่อื่น ไม่รู้บังเอิญมันคือตัวจิต เขาเรียกจิตมันรักษาจิตเอง มันซุบซิบมากเลย ทุกคนมาดูเลยทำไมยิงแล้วไม่ตาย บิณฑบาตเฉยเลย ตอนนี้มันไปบอกเจ้านายมัน มันอยากลองอีกทีหนึ่ง ถ้าลองได้ก็เป็น เจ้านายมันเลย อาตมาดูระยะ ๑ ระยะ ๒ ระยะ ๓ มาเป็นระลอกๆ มัน มาดู คือระยะสุดท้ายต้องยิงละ ยกสุดท้ายมันต้องยิงตี ๒ ตอนนั้นยิงตี ๔ นี่ต้องยิงตี ๒ เชื่อไหมกลดอาตมาหายหมดเลย เอาทั้งกลดเลย

ไปนอนโน่นโยม ประมาณเทเวศร์ ไม่กางกลดเลย นอนดำๆ อยู่แล้วไม่ต้องกลัว เดินเหยียบก็ไม่สนใจหรอก นอนอยู่นั่นแหละ เสร็จมันก็มาหาไม่เจอ แต่ตอนตี ๕ เราไปกางกลดใหม่ โอ้โห! ตอนนี้ศักดิ์สิทธิ์มากเลย หายตัวก็ได้ ยิงไม่เข้าอีกบอกหลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่ดูลย์บอกไอ้ศรีธนญชัย อ้าว! หลวงปู่ ผมไม่มีคาถาป้องกันปืน ผมก็ต้องทำอย่างนี้

จากนี้ไปกินข้าวเสร็จไปต่อเลย ถึงไปเจอช้าง แรกๆ มันก็กลัว เราเดินชนช้างเลย ไม่หนี ช้าง ๗ ตัว ก้าวไป ช้างนี่เคยเห็นพ่อพูดมัน ๓ ระยะนะ ระยะ ๑ ระยะ ๒ ระยะ ๓ ถ้าระยะ ๒ ไม่หนีเชียบเลย เราเดินไปมันปุ๊งเลยนะ เชื่อไหมขาอ่อนเลย ขาสปริงนั่งอยู่กับพื้นแปะเลย เหงื่อแตกโซกเต็มจีวร เราบอก อ้าว! มันไม่เป็นอย่างนี้ เราก็ตั้งสติใหม่แบบนี้ไม่ได้ ลุกขึ้นต่ออีก เดินไปอีกไม่อ้อมแน่นอน ต้องชนอย่างเดียว เดินไปอีก ต๊อกอีกเหมือนกัน มันมีระยะหนึ่งมันตึงวงมัน ตีหูมัน แล้วเสียงอิ๊กเหยียบเลย พอดีครั้งที่ ๒ ไปนึกถึงก่อนอยู่กับหลวงตางูเลือกเชือก งูยาวๆ มันชอบไล่กัดหลวงตา หลวงตาเดินซ้าย เดินขวากระโดดขึ้นกุฏิ เลยคิดถึงงูเลือกเชือกตัวเล็ก หลวงตายังวิ่ง เราเอางูเลือกเชือกดีกว่าเดินเข้าไป จิตของเรามันฟู่ขึ้นมาเหมือนดอกบัว เรียกช้างเป็นเพื่อน “เพื่อนๆ จะไปไหน” ช้างเดินหนีเฉยเลย อ้าว! นึกว่าจะอยู่ หนีเฉยเลย สบายหายห่วงเจอช้างแล้ว เลยจบ

ไปหลงป่าอยู่ประมาณ ๒๓ วัน ที่ภูเขาตะนาวศรี ไม่ได้ฉันข้าวหรอก สมน้ำหน้ามัน สบายมากเพราะเราฝึกวิทยายุทธมาแล้ว ก่อนเข้าป่าเราฝึกมาแล้วไม่ต้องห่วง ไปองค์เดียวสบายมากไม่กังวลเลย สององค์ไม่ได้โยม หลวงปู่ดูลย์ว่าไปองค์เดียวได้ไง หลวงปู่มันไปตั้งสอง อ้าว! ก็หลวงปู่ ผมธุดงค์ก็ต้องไปองค์เดียวน้อ มันเป็นลักษณะอย่างนี้ล่ะ คือแต่ละองค์ไม่เหมือนกัน

ถ้าตัวเองยังดูเป็นตัวเองอยู่ก็ไปไม่ได้แน่นอน
เพราะไม่รู้จะเอาไปตรงไหน
ถ้าเป็นธาตุแล้วมันก็ไม่มีแล้ว
มันก็ขาดไปในตัวของมันเอง
ดูขันธ์ ๕ ขาดไปด้วย
ต้องให้จิตเหนือทั้งหมดเลย
ถ้ายังไม่ได้ ฤทธิ์เดชไม่ต้องมีหรอก

ช่วงนั้นตัวปีติจิตมันเข้าใน ถ้าฉลาดหน่อยพิจารณาธาตุมันไม่ไปข้างนอกเลย มันเป็นไตรลักษณ์ พลังมีแล้วแต่ลืม พิจารณากายเราก็มาดูธาตุ เพราะตัวธาตุสำคัญ ถ้าเราไม่ดูธาตุ ไม่รู้จักธาตุก็ไปไม่ได้ มันไม่ขาดกัน เพราะตัวนี้มันทำให้เราหมุนเวียนตลอดเวลา เราดูเนื้อเรามันเป็นธาตุจริงไหม เขาบอกเป็นธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ มันเป็นจริงไหม เราก็เอาตัวผู้รู้ตรงนั้นมาดู ดูเสร็จแล้วถ้ามันเป็นเนื้อ เนื้อมันต้องละลายไปใช่ไหม สักพักหนึ่งมันก็ต้องเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ต้องมองให้เป็นธาตุให้ได้ ถ้าเห็นธาตุได้ตรงนี้ก็ไปได้ ตรงนี้ปกติอาจารย์ก็ปวดเมื่อย ดูตรงนั้นไม่เกี่ยวกับผู้รู้หรอก เพราะเวทนาพระพุทธเจ้าก็มี สลบตั้ง ๓ ครั้ง ตัวสำคัญที่สุด หนึ่งคนมีปีติแล้ว จิตดีแล้วก็ต้องมาดูตรงนี้ เพราะตัวมันจะไปรอดต้องดูธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ตัวนี้สำคัญที่สุดนะ

เราฉลาดขนาดไหนถ้าไม่เจอตัวนี้ก็ไปไม่ได้ ไม่รู้จะไปยังไง อาตมาไม่ไปทางอื่นแล้ว ก็ดูตรงนี้ **ถ้าตัวเองยังดูเป็นตัวเองอยู่ก็ไปไม่ได้แน่นอน เพราะไม่รู้จะเอาไปตรงไหน ถ้าเป็นธาตุแล้วมันก็ไม่มีแล้ว มันก็ขาดไปในตัวของมันเอง ดูขันธ์ ๕ ขาดไปด้วย ต้องให้จิตเหนือทั้งหมดเลย ถ้ายังไม่ได้ ฤทธิ์เดชไม่ต้องมีหรอก** ไม่เอาหรอกองค์ไหนจะมีฤทธิ์ก็เชิญอาตมาเปิดไฟเขียวให้เขาก่อน อาตมาติดไฟแดงดีกว่า อาตมามาดูตรงนี้ เพราะปัญญาเราก็น้อยจะตายใช่ไหม อ่านหนังสือก็ไม่ออก สะกดก็ไม่ค่อยจะถูก ทุกวันก็เขียนยังไม่ถูกเลย ถูกแต่ชื่อเจ้าของ แล้วจะไปเอาอะไรกับคนอื่นเขา ถ้าคนฉลาดเขานำไปอย่างนี้ก็ไปก่อน ก็เปิดไฟเขียวไป ผมติดไฟแดง

ผมมาดูตรงนี้ดีกว่า **เพราะหลวงปู่ดูลย์ท่านให้ดู แยกเส้นผม เส้นผมเส้นหนึ่งแยกเป็นแปดเส้น สะใจดี แยกได้ไหมโยม ได้! อันนี้**

ตอนประมาณวันที่สองวันที่สาม วันที่สี่ท่านเล่นเอานี่เลย แจ๋ว หลวงปู่มันได้ยังไงนะ จิตมันละเอียดมันอยู่ไม่ได้โยม แม้แต่เส้นเดียวยังเอาไม่เจอเลย อันนี้แปดเส้น หลวงปู่ดูลย์ท่านจะมีกระจกใบหนึ่ง กระจกอยู่อย่างนี้ท่านบอกว่า "เห็นตัวท่านไหม ตัวที่เห็นกับตัวที่ถูกเห็นนี่ไม่ใช่นะ จิตอันแท้จริงอยู่ตรงกลางนี่ นี่คือจิตไม่ต้องเกิดแล้ว จิตตรงนี้ไม่ทุกข์" ถ้าอยู่ติดโน้นทุกข์ ติดนี่ทุกข์ ต้องอยู่ตรงกลาง ถ้าเรายึดทั้งสองอย่างมันไม่พ้นแน่นอน ถ้าอยู่ตรงกลางปุ๊บ เรียบร้อย

มีครั้งหนึ่งที่อาตมาไปขอจีวรหลวงปู่ โยมเชื่อไหมไปขอตั้งแต่หลวงปู่ฉันเพลเสร็จตั้งแต่เที่ยง ขอถึงบ่าย ๔ ไม่ได้จีวรเลย นั่งขออย่างนั้นล่ะ บอกหลวงปู่โกหกก็จีวรอยู่ในห้องหลวงปู่ หลวงปู่ผมขอจีวรผมจะเอาไปบวชพระพรุ่งนี้ ไม่มี ทำไงก็ไม่มี บุหรี่หมดมวนแล้ว หมดซองหนึ่งก็ไม่มี สองซองก็ไม่มี เลยไปเอาจีวรจากห้องท่านมา มาตั้งหน้าปุ๊บหลวงปู่ขอจีวร เอ่อมี **ก็จิตท่านปัจจุบัน ไม่มีอดีต อนาคต แล้วเราจะไปยืนให้ท่านไปอดีตเรื่อย ก็ท่านไม่ได้ไป ก็ท่านอยู่จำเพาะของท่าน ท่านบอก "นี่มีองค์เดียวนะ นอกนั้นมันหนีหมดแล้ว มันไม่เข้าใจ" ก็จิตท่านเป็นจิตปัจจุบัน เราตามจิตของเราเป็นปัจจุบัน ที่ความทุกข์เพราะป้อนอดีต อนาคต ตัวนี้แหละ โลกทั้งโลกก็เดือดร้อนเพราะตัวนี้** เราก็ อ๋อ! เหมือนอาตมากับโยมนั่งขอนี่ เสื้อผ้าจีวร โยมอยู่นี่ขอเสื้อผ้ามันบ้าหรือไง ฉันมีอยู่แค่นี้จะมาขออะไร แต่ใครบ้างจะคิดตรงนี้ไม่มีหรอกไม่มีใครคิดหรอกตรงนี้ นั่นล่ะจิตมันต้องทันตรงนี้ด้วย

แล้วมีใครมีอะไรบ้างไหม ข้างหลังเงียบเลยไม่สงสัยอะไรเลยเหรอแล้วสงสัยไหมที่พูดๆ น่ะ ถ้าสงสัยก็รีบพูดเลย เพราะว่ามันตอบได้แต่สิ่งที่ตอบ เกินกว่านั้นก็ตอบไม่ได้ เพราะสิ่งใดที่เราไม่รู้ไม่เห็นก็ตอบไม่ได้ สิ่งที่รู้ที่เห็นก็ตอบได้เท่านั้นเอง เพราะว่าจริงๆ แล้วจะให้เราปฏิเสธไม่ได้

จะให้เราปิดก็ปิดไม่ได้ เราต้องพูด ถามดูพูดเมื่อกี้มีตรงไหนผิดบ้างไหม ตามที่คุณโยมฟังน่ะตรงไหน เพราะเรามีปัญญาน้อย เอาสันโดษแค่นี้ก็พอแล้ว

ถ้าคนมีปัญญามากเอาตรงไหนก็เอาไปเถอะ ก็เราปัญญาน้อยนิดเดียว แต่ก่อนหลวงตามหาบัวนึกว่าอาตมาเรียนจบปริญญาตรีด้วยซ้ำไปว่าเก่งว่องไว ที่แท้ให้มาเขียนหนังสือเขียนไม่ถูก ตอนไปที่เขาศาลานี่แหละคุณโยมถวายทองท่านรู้สึก ๒ กิโลครึ่ง ท่านอ่าน อาตมาก็นึกว่าโยมเขียน ท่านบอกว่าท่านเยื้อนตัวโง่ ขันติพโล คุณชายเขาไปด้วย เฮ้ย! อันนี้แบบไหนวะ คุณชายบอกไม่รู้เหมือนกัน "ท่านเยื้อน ตัวโง่ ขันติพโล เรียนจบจากมหาวิทยาลัย มหาบัณฑิตชั้นที่โง่ที่สุด คือมหาวิทยาลัยวัดป่าบ้านตาดร้อยเปอร์เซ็นต์" แต่คนเขียน เขียนว่า "ถวายทองคำบูชาธรรมะหลวงตา" ก็ว่าเอ่อดีเหมือนกัน โง่แต่จบนะ นึกว่าโง่ไล่ออก เพราะหลวงตาท่านรู้ว่าใครเป็นไร เรดาห์หลวงตาไม่ใช่ธรรมดา ถ้าจิตถึงก็ไม่ธรรมดา ถ้าจิตไม่ถึงก็ธรรมดา อยู่ใกล้ชิดอาจารย์น่ะได้ดี อยู่กับอาจารย์อาจารย์ไม่เคยพูดให้ แม้แต่ปีหนึ่งอาจารย์ไม่เคยพูดด้วย อยู่แบบนั้นเรียบร้อยพอดี อาตมาอยู่กับท่านต้องบีบนวดท่านทุกวัน ไม่ให้ออกหรอก ถ้าออก ออกเลย นอนมีฝนต้องเปียกไม่หนีฝน เพราะอาจารย์ยังไม่หนีเลย อาจารย์ก็ต้องเปียกเหมือนกัน

บางคนถามแล้วหมอนมีไหม หมอนเราหมอนพิเศษมหาเศรษฐีซื้อไม่ได้ **ก้อนหิน** แล้วบางคนบอกมีที่นอนนุ่มๆ ไหม เราบอกที่นอนของเรามหาเศรษฐีทั้งโลกนี้หาซื้อไม่ได้ เพราะอะไร ใบไม้! **ใบไม้แห้งๆ** เศรษฐีมีเงินยังซื้อไม่ได้ เราไม่ใช่ธรรมดา นอนเสื่อพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าท่านนอนอย่างนั้นเอง ครูบาอาจารย์ท่านก็นอนอย่างนั้นเอง เราไม่คำนึงถึง เราไม่มองในความศักดิ์สิทธิ์ของตัวเอง ไม่มองให้เกิด

ความปีติในการกระทำ ต้องมองเป็นมันอร่อยๆ เลย **ถ้าญาติโยมไหนภาวนาไม่เป็นก็เข้าป่า เข้าศาลาได้เลยไปอยู่คนเดียวเลย ถ้าไม่สงบอย่าออกมา ให้รู้สึก เพราะพื้นที่เรามันใหญ่**

อาตมานี่ได้ทำประโยชน์เยอะ พื้นที่ในศาสนานี้แต่ก่อนเราขอเขาเขาไม่ให้ อาตมาบอกศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งของชาติ ทำไมขอแค่นี้น้อยเกินไป หมื่นสองพันไร่นี่น้อยนะ มันน่าจะเป็นแสนๆ ไร่ เพราะพระสงฆ์ต่อไปไม่มีป่าธุดงค์ด้วยนะ ก็ด้วยมติคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้ก็ถือว่าจบ

จริงๆ แล้วเดินเรื่องตรงนี้สนุกเหมือนกันโยม อาตมาอยากได้ป่าอาตมาขึ้นมาหาคุณไพโรจน์ เลขาฯไม่ให้เข้าเลย บอกไม่มีจดหมายจดหมายอาตมามีอยู่ในใจ ไม่รู้ยังไงเขาเลยเปิดให้ วันนั้น อาตมาว่าอาตมาไม่ได้มาองค์เดียว อาตมามีหลวงตามหาบัวมาด้วย หลวงปู่ดูลย์มาด้วย บอกคุณไพโรจน์ว่าอาตมาอยากได้ป่า แต่อาตมาเขียนไม่ถูกขอให้อธิบดีช่วยเขียนให้หน่อย อธิบดีไปสั่งป่าไม้เขตเขียนให้ แล้วก็อนุมัติมา โอ้! ขลังดีเหมือนกันนะ

แล้วไปเจอคุณปรีชา อาตมาไปจับตัวแกขนลุกซ่าหมดเลย แกบอกพระองค์นี้ทำไมศักดิ์สิทธิ์ ที่แท้ไม่ใช่ หลวงปู่ดูลย์มาด้วยโยม ไอ้ตัวเราไม่ศักดิ์สิทธิ์หรอก แกบอกไม่เป็นไรอาจารย์ เอาไงเอากัน ครั้งนั้นอนุมัติมา เจอคุณผ่องอีก คุณผ่องขนลุกซ่าอีก สงสัยไม่ได้มาองค์เดียว เพราะลำพังเราขนไม่ลุกหรอก ต้องมีอิทธิฤทธิ์อาจารย์ด้วย ต้องมีฤทธิ์ถึงได้ที่ คุณผ่องบอก “อาจารย์เป็นไงก็เป็นกัน ผมช่วยแล้วกัน” เลยได้อนุมัติพื้นที่มา หมื่นสองพันกว่าไร่ สบายมากเลย แต่ต้นไม้อยู่ไม่เคยเลื่อยสักต้น หลวงตาไปเห็นต้นมะค่าใหญ่ ท่านเยือนเอาเลยนะ

ไปทำกุฏิหลวงตาไม่ได้นะครับ ต่อไปต้องจ้างดูนะครับ หาไม่ได้นะครับ อเมริกาเขายังปั้นๆ เป็นต้นไม้ปลอมคนดูเยอะแยะครับ แต่ของผมของจริงนะครับ อะไรไปคนละเรื่องไปเลยนะ อ้าวจริงๆ โยม อนาคตข้างหน้ามันไม่มี ยืนต้นยังไม่มี นี่ล้มแล้วยังอยู่ อาตมาเลยบอกว่าหลวงตาไม่เอาหรอกเพราะว่าผมไม่ได้มาเบียดเบียนเขา เพราะผมมาอาศัยเขาอยู่นี่เขาให้ผมนอนได้ก็ดีแล้วครับ ใช่ไหม ผมอาศัยนอนบ้านเขานะ

เรื่องจิตตรงนี้เราต้องดูจิตเราด้วย ถ้าเราไปอยู่ตรงไหนเราเบียดเบียนไม่ว่าต้นไม้นั้นจะแห้งหรือตายอย่างไรจะไปเบียดเบียนเขาทำไมล่ะ เอ้า! เจาะลึกเลยนะ เจาะลึกในจิตเลย นี่คือจิตเบียดเบียน เข้าใจไหม ถึงเราบอกเลื่อยได้ก็จริงอยู่ มันไม่ใช่ ทำไมเราต้องสร้างจิตเราไปเบียดเบียนเขาด้วย เขาตายแล้วยังเบียดเบียนเขาอีกเหรอ

อาจารย์ทุยไป "ท่านเยื้อน ไอ้ต้นประดู่ของท่านยืนสูงขนาดนี้เชียวหรือ ถ้าผมอยู่คงเลื่อยได้" "เลื่อยไม่ได้! ดูได้ ห้ามเลื่อย" ต้นตะเคียนโน่นสูงยาวประมาณ ๔๐ เมตรใหญ่เบิ้มเลย ถ้าจิตเราไม่เบียดเบียนอะไรสักอย่าง ความสุขก็เกิดขึ้น ถึงอะไรก็แล้วแต่โยม ไม่ว่าสัตว์ไม่ว่าอะไร **อาตมาพูดตรงๆ ตั้งแต่อาตมาภาวนาเป็น มองโยมกับมองสัตว์เท่ากันหมดเลยโยม แปลกมากเลย มันเสมอภาค** ทำไมจิตของเรา เออ! สัตว์นี้มันเป็นสัตว์เดรัจฉานหรือเป็นคนดี ถ้าอาตมามองว่าคนเหนือสัตว์ สัตว์เหนือคน จิตของอาตมาก็ผิดปกติ คือตอนนี้มันเกิดขึ้นที่จิต คำว่าพรหมวิหาร ๔ แน่นอนเลย จิตตรงนี้มันเกิดขึ้นถึงขนาดนั้น มันมองเห็นสภาพเลย **เมตตา** ไม่ได้มองว่าตัวเองจะสูงกว่าคนนู้น ไม่มีเลย มันมองเป็นสภาวะของมนุษย์เหมือนกันหมดเลย ถ้างั้นเรามองว่าคนนี้ศักดิ์ศรีไม่มีเลย อาตมาไปที่ไหนจะโดนด่า อาตมาว่า

รีบด่าเร็วๆ นะ ระวังนะอาจารย์แก่แล้ว เกิดตายก่อนไม่ได้ด่า รีบเลย เอาเต็มที่เลย บางคนบอกด่ายังไงทำไมมึงไม่โกรธกูซักที โห! ด่าได้ตั้ง ๔ ชั่วโมง ใครจะไปโกรธได้ อันนี้นั่งด่าจริงๆ นะ

ถ้าอาจารย์โกรธได้ อาจารย์แย่มากเลย แย่ที่สุดเลย แต่อย่าไปด่าองค์อื่นหัวแตกแน่นอน ต้องด่าองค์นี้ ไม่ใช่ไม่โกรธนะ โกรธคนก็เป็น เกลียดก็เป็น แต่ว่ายังไม่ได้ใช้ เพราะไม่รู้จะใช้ยังไง ไอ้ตัวปี๊บๆ มันตลอดเวลา ไม่มีเวลาเอาออกมาใช้ เพราะตัวนั้นมันบริโภคของมันตลอดเลย ไม่มีเวลาเอาตัวนี้ออกมาใช้ ถ้าเราไม่มีตัวนั้นเราก็ใช้เต็มที่ใช่ไหม ธรรมะของพระพุทธเจ้ามันอัศจรรย์จริงๆ ถึงสรณะจริงๆ ที่พึ่งคือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถึงด้วยจิต บางคนบอก เอ้า! สรณะถึงแล้ว ทุกคนรับศีล ไอ้นั่นมันรับด้วยกิริยา ต้องถึงด้วยจิต เราต้องให้จิตของเราเป็นสรณะอันแท้จริง ตรงนี้ล่ะโยม ที่เรามาเห็นของเรามันเป็นจริงๆ อ้อ! มันเป็นจริงๆ ถึงขนาดนั้น ไม่ใช่เล่นๆ

ต่อไปก็รับพรนะ

๖
จิตเป็นหนึ่ง เพื่อรู้แจ้ง

ความรู้สึกของเราถ้ามีความชัดเจนขึ้น นั่นหมายความว่าเราสร้างพลังจิตของเราให้ดีขึ้น ความชัดนั้น สมมุติง่ายๆ เหมือนเรามีสายไฟชาร์ตแบตเตอร์รี่หรืออะไรก็แล้วแต่ ถ้าหากตั้งที่ชาร์ตนั้นไม่ดี เช่นตั้งไม่เข้าล็อคไฟก็ไม่เข้า ถ้าเรายึดสายไฟของเราไม่แน่นไฟก็ไม่เข้า อันนี้ก็เหมือนกัน ฉันใดก็ฉันนั้น ถ้าจิตของเรามันไม่แน่นมันไม่ดิ่งตรง จริงๆ แล้ว ไฟที่เราจะชาร์ตเข้าไปมันก็ไม่มีพลัง ถ้าเราจะกำหนดพุทโธ พุทเข้าโธออก แล้วก็ดูมันให้ชัดขึ้น ให้มันแน่นอยู่อย่างนั้น **เพราะการทำจิตใจให้สงบได้นั้นมันก็มาจากการที่เราทำจิตให้เป็นหนึ่งให้ได้ เป็นหนึ่งแล้วก็ให้แน่นด้วย การแน่นคือการเชื่อม การติด ถ้ามันติดแล้วมันก็ใช้ประโยชน์ได้ แล้วถ้าใจของเราที่เรากำหนดนี้ ถ้ามันไม่ติดอยู่ในความเป็นหนึ่งแล้วมันก็ใช้ประโยชน์ไม่ได้มันหลุด ถ้ามันหลุดเรื่อยๆ การที่เราจะทำให้มันติดต่อไปมันก็ลำบาก**

สมมุติง่ายๆ เหมือนเราจะอ๊อกเหล็กท่อนหนึ่งเพื่อมาเชื่อมกัน ถ้าเราอ๊อกไปคนไม่มีปัญญา คนไม่ชำนาญการอ๊อกแล้วอ๊อกไปๆ มันก็มีขี้เขม่าขึ้นมา มันก็ไม่ติด อ๊อกได้แต่มันก็ไม่ติด ดึงออกมามันก็หลุดนี่เหมือนกัน ดังนั้นการที่กำหนดจิตของเราที่เรากำหนดเรื่อยๆ เดี๋ยวเข้าเดี๋ยวออกๆ มันก็เป็นเขม่าภายในตัวที่เรากำหนดนั้น มันก็เลยไม่มีกำลังจะให้ติดมันก็ไม่ติด ดังนั้นเราควรทำอย่างไรให้มันติดให้ได้

การกำหนดที่เรานึก พุทโธ กับตาที่เรามอง พุทโธ คือการนึก พุทโธ นี่เราก็นึกในใจ แต่ถ้าเรานึกเฉยๆ ไม่เอาตาของเราที่หลับแล้วจ้องตามเข้าไปก็ไม่สมบูรณ์ เพราะการสำรวมนั้นเราต้องสำรวมทั้งตา ตาที่เราให้หลับนั้นหมายความว่าให้ตัดอารมณ์ภายนอกทั้งหมดไม่ให้เหลืออยู่เลย หูของเราถึงจะอุดไม่ได้แต่ถ้าเรามีตาของเราน้อมเข้าไป หูก็ต้องตามไปดูด้วย หูของเราก็มีความรู้สึกตรงนี้ด้วยมันจะเป็นหนึ่งได้ ดังนั้นสิ่งที่จิตของเราที่มันจะออกไปมันก็ออกทางหูบ้างทางอารมณ์ตาบ้าง มันออกไปเกาะเกี่ยวไปเสวยอารมณ์ภายนอก ทำให้จิตใจของเราไม่มีพลังในการเชื่อมให้เป็นหนึ่งได้ ถ้าจิตของเรามีความสามารถ มีสติปัญญาดี มีศรัทธาดี มันต้องอาศัยกันอยู่ เพราะถ้าเราขาดสิ่งนี้ไปการเชื่อมก็ไม่ติด ดังนั้น **เราก็พยายามกำหนดดู เราจะนึก พุทโธ ก็ต้องแน่นคำว่า พุทโธ ตรงนั้น เราจะกำหนดลมหายใจไม่ต้องว่า พุทโธ เราก็ดูที่ปลายสุดลมหายใจนั้นให้ต่อเนื่อง หรือเราจะกำหนดตรงผู้รู้ ที่เรารู้สึกเคยมีจิตสงบมาดีแล้วก็ตาม เราก็กำหนดตรงนั้นให้มีความรู้สึกต่อเนื่องกันไป** จิตของเราจะได้ไม่เที่ยวเร่ร่อนไปที่อื่น ให้มันอยู่รวมในจุดเดียวนั้น อยู่ที่กายของเรา อยู่ในความรู้สึกภายในของเรา มันไม่มีความรู้สึกภายนอก คือไปรู้สึกแค่ภายในอย่างเดียว สิ่งนี้แหละเป็นสิ่งที่ทำให้จิตใจของเราสงบได้

เราจะเดินดำเนินจิตของเราไปสู่จิตที่สูงสุดได้ จิตนั้นก็ต้องเป็นหนึ่งถึงจะเดินไปได้ ดังนั้น วิธีที่จะเป็นหนึ่งของเรานั้นมันก็ไม่ใช่ของง่าย แต่ก็ไม่เกินความสามารถของเรา ขอให้เราตั้งใจแน่วแน่ ตั้งใจแล้วศรัทธาด้วย มันจะเกิดความปีติขึ้นมาในเวลานั้น เราทำอะไรด้วยความพอใจมันก็เป็นพลังอย่างหนึ่งเหมือนกัน

ดังนั้น การดูที่จิตเราก็พยายามดูกำหนดดูให้แน่วแน่กันไป ใจมันจะสงบก็ให้สงบเข้าไป มันจะวอกแวกไปไหนก็ไม่ต้อง เราพยายามควบคุมของเรา ควบคุมอยู่ตรงนี้ ดิ่งลงไปเรื่อยๆ จิตของเราก็ให้กำหนดลงไปเรื่อยๆ มันจะไปไหนก็ตาม เราก็ต้องดูให้มันอยู่ในอารมณ์เป็นหนึ่ง ไม่ใช่กำหนดตรงนี้เดี๋ยวกำหนดทางนั้นแบบนี้ไม่ได้ เราต้องพยายามสกัดกั้น การที่กำหนดจิตเป็นหนึ่งนี้มันเป็นผลดีต่อพวกเรานักปฏิบัติทั้งหลายมันเป็นผลดีอย่างมาก เพราะพวกเราก็ยังเป็นมนุษย์อยู่เราพร้อมที่จะกระทบ เราลืมตามาก็กระทบรูป เราเลิกภาวนามันก็กระทบเสียง ลิ้นเราก็กระทบรสอร่อยบ้างไม่อร่อยบ้างต่างๆ นานา การที่เราทำจิตเป็นหนึ่งก็เพื่อจะดูว่า ถ้าเกิดการกระทบขึ้นมา ถ้าเรามาดูที่จิตแล้วการกระทบนั้นก็จะหมดไป เช่น เรากระทบในเสียงที่ไม่ดี มีคนที่เขากล่าวว่าเราต่างๆ นานา **อันนี้ก็เป็นวิธีหนึ่งที่นักปฏิบัติควรจะกระทำกัน ที่เขาว่าเราไม่ดีทั้งหลายนั้น เรามาดูที่จิตของเราแล้ว สิ่งนั้นที่เขาว่าเราทั้งหมดก็ไม่มี มันก็หมดไป อันนี้มันเป็นวิธีที่นักปฏิบัติเรียกว่าการหลบจิตจากการกระทบ**

หลบวิธีไหนหรือมันกระทบโลกจะแตกก็ให้มันแตกกันไป ถ้าจิตใจของเราหลบมาดูภายในแล้วมันก็จะหมดไป นี่เป็นการฝึกเพื่อให้เราแก้ปัญหาจุดนี้ เพราะจุดนี้ทุกคนต้องเกิด เช่น กระทบทางความทุกข์ของเรา เราเกิดทุกขเวทนาในร่างกายของเรา เกือบทนไม่ได้ เราก็มาดูที่จิตเราไม่ต้องไปดูที่กาย เราพยายามเน้นที่จิต การที่เราดูที่จิตของเราให้มีกำลังดีให้มันชัดเจนขึ้น ใช้ร่างกายได้ คือส่วนร่างกายมันไม่เกี่ยวกับจิตของเรา เพราะมันเปลี่ยนแปลงไป เพราะกายนั้นก็ต้องมีการเสื่อมและมีการสลาย ต้องจากกันไป มันไม่ใช่เป็นตัวของเรา ดังนั้น การดูที่จิตเราต้องดูให้แน่วแน่ให้ชัดเจน เพราะการดูชัดเจนเท่าไร

กำหนดแน่วแน่เท่าไร เป็นหนึ่งเท่าไร ให้จิตของเราละเอียดเท่าไร ก็เป็นกำลังของเรามากเท่านั้น การที่เราจะไปสู่ที่สูงสุดนั้น มันก็ต้องเป็นพลังจุดนี้ทำให้ดีที่สุด นั่นแหละมันจะเป็นทางให้เราไปถึงที่สุดได้

จุดที่ว่าจิตเป็นหนึ่งนั้นมันไม่มีตัวตนที่จะจับเป็นรูปธรรมได้ แต่มันเป็นนามธรรมที่เราสัมผัสได้ เช่นความรู้สึกของเรานี้ก็มีความรู้สึกเดี๋ยวนี้ก็มีอยู่แต่เราจะเอามือไปจับ จับไม่ได้ แต่มันสัมผัสได้เพราะมันเป็นนามธรรม **นามธรรมนี่มีอยู่สองอย่าง กิเลสเราก็เป็นนามธรรม ผู้รู้ของเราก็เป็นนามธรรมเหมือนกัน กิเลสก็เหมือนเงา จิตเหมือนตัว มันต้องตามกันไป** นอกจากจิตใจของเราเกิดมีความสามารถแยกแยะทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว เราสลัดทั้งหมดจนคิดว่ากลางวันไม่มีความสว่างของพระอาทิตย์ ไม่มีแล้วเงาของเราจึงจะหมดไป คือพระอาทิตย์มีแสงสว่างส่องมาบนพื้นโลก ทุกคนจึงเกิดสะท้อนมีเงา เงานั้นจะพาให้เราเกิดได้ เพราะเงาก็เหมือนอวิชชามันต้องตัดอวิชชาออกก่อน มันถึงจะถึงจิต แต่มันต้องควบคู่กันไป สูงก็ใช่ ไม่สูงก็ใช่

เราย้อนมาดูที่จิตของเราดีกว่า มาดูว่าจะทำอย่างไรจิตถึงจะเกิดพลังขึ้น คือถ้าจิตเกิดพลังเราก็ต้องแยกธาตุขันธ์ของเราให้ชัดเจนได้ ถ้าจิตของเราไม่มีกำลัง เราจะมองอะไรก็แล้วแต่ เช่น เรามองเนื้อของเราซึ่งเป็นธาตุดินเราจะมองไม่เป็นธาตุดิน จะมองเป็นเนื้อของเรา แต่ถ้ามองในแง่ธรรมแล้วจะเป็นดิน การทำจิตของเราให้เป็นหนึ่งได้ก็เพื่อเราจะรู้ชัดเจนในสิ่งนี้ คือ**เราจำเป็นต้องเรียนรู้ การที่เราจะมาพิจารณากายเรานี้ เพื่อเราจะหลบจากกายของเรา เพื่อจะเดินหนีจากกายของเรา หรือเราจะหนีจากความยึดมั่นถือมั่นทั้งหมดของเรา** นั่นมันต้องรู้จักคือเราต้องทำจิตของเราให้ดี เสร็จแล้วเราก็ถอนขึ้นมาพิจารณาอันนี้

พิจารณาไปพิจารณามาให้มันชัดเจนขึ้น เราก็หลบจิต มันก็ปล่อย ปล่อยจิตมันก็อยู่ในภาวะของจิต ถึงอย่างนั้นก็ตาม แต่เราก็ไม่ปล่อย เราก็อยู่ในโลกของจิตซักวาระหนึ่ง เสวยความสุขของเราไปพอประมาณ ความสุขนี้ไม่ใช่สุขจนติด ความสุขของผู้ที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นเป็นความสุขประเภทหนึ่ง คือว่าทุกข์ก็ไม่ใช่สุขก็ไม่ใช่ เพราะไม่มีความยึดมั่นอะไร

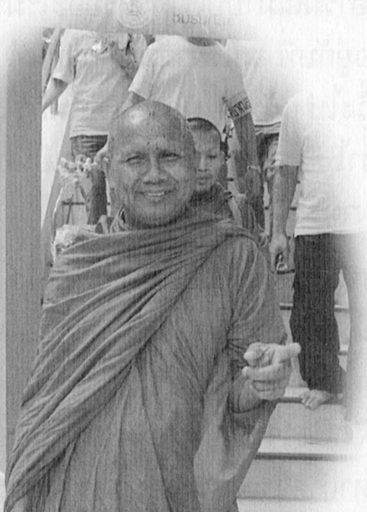
ความเป็นหนึ่งก็คือความเป็นปัจจุบันนั่นเอง จิตเป็นหนึ่งคือจิตเป็นปัจจุบัน ถ้าเราไม่เข้าใจจิตเป็นหนึ่ง ทำอย่างไรจะเป็นหนึ่ง คือความคิดเป็นหนึ่งนั่นเอง บางคนอาจจะไม่เข้าใจในขณะนี้ก็ตาม จิตคิดไปทางชั่วก็เป็นหนึ่งเหมือนกัน การภาวนาก็เป็นหนึ่งเหมือนกัน เป็นหนึ่งในการภาวนาเพื่อการรู้แจ้งในสังขารของเรา ในธาตุในขันธ์ของเรา ไม่ใช่เป็นหนึ่งแบบหนึ่งไม่ชัด หนึ่งไม่แจ้ง หนึ่งแบบนี้มันใช้ไม่ได้ รวมเป็นหนึ่งแล้วจิตมันจะสงบง่าย เปรียบเหมือนการเดินทางถ้าเราเดินหลายเส้นทางยิ่งเป็นคนหลงทาง ถ้าเราเดินทางเดียวมันก็คงเป็นคนที่ไม่หลงทาง การกำหนดจิตก็เหมือนกันถ้าจิตของเรามีหลายทางเช่น เรากำหนด พุทโธบ้าง ธัมโมบ้าง สังโฆบ้าง เรานึกลมหายใจบ้าง นึกปลายจมูกบ้าง นึกตรงนั้นบ้าง ตรงสะดือบ้าง เลยสะดือมานิดหน่อยบ้าง หรือกระดูกสันหลังต่างๆ นานา นั่นเขาเรียกมันหลายทาง **ถ้าหลายทางวนไปเรื่อยๆ ก็ไม่รู้จักจบมันก็วนๆ ไปอย่างนั้น กำลังจะมีอะไรให้มันชัดสักอย่างหนึ่งมันก็ไม่ชัด กำลังที่จะทำให้มันสำเร็จซักอย่างหนึ่งมันก็ไม่สำเร็จเลย มันไม่เสร็จเพราะมันจับหลายงาน**

ดังนั้น ที่ว่าจิตของเราไม่สงบทุกวันนี้ก็มาจากอารมณ์ของเรา เพราะเราตัดอารมณ์ออกไม่หมด ถ้าตัดอารมณ์หมดมันก็สงบทันที คำว่าจิตเป็นหนึ่งคือ เราพยายามรวมวงให้เป็นจุดเดียว เพื่อจะไม่ต้องข้องเกี่ยว

กับอารมณ์ ถ้าอารมณ์มาปุ๊บเราก็รู้หรืออะไรมาปั๊บเราก็รู้ เพราะจิตของเรายืน คนยืนอยู่กับที่ อะไรมาสัมผัสก็รู้ทันที ไม่เหมือนคนไปเร็ว คนเดินเร็ว หรือวิ่งไป มันสัมผัสได้แต่มันก็รู้ไม่ชัด รู้แบบเมื่อกี้อะไรกระเด็นใส่ตัวเราไป ไม่เหมือนคนยืน คนยืนอยู่กับที่มันกระเด็นปุ๊บเราก็รู้ ไอ้นี่มันตกมาตรงนี้เอง มันเป็นแบบนี้

จิตของเราก็เหมือนกัน ถ้าจิตเป็นหนึ่ง อารมณ์ที่มาสัมผัสจิตก็รู้ว่า อ๋อ! อารมณ์ คืออารมณ์ความรัก อารมณ์ความโกรธ อารมณ์ความหลงต่างๆ นานา ถ้าจิตของเราเป็นหนึ่งแล้วมันจะมีความสามารถรู้ จิตเป็นหนึ่งนี้เป็นจิตที่อาจหาญพร้อมต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ เช่น ตัวอาตมาเองปัญหาเกิดขึ้นมากมายตั้งแต่พื้นพญานาคถึงเทวดา **คือตัวกระทบทุกสิ่งทุกอย่าง แต่กระทบแล้วทำไมไม่ถึงตัวเรา เพราะจิตของเรามันเป็นหนึ่ง มันกระทบมา กระทบมา ยิ่งกระทบเท่าไหร่ความหนักแน่นของจิตก็ยิ่งมีเท่านั้น ความหนักแน่นของจิตมาจากการกระทบนั่นเอง มันแน่นเพราะเกิดพลังขึ้น เพราะเราไม่ไปตามการกระทบ แต่เรารู้ว่าอันนี้คือตัวกระทบ**

ถ้าเราไม่เอาๆ การไม่ตอบโต้ ไม่เอาๆ จิตของเราก็จะมีความรู้สึกของเราในจุดเดียวเท่านั้นเอง **สิ่งที่อาตมากระทบตั้งแต่ออกมาจากหลวงปู่มหาบัวจนมาถึงปัจจุบัน ส่วนมากก็จะวางจิตได้เหมือนกับเสาปูน เป็นเสาปูนปักลงไปตรงกลาง ลมมันจะพัดยังไงก็แล้วแต่ ใบไม้จะกระทบยังไงก็แล้วแต่ เสาปูนก็ไม่หวั่นไหว** ที่พยายามเอาจิตเป็นหนึ่งไว้หรืออารมณ์เป็นหนึ่งไว้ก็เพื่อจะแก้ปัญหาจุดนี้เพราะทุกคนมีตัวกระทบทุกคนเพราะเรายังไม่ตายไปก็ต้องกระทบ ไม่ว่าการงานของเราทั้งหมด มันต้องมีตัวกระทบทั้งนั้น

อันนี้ก็เป็นวิธีหนึ่ง
ที่นักปฏิบัติควรจะกระทำกัน
ที่เขาว่าเราไม่ดีทั้งหลายนั้น
เรามาดูที่จิตของเราแล้ว
สิ่งนั้นที่เขาว่าเราทั้งหมดก็ไม่มี มันก็หมดไป
อันนี้มันเป็นวิธีที่นักปฏิบัติ
เรียกว่าการหลบจิตจากการกระทบ

ถ้าเรารวบรวมจิตของเราเป็นหนึ่งไปเรื่อยๆ กำหนดให้ดี ถ้าเขาโกรธเราหรือเขาว่าเรา เรามาดูที่จิต ถ้าเราโลภอยากได้ของเขา เราก็มาดูที่จิต **อะไรก็แล้วแต่พยายามดึงเข้าสู่ที่จิตที่จิตเรื่อยไป มันจะเกิดพลัง** เพราะทั้งหมดที่เกิดขึ้นมากมายกับอาตมา แต่มาคิดดูที่เราได้ดีทุกวัน หรือเรามีกำลังมากมายทุกวัน ก็มาจากการกระทบนั่นเอง มันกระทบๆ มาก มันก็ทำให้เราหนักแน่นขึ้นแกร่งขึ้น มีปัญญาขึ้นเพราะบางครั้งการกระทบ มันกระทบในสิ่งที่เกือบทนไม่ได้ มันกระทบถึงก้นจิต กระทบถึงสิ่งที่ยอมไม่ได้ มนุษย์ยอมไม่ได้ ทนไม่ได้ แล้วก็มาดูมาดูก็เกิดปัญญาแยกแยะ มันก็แก้ไขได้ ก็ไม่เอาอะไรๆ ก็ไม่เอา เราบอกมาเลย กระทบแค่ไหนก็มาเลย จะด่าจะว่าจะกล่าวหาเราทั้งหมดเชิญเลย เชิญมาเลย มันจะได้จบๆ กันไปเสียที **การปฏิบัตินี้ นักปฏิบัติเกิดตัวกระทบขึ้นมา เราอย่าไปเสียใจ เสียใจไม่ได้เพราะการกระทบเป็นสิ่งที่ทำให้เราดีมาก เพราะการกระทบในทางที่ดีและไม่ดีทั้งหลายเป็นสิ่งที่ดีทั้งหมด**

พิจารณาดูแล้วความกระทบนี่ พระพุทธเจ้าท่านกระทบก่อนเราอยู่แล้ว ตั้งแต่ก่อนที่ท่านจะตรัสรู้ท่านก็กระทบๆ จนท่านต้องต่อสู้กับอุปสรรคถึงสลบไสลถึงสามครั้ง ท่านต่อสู้กับอะไร ก็มาจากการกระทบนั่นเอง การต่อสู้ของท่านทั้งปัญญาทั้งวิชาก็ต่อสู้มาตลอด สิ่งนี้ก็รวมพลังเรื่อยๆ ไป ท่านมาใช้ปัญญาพิจารณานั่นเองมันก็แตกโป๊ะไปเลย

ดังนั้น **การปฏิบัติโยมทั้งหมดลองพยายามดูที่จิตอยู่เรื่อยๆ ก็แล้วกัน ไม่ต้องดูอะไรมาก เรากำหนดที่จิตไม่ว่าอะไรก็แล้วแต่** คือเราต้องการอะไร ถ้ามันอยากได้ในสิ่งที่เดือดร้อน เราก็มาดูที่จิตก็แล้วกัน ถ้ามาดูที่จิตแล้วมันไม่มีอะไรที่จะต้องการเอาเลย ถ้าคนว่าสิ่งที่ไม่ถูกหูเรา ถ้าเราจะรับไม่ไหวก็ต้องมาดูที่จิต ถ้ามาดูที่จิตแล้วไม่มีเลย เขาว่า

"เรา" เราเป็นผู้หญิงผู้ชายนี่ไม่มีทั้งหมด ถ้ามาดูที่จิตแล้วมีแค่ "ผู้รู้" อย่างเดียว มันไม่มีทั้งผู้หญิงผู้ชาย ผู้รู้มันไม่มีอวัยวะเพศที่จะเป็นหญิงเป็นชายได้ เราต้องมาดูตรงนี้ พยายามทำจิตของเรา ภาวนาทุกวันๆ ก็เพื่อให้จิตเรารวมตรงนี้ เพื่อจะแก้ปัญหาภายในจิตของเราให้เป็นอิสระจากอารมณ์ทั้งหลาย

ถ้าการที่เรารวมจิตไปเรื่อยๆอารมณ์ที่มันจะมาเกิดมันก็ไม่กล้าเกิด เกิดไม่ได้เรารู้เท่ารู้ทัน เกิดปุ๊บรู้ปั๊บ เกิดปุ๊บรู้ปั๊บ ความจริงความรู้ตรงนี้มันไวมาก ถ้ายิ่งเรารู้ชัดเท่าไรความไวของมันจะกระทบวิธีไหนก็แล้วแต่เราจะรู้ รู้แล้วจะดับ มันจะดับวับๆ ตรงนั้นเลย มันสัมผัสปุ๊บก็รู้ปั๊บ มันเป็นความเฉลียวฉลาดความทันสมัยของจิตของเรา ไม่ใช่โลกทันสมัย จิตทุกคนทันสมัยขึ้นมานั่นเอง เลยมาปั้นว่าโลกทันสมัยขึ้น จิตของเรามันดีมันไวและละเอียดเข้าๆ นั่นแหละ ต้องดูที่จิตให้มาก จิตเราจะลงไปถึงไหนอยู่ในอารมณ์ว่างตลอดไป เพียงแต่รู้เฉยๆ เราก็รู้ไป รู้แล้วไม่มีตัวกระทบหวั่นไหวก็ให้รู้ไป

แต่ถ้ารู้แล้วมันยังหวั่นไหว การรู้ของเราก็ยังมีความบกพร่องสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้รีบสำรวจดูที่จิตของเรา ดูว่าจิตของเราว่างเปล่า เพียงแต่รู้ไม่เปลี่ยนแปลงอะไรเลย หรือถ้าเกิดมีสิ่งหนึ่งมากระทบปุ๊บเกิดความหวั่นไหวขึ้นมา ตรงนี้แหละ เป็นสิ่งที่เรารู้ว่าเป็นสิ่งผิดปกติ ตรงนี้ต้องใช้ปัญญาแก้ไขตรงที่ว่ารู้ๆ นั้น ต้องมีอะไรถึงแค่กระทบมันก็หวั่นไหวขึ้นมา กระทบมาร้อยครั้งไม่หวั่นไหว แต่กระทบสามร้อยครั้งเกิดจุดหนึ่งที่หวั่นไหวขึ้นมา อันนี้เราต้องแก้ไข เราต้องดูมัน ต้องมีจุดอะไรที่ไม่ดีขึ้นภายในจุดนั้น และต้องพยายามดูที่จิตของเราให้มาก

ใครก็แล้วแต่ดูภายนอกก็อีกส่วนหนึ่ง แต่เรารู้ตัวเราเป็นสิ่งสำคัญที่สุด **คนอื่นรู้ตัวเรา ไม่ดีเท่าเรารู้ตัวเราว่าเราเป็นอะไร** ถึงเขามา

ยกย่องว่าเราภาวนาดี แต่เราก็ต้องรู้ว่าเราภาวนาดีขนาดไหน เราจะภาวนาดีหรือไม่ดีก็มาจากสิ่งที่กระทบของเรานี่แหละ เรามารู้ที่จิตของเรา เราดูแล้วว่าเราภาวนาดี วันนี้ดี เดือนนี้ดี ปีนี้ดี แต่ถ้าปีต่อไปมันเกิดมีจุดที่กระทบแล้วเราสั่นสะเทือนอยู่ ครูอาจารย์ก็มี เขาเรียกจุดระเบิดของจิต มันเป็นชนวน ถ้ากระทบไม่โดนชนวนไม่เป็นไรไม่ระเบิด กระทบยังไงก็ไม่ระเบิด สมมุติว่าจิตของเราเหมือนระเบิด มันกระทบนอกชนวนแล้วจะไม่ระเบิด ทำอย่างไรก็ไม่ระเบิด เอาก้อนอิฐก้อนหินเขวี้ยงก็ไม่ระเบิด แต่ไปกระทบโดนชนวนระเบิดเท่านั้นแหละระเบิดทันที ไม่ใช่ธรรมดากระทบ อย่างอื่นกระทบไม่ระเบิด แต่กระทบชนวนปุ๊บแกระเบิดปึ้งทันทีเลย ดังครืน

มันเป็นอย่างนี้ จิตที่แน่วแน่แล้วที่ว่าอะไรก็ไม่กระเทือนไม่หวั่นไหวอะไรทั้งนั้น แต่มันวนไปถึงชนวนเมื่อไหร่ ถ้าถึงชนวนแล้วไม่ระเบิดอันนี้ใช้ได้ แต่ต้องกระทบอีกหลายครั้ง กระทบตรงชนวนบ่อยๆ ว่ามันระเบิดไหม ถ้าชนวนมันด้านหมายถึงเราชนะแล้ว ส่วนมากจิตของเรานักปฏิบัติมันยังไม่โดนชนวนหรอก แต่มันระเบิดก่อน โดนเขาด่าเท่านั้นแหละตัวตนขึ้นมาทันที เพราะเรามันยึดมาก ยึดตัวยึดตน ยึดคนนี้คนนั้น เหมือนกับยึดอาตมายึดว่าอาจารย์เยื้อนเป็นนี่เป็นนั่นมา ไอ้การยึดมันอยู่กับโลก มันเอาไปไม่ได้ซักอย่างเลย ชื่อเสียงเรียงนามทั้งหมดเขามาปั้นให้เรียกคนนี้คนนั้นขึ้นมาเท่านั้นเอง เราเลยไปตามชื่อ ถ้าเราไปตามชื่อ เราก็วิ่งนอกจิต **ถ้าเรามาดูที่จิตแล้วไม่ต้องไปตามชื่อ ถ้าไม่มีชื่อไม่ตามชื่อเรื่องอะไรเราจะเดือดร้อน เพราะสิ่งที่เขาทำทั้งหมดเขาใส่ชื่อถ้าเราไม่มีชื่อก็ไม่เดือดร้อน เราต้องพยายามทำจิตของเราให้รู้เท่าทันตรงนี้ด้วย** ไม่ว่าชื่อคนนี้คนนั้น ประพฤติธรรมะไม่ดี อันนี้มันมีชื่อ ถ้าไม่เอาชื่อไม่เดือดร้อนเลย เพราะชื่อนั้นไม่มีแล้ว ไม่มี

ที่จิตแล้ว มันเป็นอย่างนี้

ถ้าไปตามรูปและตามชื่อที่สมมุติให้ อันนั้นแน่นอนต้องทุกข์แน่ ถ้าโยมตามรูปก็มีทั้งความรักรูป สงวนรูป รักษารูป ไอ้ตัวนี้แหละมันตัวนอกจิตทั้งนั้น ถึงว่าให้จิตเป็นหนึ่งเพื่อสกัดกั้นไม่ให้เกาะเกี่ยวสิ่งนี้ หนึ่งก็คือคิดอันเดียวเท่านั้น คิด พุทโธ ก็คิดแต่ พุทโธ อย่างเดียว พุทโธๆๆ มี "ผู้รู้" ก็ดู "ผู้รู้" ดู "ตัวรู้" อย่างเดียว ไม่ต้องหวั่นไหวไปรู้ซ้ายรู้ขวา รู้หน้ารู้หลัง รู้จุดเดียวเท่านั้น ดูว่ามันจะเกิดอะไรขึ้น นี่แหละเขาเรียกจิตเป็นหนึ่ง ก็รู้อย่างนี้ เหมือนเรายืน เราก็ยืนนิ่งไปเลยแล้วก็ยืนอยู่กับที่ไม่ต้องก้าวซ้ายก้าวขวา ก็ดูตรงนี้ที่ว่าเป็นหนึ่งได้ ถ้าเราวิ่งเราจะก้าวไปมันก็ไปแล้ว ถอยหลังมันก็ไปแล้วไปตามอดีต เราเดินหน้ามันก็อนาคต ส่วนมากมันเป็นปัญหาที่เรื่องจิตของเรา ก็ต้องพยายามกันนะ

ทุกสิ่งที่มาคุยกันนี้กระทบอะไรก็ไม่มีเลย สบายมาก สบายมาสามสี่ปีแล้ว ไม่เคยทุกข์เลย สบายทุกอย่างไปเจอชนวนเท่านั้นปุ้งเลยต้องระวัง **ถ้าชนวนด้านเมื่อไหร่ดีมากเลย เราต้องรักษาชนวนของเราดูให้ดีด้วย เฉพาะประเภทผู้ที่อยู่ในอารมณ์ในแล้ว ประเภทผู้ไม่ถึงอารมณ์ในก็อีกเรื่องหนึ่ง ไปพยายามพัฒนาจิตเราให้เป็นหนึ่ง เพื่อเราจะเจาะทะลุ เหมือนเจาะไม้ถ้าเจาะรูเดียวมันทะลุง่าย** ถ้า ๒ รู ๓ รู ๔ รู มันแฉลบไปซ้ายบ้างขวาบ้าง เสียเวลาเจาะ ไม้ก็เสียหมดไม่มีประโยชน์ใช้ไม่ได้ ดังนั้นให้พยายามรวมจิตของเรา โยมจะกำหนดดูลมหายใจเข้า ลมหายใจออก ก็ดูลมหายใจเข้าไปจนสุดปลายลม โยมก็พุทโธๆ เพื่อจับสัมผัสตรงนั้นไว้นั่นเอง ให้อารมณ์ของเรามันอยู่กับที่ เหมือนหลวงปู่ท่านบอกว่าปัญญาอบรมสมาธิ ใช้ปัญญาควบคุมอารมณ์ ปัญญาของเราควบคุมอารมณ์ของเราให้เป็นหนึ่ง ถ้าการภาวนาแล้วไม่ควบคุมจิตปล่อยเฉยๆ จิตนี้จะสงบไม่ได้ มันต้องควบคุม การ

ควบคุมจิตคือ สติสัมปชัญญะนี่แหละ ต้องเข้าไปควบคุมให้มันไม่ไปซ้ายไม่ไปขวา ให้อยู่ตรงนั้น ต้องพยายามกัน

ธรรมะที่เราพูดกันนี้เข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้างอย่างไรก็แล้วแต่ ให้พวกเราเข้าใจว่าในตัวเรานี้มีใจแค่ดวงเดียวเท่านั้น ความรู้สึกเรามีจุดเดียวเท่านั้น ที่มันเกิดมาก การแยกในความรู้สึกของเรามันสารพัด คือการแยกจิตของเรามันแยกไปได้หลายดวง หลายอารมณ์ หลายสิ่งหลายอย่าง การแยกมันก็เกิดจากการเกิดไปทั่ว มนุษย์เราที่เกิดมาในโลกมีทั้งหญิงและชายเป็นล้านๆ เกิดจากที่ดวงมันแยกไป มันไปเกิดนั่นเอง แต่สุดท้ายก็มาจุดเดียวกัน ดวงที่จะไปนิพพานได้ คือดวงเดียวเท่านั้น ที่หลายๆ ดวงนั้นเป็นดวงที่ไปเสวย ไปรับรู้และเสวยสิ่งนั้น อิ่มแล้วก็ปล่อยลงมา เหมือนกระแสไฟฟ้า มันไปทั่วประเทศเป็นจุดๆ มันให้ความสว่างในบ้าน ในบริษัทต่างๆ ถ้าปิดสวิตช์หมดก็ดับทั่วประเทศ จิตก็เหมือนกัน อารมณ์ที่เราแล่นรู้ทั้งหมดนี้มันก็เหมือนกระจายออกไปรับรู้ แต่บางคนรับรู้แล้วไม่ได้กลับเลย **กระแสจิตของเราก็คล้ายๆ กับกระแสไฟฟ้า มันก็มีพลังงานของมัน เขาเรียกสวิตช์ไฟใหญ่มันจะอยู่ที่จิตของเรา** แต่อารมณ์ที่มันแยกจากจิตของเราก็ไปให้ประโยชน์แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายเช่นเราส่งจิตของเราไปเสวยทั้งความสุขและความทุกข์ สิ่งที่นอกจากนี้เช่นไปสงเคราะห์บ้าง นั่นก็เป็นจิตที่ออกไปเหมือนกัน

จิตมีหลายดวงแต่อาตมาว่ายังน้อยกว่าหลอดไฟฟ้าทั่วประเทศ แต่ทุกอย่างก็มาจากสวิตช์ใหญ่ของเรานี่แหละ คือใจของเรา ถ้าเรามาจ้องดูที่ใจของเราแล้ว สิ่งนั้นก็ไม่มีความหมาย เราจะดับเมื่อไหร่ก็ได้ ถ้าเราไม่ดับมันก็ไปเสวยแล้วก็ต้องย้อนกลับมาอยู่ที่นี่ คือมันบรรจุไว้ที่ตรงนี้ทั้งหมด ทั้งความดีความชั่วบรรจุไว้ที่ใจอัดเทปไว้ ความดีก็อัดไว้ความชั่วก็อัดไว้ ก็เกิดจากการส่งกระแสลงมาสู่ที่ใจ

ดังนั้น ถึงว่าการไปตามรู้มากก็มีปัญญามาก รู้สภาวะของโลก ปัญญาของโลกก็รู้ไป แต่ถ้าเรามารู้ที่ใจของเรา รู้ในสภาวะร่างกายของเรา นี่คือให้รู้ให้สั้นเข้ามาๆ ไม่ใช่ยาวไป ให้สั้นเข้ามาๆ ความรู้สึกของเรามันก็อยู่ในวงจำกัดไม่ยาวเกินไป ในการปฏิบัติก็ให้ดูที่จิตหนึ่ง หมายความว่าให้ดูที่สวิทช์ไฟนั่นเองว่าเราจะดับหรือจะเปิด เราควรจะดูที่สวิตช์ไฟใหญ่หรือจะดูที่หลอดไฟข้างๆ สวิตช์ล่ะ **ถ้าดูที่สวิตช์มันก็ง่ายต่อการควบคุม สวิตช์ไฟที่แท้จริงก็คือใจของเรานี่ล่ะ**

โยมก็พยายามกันให้มากๆ ทำมากก็ได้มาก ทำน้อยก็ได้น้อย แต่**สิ่งทั้งหลายก็ให้พยายามรักษาตัวกระทบไว้ ต้องพยายามให้รู้เท่ารู้ทัน ถ้ากระทบขึ้นมาให้พยายามดูที่จิต ดูที่จิตตัวเอง ดูที่ใจดวงเดียวเท่านั้นมันจะไม่เดือดร้อน เพราะถ้าดูที่ตัวเขามันจะเดือดร้อน ถ้ามาดูที่ใจเรามันจะไม่เดือดร้อน อยากให้พวกเราเตือนสติของเรา เตือนตัวเราให้มากๆ และพยายามสร้างสติของเราให้รู้มากๆ** การรู้มากๆ ทำให้เราเป็นคนที่มีความฉลาดมากขึ้น แล้วก็รอบรู้ แล้วก็หลบหลีก การหลบหลีกก็คือการไม่เอานั่นเอง

การแสดงธรรมก็สมควรแก่เวลา ทั้งหมดนี้ให้โยมไปพิจารณาดูว่าสิ่งใดที่จะเป็นประโยชน์แก่จิตใจเราบ้าง ก็เอาไปประพฤติปฏิบัติประดับจิตใจของเราให้ดีขึ้นไป หรือสิ่งใดที่มันไม่เหมาะสม ยังไม่ถึงแก่นจิตของเรา ก็ให้ปล่อยไว้เฉยๆ หูเราฟังแล้วก็ฟังไป ถ้ามันยังไม่ถึงที่เราต้องการเอาก็อย่าเอาไป

เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

ถ้าได้แค่สมาธิ เสื่อมแน่นอน
จิตของเราต้องให้เหนือสมาธิ ผู้รู้ถึงไม่เสื่อม
แต่ผู้รู้ต้องเห็นธาตุ ๔ เป็นไตรลักษณ์ให้ได้
และขันธ์ ๕ เป็นไตรลักษณ์ให้ได้
นั่นเสื่อมไม่ได้เลย

ชมรมกัลยาณธรรม

www.kanlayanatam.com

อยากพ้นทุกข์ต้องปฏิบัติ

พระอาจารย์เยื้อน สันติพโล (พระราชวิสุทธิมุนี ว.)